Numer poświęcony Targom Medjolańskim | Numero dedicato alla Fiera di Milano

ROK III, Nr. 3-4
Marzec - Kwiecień
1929

POLONIA-ITALIA

ORGAN IZBY HANDLOWEJ POLSKO-ITALSKIEJ
ORGANO DELLA CAMERA DI COMMERCIO POLACCO-ITALIANA

ANNO III, N. 3-4
Marzo - Aprile
1929

Redakcja i Administracja:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15.
Izba Handlowa Polsko-Italska:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15

Redazione ed Amministrazione:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.
Camera di Commercio Polacco-Italiana:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15.

Założyciel — Fondatore:
Dr. ANTONIO MENOTTI CORVI

Redaktor Naczelny — Direttore Responsabile
Dr. LEON PĄCZEWSKI

WARUNKI PRENUMERATY:
Cały rok: zł. 40, pół roku: zł. 20, kwartalnie: zł. 10.
Numer pojedyńczy: zł. 4.
Konto P. K. O. 14.614.

ABBONAMENTI:
Un anno: L. 100, Sei mesi L. 50, tre mesi L. 25.
Un numero separato: L. 10.
Conto-Corrente: P. K. O. 14.614 (Cassa Postale di Risparmio)

Treść:

Sommario:

DZIESIĘCIOLECIE TARGÓW MEDJOLAŃSKICH

W r. b. upływa lat dziesięć od czasu, kiedy powołano do życia Międzynarodowe Targi w Medjolanie. Zapoczątkowały je jarmarki jesienne, urządzane pod patronatem Św. Ambrożego i gromadzące zarówno kupców i producentów krajowych, jak i zagranicznych. Jarmarki te z czasem przekształciły się w wystawę próbek, która miała ułatwiać wymianę handlową wewnątrz kraju oraz nawiązywanie stosunków handlowych z zagranicą. W r. 1922 nadano jej charakter organizacji autonomicznej i znacznie rozszerzono zajmowany przez nią teren. Od tego czasu z roku na rok wzmagało się znaczenie Targów i coraz większą zaczęły one zwracać na siebie uwagę zagranicy, wysuwając się na miejsce czołowe w Europie. Jakaż to ogromna różnica między tymi Targami, które poraz pierwszy odbywały się w r. 1920 przy bastjonach Porta Venezia a Targami obecnymi, imponującymi swym rozmachem, wspaniałą architekturą i ogromem swych budowli oraz świetnym skoordynowaniem wysiłków. Dziesięć lat istnienia tych Targów, w ciągu których zdołano je rozwinąć na miarę wielkoświatową, wymownie świadczy o niezwykłej tężyźnie ducha italskiego oraz wysokich aspiracjach narodowych społeczeństwa. Jego najświetniejszy rozwój zbiega się z okresem rządów Mussoliniego, który niejednokrotnie dawał wyraz należytej ocenie ich znaczenia i zrozumienia wielkoświatowej ich roli.

W r. 1920 Targi Medjolańskie zajmowały zaledwie przestrzeń 15 tys. m². W r. b. przestrzeń ta wynosi 70 tys. m², czyli prawie pięć razy więcej. Wystawców w r. 1920 liczono zaledwie 1.200, obecnie jest ich 4.000. W r. ub. Targi Medjolańskie były połączone z Wystawą, która z okazji dziesięciolecia zwycięstwa trwała 70 dni, a w związku z tem liczba wystawców wyniosła 4.537, w czem wystawców italskich było ok. 4.000, obcych zaś przeszło 500. Przestrzeń, zajmowana przez tych ostatnich wynosiła 13 tys. m², czyli mniej więcej tyle, ile wynosiła cała przestrzeń Targów w pierwszym roku ich istnienia. Wystawę zeszłoroczną zwiedziło ok. 2 milj. osób.

Liczby te mówią same za siebie i nie wymagają bliższych komentarzy. Jeżeli zważymy, iż przestrzeń Targów zwiększa się niemal co roku, że zainteresowanie niemi w obcych krajach wzmaga się ustawicznie, że liczba wystawców stale wzrasta i że obejmują one coraz więcej dziedzin życia gospodarczego i kulturalnego, z całą słusznością będziemy mogli stwierdzić, iż powołane są one do odegrania

IL DECENNALE DELLA FIERA DI MILANO

Si compiono in questo dieci anni da quando è stata istituita la Fiera Internazionale di Milano. Ad essa hanno dato inizio le fiere autunnali organizzate per S. Ambrogio che radunavano tanto i negozianti e produttori nazionali quanto quelli esteri. Col tempo, queste fiere si trasformarono in una esposizione di campioni con lo scopo di facilitare gli scambi commerciali nell'interno del paese e l'allacciamento di rapporti commerciali con l'estero. Nel 1922 la Fiera prese un carattere di organizzazione autonoma e fu considerevolmente ampliata l'area da essa occupata.

A partire da questo tempo, di anno in anno, è aumentata l'importanza della Fiera ed essa è andata attirando il sempre maggiore interessamento dell'estero, ponendosi al più eminente posto nell'Europa. Quale immensa differenza tra la Fiera che per la prima volta si svolgeva nel 1920 ai bastioni di Porta Venezia e l'attuale, imponente per la sua mole, la magnifica architettura, l'immensità dei suoi edifici, il perfetto coordinamento dei suoi sforzi! Dieci anni d'esistenza di questa Fiera, durante i quali si è riuscito a farla mondiale, chiaramente provano la straordinaria forza dello spirito italiano e le alte aspirazioni nazionali il cui maggiore sviluppo coincide col governo di Mussolini che in più occasioni ha appreffato la sua importanza e il suo significato mondiale.

Nel 1920 la Fiera di Milano occupava appena 15 mila m². Nell'anno corrente la superficie occupata è di 70 mila m² cioè quasi cinque volte di più. Nel 1920 il numero degli espositori era appena di 1.200, attualmente esso è salito a 4.000. Nell'anno scorso la Fiera di Milano, riunita all'Esposizione che, in occasione del Decennale della Vittoria, durò 70 giorni, ebbe 4.537 espositori, di cui circa 4.00 italiani e oltre 500 esteri. La superficie occupata da questi ultimi è stata di 13 mila m², cioè circa quanto la superficie totale della Fiera nel primo anno della sua esistenza. L'Esposizione dell'anno scorso è stata visitata da circa 2 milioni di persone.

Queste cifre parlano per sè stessse e non richiedono commenti più dettagliati. Se si tiene presente che la superficie della Fiera aumenta quasi ogni anno, che l'interessamento per essa, da parte dei paesi esteri, s'intensifica continuamente, che il numero degli espositori va sempre crescendo, e che essa comprende un sempre maggior numero di elementi della vita economica e colturale, si dovrà ben riconoscere che essa è chiamata ad avere una parte prima-

wybitnej roli w wymianie światowej i zbliżeniu gospodarczem narodów do siebie.

Kiedy w r. ub. Targi z okazji dziesięciolecia zwycięstwa, jak już zaznaczyliśmy, były połączone z Wystawą, w r. b. posiadają one charakter wielkiego targowiska, na którym podobnie, jak na wszystkich targach światowych, wyłącznie mogą być robione zamówienia i gdzie sprzedaż prywatna jest bezwzględnie zakazana.

Wśród licznych obcych krajów na Targach Medjolańskich reprezentowana jest jak wiadomo również Polska, która posiada własny pawilon o przestrzeni 150 m², zbudowany w r. 1927 i utrzymany w stylu polskim epoki odrodzenia. Wybudowanie tego pawilonu stanowi widomy znak wzmagania się stosunków handlowych italsko-polskich oraz dowód uświadomienia sobie przez społeczeństwo polskie znaczenie Targów nietylko dla zacieśnienia stosunków handlowych z Italją, lecz również jako ważnej bazy dla nawiązania stosunków handlowych z innymi krajami i szczególnie z krajami bliskiego Wschodu.

W r. ub. w pawilonie tym wystawiono eksponaty przemysłów: solnego, tytoniowego, spirytusowego, węglowego, nasiennego, artystycznego, drzewnego i t. p., w roku zaś bieżącym są tam reprezentowane przemysły: rolny, węglowy, artystyczny it.p.

Udział przemysłu polskiego w Targach Medjolańskich nie zdołał jeszcze osiągnąć należytych rozmiarów, lecz niewątpliwie z czasem odpowiednio się on wzmoże, w miarę dokładniejszego i głębszego uświadomienia sobie znaczenia Targów Medjolańskich oraz korzyści, jakie przynieść może udział w nich poszczególnym przedsiębiorstwom handlowym i przemysłowym polskim. Należy żywić nadzieję, iż istnienie pawilonu polskiego na Targach Medjolańskich da polskim sferom gospodarczym impuls do żywszego zainteresowania się nimi i zachęci je do licznego na nich reprezentowania swych eksponatów oraz tłumnego ich zwiedzania.

ria negli scambi mondiali e nel riavvicinamento economico delle nazioni.

Mentre nell'anno scorso la Fiera, in occasione del Decennale della Vittoria fu unita, come s'è detto, all'Esposizione, nell'anno corrente essa ha carattere di un grande mercato, nel quale, come in tutti i mercati mondiali, possono essere fatte soltanto ordinazioni e dove la vendita diretta è naturalmente vietata.

Fra i molti paesi esteri, alla Fiera di Milano è rappresentata, com' è noto, anche la Polonia, che possiede un padiglione proprio di un'area di 150 m², costruito nel 1927, di stile polacco del Rinascimento. La costruzione di questo padiglione è prova visibile dell'intensificamento dei rapporti commerciali italo-polacchi e prova che le sfere polacche si rendono ben conto dell'importanza della Fiera, non solo per il rafforzamento dei rapporti commerciali con l'Italia, ma anche per un'importante base d'allacciamento dei rapporti commerciali con altri paesi, specialmente con quelli del Vicino Oriente.

L'anno scorso, nel padiglione furono esposti prodotti delle industrie del sale, del tabacco, degli spiriti, del carbone, dei semi, artistica, del legno ecc. Nell'anno corrente vi sono rappresentate le industrie agraria, carbonifera e artistica.

La partecipazione dell'industria polacca alla Fiera di Milano anche se non è riuscita ancora a raggiungere le proporzioni dovute, senza dubbio, col tempo, si intensificherà opportunamente, con una più precisa e profonda comprensione dell'importanza della Fiera e dei vantaggi che la partecipazione ad essa può portare alle imprese commerciali e industriali della Polonia.

E da sperare che l'esistenza del padiglione polacco alla Fiera di Milano darà, alle sfere economiche polacche impulso per un più vivo ineteressamento per essa e le incoraggierà ad una ricca presentazione dei loro prodotti e a numerose visite.

DR. A. MENOTTI CORVI.

TARGI MEDJOLAŃSKIE

(LA FIERA DI MILANO).

Każda nawet najpiękniejsza, najbogatsza i najwspanialsza wystawa zawiera w sobie zwykle piętno nietrwałości. Zazwyczaj owe galerje, smukłe wieżyce, owe dziwaczne i fantastyczne piramidy stanowią rodzaj scenerji teatralnej, sprawiając wrażenie jakiegoś tymczasowego obozu. Budowle te, choć odpowiadają celom, którym mają służyć, jednak stylem swoim i wyglądem stanowią anachronizm, odbijający od otoczenia jako coś nienormalnego, odrębnego.

Medjolan wszakże, organizując swoją tegoroczną wystawę, której tak godnie przewodniczy Senator Puricelli, jak zwykle, nie postępował utartym szlakiem, naśladując poczynania innych, a szedł jedynie za popędem swojego organizacyjnego geniuszu, tworząc dzieło prawdziwie oryginalne. Oryginalność ta uwydatniła się również i na owych zaimprowizowanych gmachach i pawilonach. Nowe materjały są tu zużyte harmonijnie w pomysłach nowej architektury. Obecność rytmu mówi o przejawach życia. Linje i wypukłości świadczą o przewadze świadomej woli.

Nie mogło być zresztą inaczej w owej słynnej stolicy, drogiej rzeźbiarzom jutra, czcicielom prób i śmiałych wysiłków, twórcom wszelkiego postępu.

„Nowości" tegoroczne tyczą się organizacji wewnętrznej. I tak Faszystowski Związek Rolników będzie gościł w swoim dawnym gmachu wystawę Narodową Gospodarstwa Górskiego pod protekto-

ratem Narodowego Komitetu Leśnego i przy poparciu czynnego orędownika tej sprawy, Arnalda Mussolini'ego. Niewielka ta i ciekawa Wystawa składać się będzie z pięciu działów, a mianowicie z pokazu uprawy lasów i dydrologji, z pokazu produktów surowych (rolnych, leśnych, pastwiskowych i ziół lekarskich), z pokazu przemysłu górskiego (drzewo, ekstrakty i wełna), z pokazu łowiectwa, z pokazu rybołóstwa oraz turystyki w górach.

Tu dopiero odnajdziemy Italję z jej pełnemi chwały tradycjami, z jej przedziwną ojcowizną folklorystyczną!... Ponad nasze utęsknione miłowanie przejawów piękna i ukwieconych gór wznosi się dusza cierpliwa i niezłomna wielkiego, iście rzymskiego ludu... Zastępy ludzi, zaprawionych do radosnej pracy pól, kiedy to powietrze ranne rozbrzmiewa świergotem skowronków i błyszczy światłem słonecznem, zawierzają się chudym szkapinom i ruszają naprzód wśród szumu drzew, kiedy jeszcze rosa błyszczy na trawach.

A poczciwa ziemia, głęboka, bogata, życiodajna, wdzięczna lemieszowi, który poruszany na linach stalowych głębiej się w nią wrzyna, nie posiada bruzd jałowych. Oddaje się cała i zwraca bochenek chleba za jeden kłos, co z niej wyrośnie. Zagadnienie gospodarstwa górskiego, które, jak pisze Arnaldo Mussolini, zamknięte było dotychczas w ciasnem kółku uczonych i miłośników gór. dąży obecnie, dzięki faszyzmowi do właściwego swego rozwiązania. Problemat leśny nietylko, że ma znaczenie pod względem estetyki i hygieny, ale jeszcze ma podstawę główną w nowem i silnem poczynaniu gospodarczem, stanowiącem niezmiernie ważny czynnik dla ludności górskiej, zajmującej połowę terytorjów italskich.

Inny wielce pożyteczny pokaz konkursowy, popierany przez Touring Club italski, to wzór urządzenia dla hoteli średniej kategorji, a to w celu wzmożenia przemysłu hotelarskiego w pomniejszych miastach środkowej i południowej Italji, który to przemysł obecnie pozostawia jeszcze wiele do życzenia.

Drobne przemysły dzielnicowe będą zajmowały ważne miejsce w tym pokazie. Wystawione eksponaty będą figurowały w tem wytwornem otoczeniu jako pierwiastki dekoracyjne, wypełniając tam istotne swoje przeznaczenie.

Będzie można odczuć, że wchodzi się do domostwa ludzi, którzy wieki całe trzymali berło dobrego smaku, którzy światu całemu narzucali artystyczne formy życia domowego i którzy również i obecnie, kiedy nowe formy etniczne stwierdzają swoje prawa do życia, zachowują te same subtelne tradycje stylu, będące dziedzictwem odwiecznego szlachectwa.

W r. b. nastąpi inauguracja pokazu organizacji handlowej w dawnym pawilonie przyrządów naukowych. Pokazem tym Targi medjolańskie chcą dać dokładny rzut oka na wszystkie systemy organizacji handlowej, panujące w różnych biurach, ilustrując wszystkie gałęzie niezbędne dla postępu handlu.

Reklama i propaganda dadzą pole do innego pokazu, celem wzbudzenia tendencyj i udoskonalenia metod w handlu, co powinno przyczynić się do ułatwienia ekspansji własnych produktów.

Dział maszyn rolniczych, skupiający tłumy nabywców italskich i zagranicznych, będzie w tym roku wzbogacony wzorami maszyn, służących do ulepszania gruntu i do nawodnień, a to w związku z rozległym programem uzdrowienia gospodarstwa wiejskiego, już wprowadzonym w czyn przez Szefa Rządu. Ma to być niemniej i podkreśleniem tego olbrzymiego znaczenia gospodarstwa wiejskiego, które ma w całokształcie gospodarki narodowej.

Prócz konkursów rolniczych będą również i konkursy hodowlane, jak, naprzykład, konkurs ogłaszający oryginalne współzawodnictwo na ulepszanie racjonalnego tuczenia nierogacizny. Prócz tego ustanowione będą konkursy na hodowlę innych gatunków zwierząt, aby pobudzić i zachęcić rolników w zakresie hodowli zwierząt.

Targi będą również posiadały wspaniały salon poświęcony Motonautyce. Liczne firmy italskie będą tam wystawiały różne modele „cutter'ów" statków, motorów i „fuori bordo" ulepszonych i mogących osiągnąć znaczną szybkość przy znacznej oszczędności paliwa.

Salon Motonautyki będzie jednym z najciekawszych i najważniejszych działów Targów.

Oprócz salonu Motonautyki Pałac Sportu da gościnę wystawie, która wykaże jak sport staje się obecnie nanowo działem sztuki dostępnej dla ludu. Powracamy wszak do wielkich tradycyj. Italja i tutaj jest pierwsza, jak ongiś, kiedy wszystko, sztuki piękne i Państwo, było wynikiem spontanicznej energji i piękna. Sztuka jest duszą narodu. Sport jest wyrazem woli i namiętności rasy. W pałacu sportu odbędą się podczas dwutygodniowego trwania Wystawy również liczne konkursy, tyczące się rozwoju automobilizmu, a więc „ochraniaczy", latarni, o świetle nie oślepiającem, clacksonów (pukawki — trąbki), wreszcie ulepszonych wzorów ogrzewaczy, pozwalających samochodowi do stosowania materjału ogrzewalnego o bardzo niskiej cenie za pomocą ekstraktu węgla drzewnego.

Z prawdziwem zadowoleniem należy zauważyć liczniejszy niż dawniej udział państw zagranicznych w Targach Medjolańskich; jest to dowód niezbity, że wszelkie poczynania w tem wielkiem zbiorowisku producentów świata zyskują sobie ogólną sympatję i jednogłośną aprobatę.

Oto pawilony Polski, Hiszpanji, Czechosłowacji, Argentyny, Francji i t. d. W pawilonie polskim, dostrojonym do motywów architektonicznych i dekoracyjnych do swoistej sztuki Odrodzenia, ujrzymy wykresy statystyczne i wyczerpujące djagramy, tyczące się najważniejszych przejawów życia polskiego, obok płodów gleby, produktów chałupnictwa i przemysłu etnologicznego, oraz różnych minerałów, w które Polska obfituje, tudzież fotografje i reprodukcje wielkich dzieł publicznych już wykona-

nych lub dokonujących się, z któremi jest ściśle związane gospodarcze odrodzenie Polski.

Oryginalny wielce budynek, świadczący o ponownie rozkwitającej potędze całego narodu, to pawilon Hiszpanji.

W alei dawnego głównego wejścia na via Domodossola znajduje się pawilon Czechosłowacji, budynek prosty a solidny w stylu nowożytnym, skupiony, proporcjonalny, dzieło znanego architekta Roskota z Pragi. W tym roku Czechosłowacja chciała współzawodniczyć z innemi państwami i zorganizowała pokaz godny jej znanego i kwitnącego przemysłu.

A cóż powiedzieć o pawilonie Niemiec? Na szerokiej arenie przygotowanej dla zawodów ludów upojonych potęgą Niemcy okazują się dobrze uzbrojone. Lud niemiecki w twardej walce codziennego życia usiłuje trud swój i boleść swoją skupić w narodowym przejawie wibrującym miłością ojczyzny.

Powinniśmy teraz wspomnieć o pawilonach Rumunji, Turcji i Argentyny. Szczególniej argentyński zwraca uwagę swoją kopułą z błękitnej ceramiki, nad którą powiewa biało - niebieski sztandar.

W końcu należy zauważyć, że ten liczny udział państw zagranicznych w naszym „Jarmarku pracy" świadczy wymownie, że wśród narodów powstało dla nas wielkie uznanie, zachęcające nas do większych i coraz to nowych poczynań. Komuż to zawdzięczamy?

Wielkości jednego Męża i silnej a potężnej woli zbiorowej jednego ludu, którego dusza poświęcona jest osiągnięciu ciągłości i urzeczywistnieniu wieczności.

Jakież to motywy dla wiecznej sztuki przygotowujemy dla przyszłego artysty - działacza? Jakież będą najwyższe symbole odczytane na naszych sztandarach przez naród nasz w niedalekiem jutrze?

Przedziwnem jest nasze oczekiwanie, oczekiwanie podobne temu, jakie poprzedza przyjście wielkich objawicieli i wybawicieli w królestwie duszy.

Tymczasem jest niezaprzeczoną prawdą przeświadczenie, że Faszyzm wytwarza tę atmosferę duchową, która nas wzniesie pod górne niebios szczyty.

„In sublimi quiescaut".

PIRRO ROST.

REWJA TEGOROCZNYCH TARGÓW MEDJOLAŃSKICH

(LA RIVISTA DELLA X FIERA DI MILANO).

Pobieżny przegląd tegorocznych Targów Medjolańskich pozwala naszkicować obraz, który świadczy o ogromnym bogactwie i różnorodności eksponatów, pochodzących ze wszystkich okolic Italji oraz czterdziestu krajów świata.

Tak więc **przemysł złotniczy,** stanowiący typową dla Italji gałęź produkcji, posiada własny pałac na lewo od wejścia od ulicy Domodossola. Pawilon ten został ostatnio zaopatrzony w nowe urządzenia, co pozwoliło licznym firmom italskim zaprezentować swój dorobek. W Targach bierze udział znaczna ilość zegarmistrzowskich firm szwajcarskich oraz niemieckich, produkujących wyroby srebrne.

W „Cinque Gallerie" znajduje się **pawilon sprzętów i przyborów do użytku domowego,** jak urządzenia łazienek i kuchni ekonomicznych, porcelana, szkło, ceramika i zabawki. Wśród urządzeń kąpielowych i kuchennych, firmy niemieckie, dążące zawsze do osiągnięcia najlepszych rezultatów jaknajmniejszymi środkami, wystawiły najnowsze okazy swej produkcji.

Pałac sportu obejmuje w swych salach wystawę motorów i samochodów do celów przemysłowych, furgonów, akcesorjów, artykułów myśliwskich i rybackich i t. p. Na specjalną uwagę zasługuje wystawa żeglugi motorowej i zwykłej, która gromadzi wszystkie środki lokomocji wodnej. Biorą w niej udział liczne stocznie italskie, które zaprezentowały najnowsze swe konstrukcje.

W specjalnym murowanym pawilonie urządzono **pokaz nowoczesnej organizacji biurowej wraz z wszelkiemi** urządzeniami kancelarji i sekretarjatu. Również wystawa przemysłu hotelarskiego zyskała licznych uczestników, dzięki bezpośredniemu udziałowi Touring Club Italiano. Na specjalną uwagę zasługuje konkurs na urządzenie hotelu średniej kategorji, mającego specjalne zastosowanie w Italji Środkowej i Południowej.

Pawilon Książki obejmie sztukę księgarską i drukarską, posiadającą w Italji wspaniałe i starożytne tradycje. Jest ona reprezentowana przez licznych wydawców italskich i zagranicznych. **Wystawa chemiczna,** zorganizowana przez Federację Przemysłowców Chemicznych,ześrodkuje się w lewem skrzydle tegoż pawilonu i obejmuje produkcję chemiczną, i farmaceutyczną; tę ostatnią gałęź, jak również przemysł barwników, reprezentują również liczne firmy niemieckie.

Przemysł **budowlany,** który już na poprzednich Targach zajmował obszerne hale, przedstawi się bardziej imponująco w r. b., dzięki udziałowi firm, produkujących maszyny i artykuły używane przy budowie dróg i gmachów. Z wystawą budowlaną łączy się **pokaz marmurów,** urządzony staraniem Narodowej Federacji Mineralnej (Oddział marmurów, kamieni, granitu i pokrewnych), oraz pokaz węglowy, zorganizowany przez Federację Węglową.

Przyrządy elektryczne i naukowe oraz radjo wystawiono w pałacu Instalacyj Elektrycznych, w którym uczestniczą wszystkie firmy produkujące.

W imponującym pałacu **Przemysłu Mechanicznego** bardzo pokaźny jest udział przemysłu zagranicznego i w szczególności Niemiec.

Pawilon Lotniczy, wybudowany z subsydjów Ministerstwa Lotnictwa, gromadzi okazy wszelkiego rodzaju typów aparatów i motorów, wystawionych

zarówno przez firmy italskie, jak i francuskie, niemieckie oraz amerykańskie. Wystawa obejmuje również pokaz aparatów, należących do lotnictwa cywilnego italskiego i europejskiego.

W pawilonie **Przemysłu Spożywczego** biorą udział liczni wystawcy. Obejmuje on również wszystkie modele maszyn, należących do przemysłu chłodniczego, który w ostatnich dwuch latach rozwinął się do bardzo znacznych rozmiarów. Staraniem Federacji Faszystowskiej Produktów Mleczarskich zorganizowano pokaz przemysłu serowarskiego, w którym biorą udział firmy z całej Italji i który zgromadził wszystkie gatunki produkcji lokalnej. Ze względów estetycznych liczbę kjosków sprzedaży artykułów spożywczych, zmniejszono do minimum.

Sprzęty domowe, które w r. ub. rozsiane były we wszystkich pawilonach, obecnie zgromadzone zostały w Pałacu Umeblowań. Biorą w nim również udział firmy, produkujące instrumenty muzyczne (fortepjany, pjanole, gramofony i t. p.), oraz obicia, portjery, lampy i obrazy.

Jakkolwiek italskie firmy włókiennicze biorą w r. b. wydatny udział w Międzynarodowej Wystawie w Barcelonie, ze względu na jej znaczenie dla handlu z Ameryką, to jednak Pawilon Włókienniczy w Medjolanie jest należycie obsadzony i gromadzi b. liczne eksponaty, wśród których wysuwają się na pierwszy plan wyroby fabryk, położonych w Medjolanie, Turynie, Gallarate, Busto Arsizio, Legnano i Biella.

Pokaz mody mieści się prowizorycznie na 1-em piętrze Pawilonu Perfum. W roku przyszłym ma być wybudowany pawilon specjalny. Parter zajęty jest przez sklepy perfumeryjne, reprezentujące liczne firmy italskie, które zdobyły sobie wybitne znaczenie w tej gałęzi przemysłu. Teatr Targów przeznaczony jest dla rewji mody damskiej i męskiej, w których wezmą udział firmy krawieckie italskie, francuskie i niemieckie.

Najliczniej zgłosili swój udział **fabrykanci mebli**, którzy już w połowie stycznia wypełnili całkowicie obszerny Pałac Umeblowań. Wystawa ta, złożona z eksponatów wyłącznie krajowych, odznacza się dbałością o wykwint i oryginalność stylu, z uwzględnieniem jednak wszelkich wygód.

Pawilon Skór, zorganizowany staraniem Federacji Skór i Obuwia, odtwarza całokształt produkcji italskiej i zagranicznej. „Tydzień Skór", jaki niedawno miał miejsce w Italji, był dla przemysłowców pierwszą próbą, która pozwoliła im zorjentować się w swych własnych zasobach. Udział firm italskich przedstawia się pokaźniej, aniżeli firm zagranicznych.

Faszystowska Konfederacja Rolnicza zorganizowała **Pokaz Gospodarki Górskiej**, nad którym patronat objął Arnaldo Mussolini. Nadto urządzono pokaz maszyn rolniczych i w szczególności meljoracyjnych.

Artystycznie urządzony **Pawilon Kolonij** mieści w sobie eksponaty pochodzące z nad brzegów Morza Śródziemnego i Czerwonego; zorganizowano rodzaj karawany z wielbłądami, służącej do zwiedzania Targów.

Uwagę zwraca b. liczny udział Francji i Niemiec, których eksponaty figurują wśród wszystkich grup towarowych; produkty francuskie obejmują maszyny rolnicze, perfumy, przedmioty mody oraz wina, w szczególności szampańskie, których ok. 30 gatunków wystawiono w specjalnym pawilonie. Wśród eksponatów niemieckich przeważają maszyny przemysłowe, maszyny rolnicze, aparaty naukowe oraz narzędzia precyzyjne. Z pomiędzy innych krajów, biorących udział w Targach, należy wymienić Węgry, które w r.ub. wystąpiły poraz pierwszy we własnym pawilonie, Czechosłowację, która wystawia maszyny i wyroby kryształowe, Belgję, Hiszpanję, Polskę, Holandję i t. p. Jakkolwiek Stany Zjednoczone nie posiadają własnego pawilonu reprezentacyjnego, biorą jednak znaczny udział, wystawiając maszyny do pisania i liczenia, aparaty radjowe, przyrządy naukowe i maszyny włókiennicze.

Co się tyczy **Polski**, podobnie, jak w dwuch poprzednich latach, reprezentuje ją specjalnie wybudowany Pawilon Polski, w którym bierze udział cały szereg firm oraz organizacyj gospodarczych polskich. M. in. partycypuje 35 firm, mających eksponaty przy Izbie Handlowej i Przemysłowej w Poznaniu, liczne firmy, mające eksponaty w Izbie Handlowej w Bydgoszczy, firma „Robur", Towarzystwo Przemysłu Ludowego, Wystawa Poznańska, Powszechna Wystawa Krajowa i t. p.

LA SITUAZIONE ECONOMICA POLACCA

(SYTUACJA GOSPODARCZA POLSKI).

Gli scambi fra la Polonia e il mondo crescono di giorno in giorno, come nel campo intellettuale così in quello scientifico.

La stampa specializzata e quella d'informazione, le visite reciproche di dotti, di letterati, d'industriali, di specialisti, i congressi, le riunioni, le organizzazioni internazionali di cui la Polonia fa parte, ecco le vie attraverso le quali giungono all'estero notizie concrete e esatte sul nostro paese.

Noi facciamo parte della società europea e i vincoli dell'idea, insieme con quelli della vita reale, che ad essa ci uniscono, si fanno, di giorno in giorno, più saldi.

Noi cominciamo finalmente ad esser conosciuti e l'aristocrazia intellettuale francese per apprezzarci non ha più bisogno di ricorrere a certi vecchi metodi, quali studi ab ovo sulla nostra situazione geografica e statistica. Basterà dunque che, dopo avere sommariamente esposto le ultime, grandi trasformazioni della Polonia, io parli brevemente delle prospettive dello sviluppo economico che l'avvenire le riserba.

Due trasformazioni, due vittorie, s'iscrivono all'attivo della Polonia: il suo bilancio equilibrato, la sua moneta stabilizzata.

Inoltre noi abbiamo la certezza che questo doppio equilibrio è stabile. Quest'affermazione per i francesi, che hanno anch'essi vissuto un periodo d'inflazione, non sembrerà certo un luogo comune.

Essi sanno, come noi, che le idee più indubitabili e semplici, in teoria, sono spesso le più difficili a realizzare.

Pensando ai danni e alle difficoltà della lotta per il franco, come per un bilancio in equilibrio, i francesi comprenderanno quanto fosse pericolosa questa lotta per la Polonia che, il giorno della sua risurrezione, non aveva un grammo d'oro e non aveva da sperare un centesimo di prestiti o riparazioni, senza contare che essa aveva dovuto sostenere due anni di guerre più degli altri paesi.

Perciò son ben lontano dal temere d'esser accusato d'eresia se dico che l'equilibrio del bilancio e la stabilizzazione della nostra moneta rappresentano per noi una delle più importanti conquiste.

Noi siamo fieri di questo e consideriamo questa prima meta raggiunta come uno dei più notevoli risultati del nostro progresso economico.

Oggi il ricordo di questa tappa si dissolve, e, a poco a poco, sparisce dalla nostra memoria.

Vivendo in una sana atmosfera ci sembra di aver sempre respirato quest'aria vivificatrice e soltanto a malincuore si pensa agli anni, peraltro ben vicini, quando l'inflazione distruggeva i nostri piani e, ad ogni momento, i deficit di bilancio venivano a rovesciare i nostri più cari progetti.

Se qualche volta degli ostacoli si pongono sul nostro cammino, ostacoli che prima le nebbie dell'inflazione nascondevano ai nostri occhi, essi sono per noi tanto più spiacevoli in quanto le nostre esigenze sono cresciute e il nostro passo è più svelto.

D'altra parte, questi incontri, per quanto possano sembrare sgraditi, ci permettono di constatare che la nostra forza di resistenza si è decuplata, che le nostre riserve di energia son cresciute, e che la stessa nostra organizzazione si è perfezionata.

Le nostre forze produttrici aumentano.

L'industria si installa, ricostruisce le officine distrutte e si modernizza, nei limiti delle sue possibilità finanziarie.

Fra il 1924 e il 1927 abbiamo importato tante macchine per la somma globale di 380 milioni di franchi oro, di cui 130 milioni soltanto nel 1927.

Nuovi rami d'industria sorgono e precisamente quelli che possono esistere solo in un organismo politico indipendente.

Parlo delle industrie interessanti la difesa nazionale: costruzione di locomotive e di vagoni, di camions, di areoplani, industrie meccaniche, elettrotecniche, chimiche, insomma tutte quelle che dipendono, dallo Stato e lo servono.

Le nostra produzione aumenta.

Se prendiamo la media 100, quale produzione 1925 e 1926, per il 1927 questa sarà 136 per l'industria generale e 180 per le forge in particolare.

Il benessere cresce, con esso la capacità del mercato interno, mentre s'afferma la capacità d'acquisto della popolazione.

Così sempre prendendo 100 come media del consumo nel 1920, questa media si eleverà, per il 1927, a 120 per il carbone, a 200 per gli articoli di ferro, a 165 per i tessuti, a 174 per la carta e a 170 per lo zucchero.

Per quanto riguarda il nostro risparmio, il totale delle somme depositate negli istituti di credito pubblici e privati, negli ultimi quattro anni, è stato 20 volte superiore ai precedenti.

La proporzione dell'aumento dei depositi fu beninteso più rapida nel 1924, anno della stabilizzazione, che aveva inaugurato il processo di sviluppo.

Le entrate del Tesoro aumentano, grazie sopratutto al crescente gettito delle imposte.

Per caratterizzare la situazione economica occorre dire che l'imposta sulla cifra d'affari, nel 1927, ha reso il 50% di più del 1924, e il 30 del 1926.

Nei quattro ultimi anni i proventi generali delle imposte dirette son raddoppiati e, nel solo 1927, hanno superato del 30% quelle del 1926.

Dato che in questo ultimo anno non è stata creata nessuna imposta e che nessuna imposta esistente è stata aumentata, questo aumento è da attribuire tanto al miglioramento della situazione economica quanto al funzionamento più efficace dei servizi del Tesoro.

Il commercio estero si sviluppa in ugual modo, per quanto in minore misura della produzione.

Questo si spiega con l'aumentata capacità d'acquisto del mercato polacco.

Nel periodo dell'inflazione l'industria carboniera esportava, per esempio, il 40% della produzione, quella del ferro il 40%, quella tessile il 25%.

Il 1927 vede scendere queste cifre a 35% per il carbone, a 11% per il ferro e a 8% per i tessuti di cotone.

Nella direzione della nostra esportazione sono intervenuti dei cambiamenti.

Così ci siamo resi quasi indipendenti nei confronti del mercato tedesco che, prima del conflitto doganale, era il nostro principale cliente.

Abbiamo conquistato nuovi mercati e ci siamo affermati in essi.

La nostra esportazione in Germania, che nel 1923 si elevava fino al 50% del totale dell' esportazione, nel 1927 rappresenta il 30% di questo totale.

Per contro la nostra esportazione in Inghilterra, in Austria, in Cecoslovacchia e in Svezia aumenta.

Oggi 23 paesi importano la nostra lamiera di ferro, il nostro carbone fa premio sui mercati scandinavo e italiano, i nostri tessuti partono par il Prossimo e l'Estremo Oriente.

In generale vediamo ampliarsi e svilupparsi i nostri scambi con i paesi lontani e d'oltremare, nonchè con i paesi nostri vicini.

La capacità d'acquisto del nostro mercato interno, nonchè l'aumento del movimento d'investimento definiscono il carattere della nostra importazione.

Noi importiamo specialmente macchine e materie prime, importazione questa che, di anno in anno, aumenta.

Nel 1927 abbiamo importato 40% di merci più che nel 1924 e un aumento simile si osserva nell'importazione di materie prime e di semifabbricati, che, nel 1927, è stata superiore del 50% a quella del 1924.

Tuttavia, a fianco dell'importazione dei mezzi di produzione, aumenta quella degli articoli di consumo e ciò si constata specie nel 1927, quando l'importazione degli articoli finiti ha superato del 100% quella dell'anno precedente.

Questo si spiega con l'aumento della capacità d'acquisto e con l'insufficiente protezione doganale, il cui valore reale diminuì proporzionalmente col cadere dello zloty.

La potenza di sviluppo dell'industria polacca è limitata da un lato dai bisogni di una popolazione di 30 milioni di abitanti e dall'altro dalle stesse possibilità di questo sviluppo.

La prima condizione insieme con la produzione di articoli a consumo diretto, esige una produzione di propri mezzi di trasporto, di macchine, di utensili, di materiale occorrente alla difesa dello Stato.

Teoricamente, i mezzi di sviluppo della Polonia, in relazione alle condizioni suaccennate, sono inesauribili.

Oltre le sue immense ricchezze naturali la Polonia ha un vantaggio che nessun altro Stato industriale d'Europa gode: l'aumento continuo della sua popolazine, che cresce di ½ milione all'anno.

Tuttavia questo vantaggio diventa, nello stesso tempo, una specie di ostacolo che spinge la Polonia a sviluppare la sua industria, poichè nè l'agricolura, nè l'emigrazione son capaci d'assorbire un simile aumento.

La politica di difesa contro l'immigrazione, adottata da alcuni paesi dopo la guerra, sostituisce, a poco a poco, l'emigrazione di massa con quella di capitale.

Le riserve di mano d'opera si raggruppano sempre più sui propri territori dove si offrono, da tutte le parti, i capitali di giro e d'investimento in cerca di collocamenti redditizi.

Questa tendenza non tarderà a manifestarsi anche in Polonia.

Le cifre soprascritte attestano chiaramente che lo sviluppo dell'industria polacca cammina a gran passi.

L'industria manifatturiera però dovrà, ancora per molto, importare dall'estero diversi impianti che non possono esserle forniti dalla produzione interna.

Questa necessità d'importare utensili per la produzione aumenterà con l'importanza degli investimenti, sia nel campo dell'edilizia urbana e d'utilità pubblica, sia in quello dell'elettrificazione del paese, bisogni tutti che la produzione interna non potrà di certo interamente soddisfare.

L'industria manifatturiera, occupando nuove masse di popolazione, aumenterà il benessere generale e sveglierà anche un certo raffinamento e certe esigenze per quanto riguarda gli articoli di lusso e quelli di consumo diretto che non ancora si fabbricano in paese.

Così, oltre il campo d'importazione degli utensili di produzione, si aprirà quello degli articoli di lusso, più cari e più moderni, specialità incontestabile dei paesi ad alto grado di sviluppo industriale.

Enumerati i dati positivi dello sviluppo polacco economico avvenire e i vittoriosi successi finora riportati, passo agli ostacoli che esso incontra sul suo cammino.

Il primo, il più grave, è la mancanza di capitali.

Per quanto la loro ricostituzione continui in maniera proporzionale ai bisogni, il loro totale, nel paese, è ancora insufficiente.

Così, in diversi campi dell'industria, i capitali d'investimento necessari per sostenere e modernizzare la produzione son calcolati come segue: zloty 150 milioni per l'industria del carbone — 190 milioni per le forge — 130 milioni per l'industria metallurgica — 20 milioni per la tessile e 25 m. per la elettrotecnica.

Per quanto riguarda i progetti d'investimento dei comuni essi calcolano i loro bisogni come segue: 225 milioni di zloty per l'elettricità, gas e tramways — 140 per condotta d' acqua — 250 per scuole, ospedali e edifici pubblici.

La Polonia costituisce perciò un eccellente campo d'investimento.

BENITO MUSSOLINI
Szef Rządu. — Capo del Governo.

Essa ha già ottenuto, per la fiducia che ispira, un prestito dagli Stati Uniti, e delle città, nonchè delle ditte private, hanno avuto affidati da consorzi esteri importanti capitali.

Naturalmente l'affluso di danaro estero dipenderà in gran parte da quello che potrà offrire la nostra produzione.

Bisogna dunque riconoscere cha la politica procapitalista dello Stato è indispensabile.

Io posso assicurare che tanto il Governo quanto la società, in Polonia, hanno la profonda convinzione che, oltre l'unità monetaria stabile e il bilancio equilibrato, esiste un terzo elemento economico, ossia il reddito della produzione, che costituisce la difesa del capitale.

La tesi secondo cui lo sviluppo della produzione e quello del consumo costituiscono un tutto unico, esce sempre vittoriosa dalle eterne discussioni che hanno per oggetto la difesa del consumatore e del produttore, discussioni non sconosciute in Francia.

Non è forse una verità che senza produzione non c'è consumo?

Non è forse la produzione che crea il consumatore, dandogli i mezzi per soddisfare i suoi bisogni?

Noi siamo persuasi dunque che la nostra politica finanziaria, di credito e fiscale, seguirà questa via.

Quest'azione, facilitando il processo di ricapitalizzazione interna, non mancherà di attivare il capitale straniero.

Il secondo male di cui soffriamo è la nostra bilancia commerciale passiva, male che però non presenta nessun pericolo per la nostra moneta, protetta dalla sua copertura metallica.

Questo male, tuttavia, potrebbe creare imbarazzi passeggeri alla nostra bilancia di conti e potrebbe anche esercitare una dannosa influenza sulla situazione di certi rami della nostra industria.

Quindi, pur ammettendo che non possiamo sospendere l'importazione, nè dei mezzi di produzione nè delle materie prime, siamo, d'altronde, obbligati ad intensificare la nostra esportazione, limitando, d'altra parte, l'importazione dei prodotti di consumo diretto.

Questa situazione ha provocata l'adozione di alcune misure doganali.

Però non si deve vedere un aumento generale di tariffa dove invece si tratta di un semplice adattamento all'unità monetaria in ribasso. Il ribasso dello zloty, del 1925 e del 1926, avrebbe certamente giustificato un'azione che avesse condotto il calcolo di tutte le posizioni al coefficiente 1,72, mentre in realtà è stato altrimenti.

Mentre una serie di articoli di lusso è stata ridotta al coefficiente sopra accennato, molti altri articoli hanno beneficiato del coefficiente 1,30.

Per quanto riguarda gli articoli di prima necessità, la loro posizione è la stessa del passato, in maniera che il tasso della nostra tariffa doganale è oggi, in realtà, inferiore a quello del momento in cui essa fu stabilita.

Questo valore moderato, e spesso inferiore, non dovrebbe esser perduto di vista dai nostri negoziatori, nella conclusione di trattati commerciali.

Ciononostante, la Polonia resta sempre un grande campo aperto all'importazione, specie di installazioni meccaniche e di articoli di lusso che la nostra giovine produzione non ancora fornisce in condizioni di qualità perfetta e di quantità sufficiente.

Vediamo quindi per l'avvenire un lungo, molto lungo periodo, durante il quale, insieme con l'importazione di merci, avremo bisogno dell'importazione di capitali, di esperienze tecniche, e di talenti organizzatori.

Ing. A. WIERZBICKI.

LA POLITICA FINANZIARIA DELLA POLONIA

(POLITYKA FINANSOWA POLSKI).

Da ormai dieci anni la Polonia ha riconquistato la sua indipendenza.

La sua politica finanziaria di questo periodo può dividersi in due parti diversamente caratterizzate, l'una da uno squilibrio economico e finanziario seguito a una politica d'inflazione, l'altra da un adattamento dell'economia generale ad una sana politica monetaria.

Fino al giugno 1926, il Governo copriva una gran parte delle uscite dello Stato con l'emissione di biglietti, poichè le altre entrate apparivano nettamente insufficienti ed esistevano notevoli deficit.

Dalla metà del 1926, nell'economia finanziaria si manifestò un cambiamento importante.

L'insieme delle entrate: imposte, diritti, dogane, monopoli, imprese di Stato, superò l'ammontare delle uscite e, benchè non fossero coperti da prestiti, gli avanzi mensili aumentarono le riserve di cassa.

Fino al giugno 1926, l'economia finanziaria polacca aveva vissuto con gli stessi espedienti che si ripetono nella storia di tutte le nazioni, pur essendo dappertutto e sempre nocivi.

Sotto questo rapporto i risultati ottenuti in Polonia sono quelli dovunque ottenuti.

Il Governo polacco continuava l'inflazione ereditata dagli imperi centrali che già occupavano il paese.

Quando nel 1922 cominciarono ad apparire i risultati negativi, si cercò di trovare l'utilità dell'inflazione impiegata produttivamente, contro l'inflazione di consumo.

Tanto l'una che l'altra furono nefaste.

Entrambe provocarono il rincaro della moneta e delle divise estere.

Dal 1923, si comprese il carattere nocivo di qualsiasi inflazione, sia di produzione che di consumo.

Tuttavia si tentò di risanare le finanze con un'altra finzione finanziaria ben nota.

La Dieta decise di colmare il deficit delle Casse del Tesoro con un solo prelevamento d'imposta sui beni di fortuna ammontante alla somma, formidabile nella nostra situazione, di 200 milioni di dollari, pagabili in tre versamenti annuali della stessa misura.

Il tasso d'interesse andava allora, spesso, dal 2 al 3% al mese.

I beni di ogni genere messi all'asta in massa non erano vendibili e invece dei 65 milioni di dollari previsti per il 1924 si ottennero appena 35 milioni.

Questo risultato costò caro.

Per soddisfare l'imposta i contribuenti dovevano chiedere dei prestiti a breve scadenza presso le banche e specialmente alla Banca dell'Economia Nazionale nonchè alla Banca d'emissione.

Di mese in mese si dovè prorogare la scadenza di questi pagamenti.

Questo stato di cose portò alle banche una immobilizzazione completa che aggravò ancora la crisi economica del 1925.

Si ebbe per risultato che in questo stesso anno non fu più possibile servirsi di questo mezzo di pagamento, che aveva portato conseguenze così disastrose, e questo spiega perchè nel 1925, invece dei 65 milioni di dollari previsti, se ne ottenne soltanto il quinto.

Si mise in equilibrio il bilancio in deficit di 52 milioni di dollari non già limitando le spese, solo mezzo d'altronde indicato in questa circostanza, ma emettendosi, dal Ministero delle Finanze, biglietti di banca per l'ammontare di 52 milioni di dollari, corrispondente a quel che si era ricavato di meno dall'imposta sui beni di fortuna.

Non si cominciò a tempo a limitare le spese poichè il Governo e la Dieta ricorrevano ancora ad un'altra finzione finanziaria.

Non soltanto si era dato prova d'imprevidenza in politica finanziaria per quel che riguarda le entrate dello Stato, ma ci si era inoltre basati su principi assolutamente erronei per quel che riguarda le uscite.

Nel 1925, nonostante la stabilizzazione della moneta, realizzata l'anno precedente, si manteneva il principio dell'indice del costo della vita per i funzionari dello Stato, residuo del tempo disgraziato dell'inflazione.

Le conseguenze dannose di una politica finanziaria basata su questi tre espedienti si manifestarono immediatamente.

Il Governo aveva realizzata la riforma monetaria nel 1924.

Aveva ritirato dalla circolazione il marco polacco, in ragione di 1 zloty per 1.800.000 marchi, pareggiando lo zloty a un franco oro, ossia a 5,18 zloty per un dollaro.

La stabilizzazione durò un anno e mezzo.

Nel luglio 1925 lo zloty cominciò a ribassare e oscillò fino al giugno 1926.

D'allora, e fino al momento presente, la Banca d'Emissione e il Governo hanno fissato il suo corso, approssimativamente, a 9 zloty per un dollaro.

Il Governo del 1924 ha rafforzato nel 1925 la riforma monetaria, con un prestito di 35 milioni di dollari, a New - York, destinato esclusivamente ad investimenti, ritenendo inutile un prestito di stabilizzazione.

Il secondo periodo degli avanzi di bilancio comincia nel 1926 e, come il primo, è caratterizzato dall'arresto dell'inflazione e dalla rinunzia ai progetti di procurarsi forti somme mediante l'imposta sui beni di fortuna. Si è lasciato da parte l'indice del costo della vita per i funzionari e nell'ottobre 1927 si è concluso a New York un prestito di stabilizzazione. Il bilancio per il 1925 prevedeva circa 2 miliardi di zloty di entrata, ossia, secondo il corso di allora, di circa 400 milioni di dollari.

Le spese erano calcolate circa per la stessa somma.

Come si è già visto, si ricorse all'emissione di biglietti per 240 milioni di zloty allo scopo di coprire il deficit, nonostante le previsioni d'un bilancio equilibrato.

Nel 1926 le uscite reali di bilancio ammontarono a 1.841 milioni di zloty benchè lo zloty fosse notevolmente ribassato poichè, al cambio del dollaro, 132 zloty del 1926 erano pari a 100 zloty del 1925.

Tuttavia le spese in zloty restavano quasi le stesse, cosa che attesta chiaramente le economie realizzate da una politica finanziaria di restrizione.

Questo risultato positivo, prima di tutto fu raggiunto grazie all'abolizione dell'indice variabile dei salari, in seguito a cui i salari furono più stabili, nonostante l'aumento del costo della vita.

L'aumento delle entrate era anche favorevole.

Dalla metà del 1926 la situazione finanziaria comincia a migliorare.

Tutto aumenta: la cifra degli affari, la produzione, il consumo, cosa che, con un funzionamento perfezionato dei tributi, si esprime nell'insieme con un aumento notevole di entrate.

Nel primo semestre 1926 i provventi delle imposte, della dogana, dei diritti e dei monopoli dava una media di 112,1 milioni e, nel secondo semestre dello stesso anno, 251,6 milioni di zloty.

Nel 1926 le entrate ammontavano, in totale, a 1.895 milioni di zloty.

Nonostante il deficit dei primi mesi si notava un avanzo di 54 milioni di zloty, il primo nella storia della Polonia.

L'anno 1927 è stato molto più prospero.

Nessun mese è stato in deficit.

Se le spese hanno raggiunto 2.269 milioni di zloty, le entrate hanno raggiunto la cifra inattesa di 2.545 milioni, ossia con un avanzo di 276 milioni di zloy.

Le cifre sopra citate si riferiscono all'anno civile.

Attualmente l'anno finanziario va in Polonia dal 1 aprile al 31 marzo dell'anno successivo.

Alla fine del marzo scorso il Governo ha presentato alle nuove Camere il progetto di bilancio per il 1928/29, ammontante a circa 2 miliardi e mezzo di zloty (260 milioni di dollari), tanto per l'entrata quanto per l'uscita. Le Camere hanno votato questo progetto per la durata del primo trimestre. La stabilità monetaria e l'equilibrio di bilancio, ottenuti con tanta difficoltà, non danno, per il momento, alcun timore.

L'avvenire ci darà ragione?

C'è un pericolo.

I risultati di questi ultimi anni possono influenzare troppo favorevolmente l'opinione generale sulla situazione reale delle possibilità finanziarie della Polonia.

L'aumento del numero dei biglietti di banca, negli ultimi mesi, può cancellare dalla memoria le deplorevoli conseguenze dell'insufficienza di numerario degli anni precedenti.

Ma questo aumento può far rinascere gli antichi errori, incoraggiando a spese eccessive non basate sulle entrate.

Il pericolo, per momento, non sembra grave, poichè i circoli influenti del Governo e della Dieta si rendono ben conto della difficile situazione.

Mentre scrivo queste linee la situazione del Tesoro è favorevole come non mai.

Tuttavia, per mantenere questa condizione, occorrerà un continuo, grande sforzo e molta attenzione.

Non si deve dimenticare che i buoni risultati ottenuti nel 1927, in gran parte, si devono alla buona situazione economica che ebbe come conseguenza non solo l'aumento delle entrate fiscali, ma inoltre notevoli benefici, specie in paragone del passato, nel campo delle ferrovie e delle foreste.

Ben a ragione il Governo non prende in considerazione questo aumento di entrate e, per stabilire il bilancio, si basa sui vantaggi ottenuti nel 1926. Molto probabilmente il bilancio della Polonia, più che quello di altri paesi, dipenderà dalle condizioni economiche.

Assolutamente necessaria è la limitazione delle spese, dato l'eccessivo tasso di sconto che ostacola lo sviluppo della produzione e che prova che le imposte sono superiori alle forze economiche del paese, come anche è provato dalle cifre medie, molto basse, della circolazione monetaria per individuo, dei depositi di banca, dei redditi e del patrimonio nazionale.

Il principio che le spese per investimenti, immobiliari ed industriali, debbono essere coperte con i prestiti interni ed esteri, dovrebbe essere scrupulosamente osservato, ma purtroppo la tendenza a costruire, facendo prelevamenti sulle imposte e sulle entrate correnti, esiste sempre e ostacola la capitalizzazione.

Io penso che nell'insieme, le imposte attuali non siano insopportabili, ma tuttavia mi sembra che, per permettere il favorevole sviluppo della vita economica, occorrerebbe evitare il loro aumento.

Ho parlato delle illusioni finanziarie del tempo di guerra, respinte dalla politica finanziaria polacca.

Disgraziatamente non tutte le abitudini nate dalla guerra sono sparite dal nostro bilancio e persiste sempre l'idea che si può impunemente alleviare d'imposte gli uni sovracaricando gli altri.

L'opinione che il commercio non è produttivo influisce fatalmente sul nostro bilancio.

Il commerciante e l'industriale sono schiaciati dall'imposta del 2% sulla cifra di affari, sconosciuta in Polonia prima della guerra.

Gli agricoltori non pagano e i contadini effettivamente o quasi, sono esenti da imposte dirette.

Questa circostanza è particolarmente importante, dato che la popolazione rurale costituisce due terzi della totale.

I contadini difendono l'attuale sistema fiscale, senza rendersi conto del danno che subiscono per il cattivo funzionamento del commercio, dovuto al tasso elevato.

Attualmente lo stato finanziario polacco è nettamente più favorevole di quello economico.

Esiste inoltre fra essi uno squilibrio che non può durare: o la situazione economica migliorerà o quella finanziaria peggiorerà.

Perchè gli avvenimenti prossimi siano favorevoli occorre evidentemente mantenere l'equilibrio del bilancio, ma questo non basta.

Occorre alleviare la vita economica, facilitare la capitalizzazione, abbassare il tasso d'interesse, diminuendo l'imposta sulla cifra di affari, e aumentare, contemporaneamente, le imposte dirette.

Io penso che questo programma ha delle probabilità di riuscita.

Se sarà realizzato, la situazione economica, in un prossimo avvenire, migliorerà certamente, in maniera notevole.

PROF. DOTT. A. KRZYŻANOWSKI.

SILVIO LONGHI.

WIELKA RADA FASZYSTOWSKA

(I MOTIVI DEL GRAN CONSIGLIO DEL FASCISMO).

1.

Konieczność powołania do życia Wielkiej Rady Faszystowskiej.

Ustawa o Wielkiej Radzie była już omawiana kilkakrotnie, ale prawie zawsze powierzchownie. Jedynie Mossolini i Rocco wykazali w sprawozdaniu ministerjalnem znajomość trudnej sztuki uwypuklania zasadniczych cech charakterystycznych. Znaleźli zaledwie szczupłą garstkę naśladowców. Natomiast mało kto podkreślił ten fakt, że omawiana ustawa jest raczej niezbędnym wynikiem dzisiejszego ustroju. Jest to niejako zalegalizowanie tego, co życiowe konieczności usankcjonowały.

Dlatego też w niniejszym artykule postaramy się oświetlić całą rzecz należycie i przedstawić istotne warunki i motywy, dzięki którym ta ustawa urodziła się i została wprowadzona w życie.

2.

Zbiorowa synteza organicznych sił narodu.

Ileż to razy zdarzało się w życiu politycznem, że szerokie masy społeczne grupowały się bądź to pod czerwonym sztandarem z krainy lewicy, bądź też pod białym prawicy, podczas gdy dookoła t.zw. stronnictw umiarkowanych grupowali się jedynie nieliczni przedstawiciele inteligencji pracującej. Stronnictwa te usiłowały pozyskać zwolenników drogą politycznych ustępstw oraz ułatwień i ulg natury gospodarczej; nie rozumiały jednak konieczności zbliżenia do szerokich mas ludowych, wniknięcia w ich potrzeby, warunki ich życia, zagwarantowania należnych im praw, wreszcie przemówienia do nich niejako ich własną gwarą rodzimą.

Dopiero stronnictwo faszystowskie, pojąwszy cały ten ogrom zadań, stało się właściwem odzwierciedleniem oblicza i wypełniło ten brak w poprzednim okresie historji narodu włoskiego. Obok normalnie zorganizowanych władz publicznych posiada ono dziś niezliczoną ilość instytucyj społecznych po przez które Państwo wchodzi w kontakt bezpośredni z gospodarczem i duchowem życiem szerokich mas narodu.

‚Faszyzm — jak głosi sprawozdanie ministerjalne — uczynił pierwszy krok w kierunku zbliżenia do ludu wiejskiego, do mas robotniczych i do sfer drobno mieszczańskich; wniknął w życie dzieci i młodzieży; dał narodowi italskiemu uświadomienie polityczne i moralne oraz organizację nietylko zawodową i gospodarczą (syndykaty), lecz i wojskową (milicja narodowa) naukowo wychowawczą, związków młodzieży (Balilla), rozrywkową, ogniska wypoczynku i rozrywki po pracy („dopolavoro"), nie mówiąc już o powstałych i coraz liczniej organizowanych związkach i stowarzyszeniach kobiecych, sportowych i t. p., stanowiących przejawy jego przestronnej i niewyczerpanej żywotności. Ogarniając życie narodu we wszystkich jego formach, faszyzm sprawił, iż w życiu tem bierze udział nie, jak dawniej, garstka polityków zawodowych i dyletantów politycznych, lecz wszyscy bez wyjątku obywatele kraju. W ten sposób Państwo faszystowskie umacnia się i utwierdza nietylko jako Państwo Rządzące, lecz w pierwszej linji jako Państwo Ludowo - Narodowe, jedyne we współczesnym świecie".

Zupełnie zrozumiałe, że tak rozległa i skomplikowana organizacja winna oczywiście zostać poddaną kierownictwu jakiegoś najwyższego organu koordynacyjnego. Istniała już coprawda czynna i żywotna „Wielka Rada Faszystowska", założona z woli Wodza niezwłocznie po wprowadzeniu w życie nowego ustroju, a mająca na celu zjednoczenie wszystkich sił stronnictwa. Zachowując w obecnem przekształceniu poprzednią swoją nazwę, niby tradycyjny symbol swojego początku i źródła, z atrybutu poszczególnego stronnictwa przemieniła się w wyraz jednolitej wielkiej całości.

W zbiorowej syntezie (sintesi collegiale) Wielkiej Rady znajdują się przedstawiciele wszystkich dziedzin pracy dla narodu. Biorą w niej udział na czas nieograniczony pierwsi kondotjerowie (quadrumviri), którzy uczestniczyli w marszu na Rzym oraz obywatele, którzy sprawowali urząd ministrów w ciągu przynajmniej trzech lat. Obok tych przedstawicieli tradycji i władzy zasiadają w Radzie członkowie „Pro tempore", uosabiający niejako czynne siły kraju, t. j. członkowie Prezydjum Senatu i Izby Posłów, ministrowie — sekretarze Stanu, wreszcie ze względu na zajmowane stanowiska podsekretarz Stanu Prezydjum Rady, naczelnik ochotniczej milicji ochronnej, sekretarz narodowej partji faszystowskiej, pełniący jednocześnie urząd sekretarza Wielkiej Rady, naczelnicy dwuch wielkich państwowych organizacyj kulturalno - wychowawczych (akademja italska i narodowa organizacja Balilla, faszystowski instytut dla szerzenia kultury), prezesi związków syndykalistycznych, o charakterze narodowym i takich związków, któreześrodkowują krajową wytwórczość i pracę, prezes Narodowego Instytutu Spółdzielczego, jako przedstawiciel wytwórczości o szczególnie doniosłem znaczeniu narodowo politycznem, prezes Trybunału Obrony Państwa, jako zdolny na podstawie pełnionych przez siebie funkcyj zdawać sobie dokładnie sprawę z psychicznego stanu ludności. Wreszcie członkowie odrębnej kategorji mianowani na okres trzechletni i upoważnieni do omawiania ściśle określonych żywotnych zagadnień, zatwierdzania lub odrzucania uchwał i projektów. Rekrutują się oni z pośród obywateli zasłużonych dla Ojczyzny i dla idei rewolucji faszystowskiej lub z grona rzeczoznawców w dziedzinie poszczególnych spraw omawianych.

Premjer wchodzi automatycznie w skład Rady z tytułu swego stanowiska i jest jej prezesem. Inni zostają członkami na podstawie królewskiego dekretu, dla członków zaś trzeciej kategorji wystarcza nominacja podpisana przez prezesa.

Zwraca powszechną uwagę fakt, że, przy oddawaniu projektu ustawy o Radzie pod głosowanie parlamentu premjer zmodyfikował własnoręcznie jej tekst pierwotny, jak sam to oświadczył „w kierunku odebrania godności członkowskiej jej dożywotniego, niejako wieczystego charakteru, przypominającego synekury chińskich mandarynów, nie licujące bezwzględnie z teorją faszyzmu i nie dopuszczalne w jego urzeczywistnieniu".

3.

Współdziałający czynnik w wydawaniu rozporządzeń na podstawie konstytucji.

Utworzenie Wielkiej Rady motywuje się ponadto koniecznością poddawania specjalnej ocenie szczególnie doniosłych kwestyj w związku z konstytucją Państwa pod decyzją kompetentnego organu społecznego. Wchodzą tu w grę takie sprawy, jak dotyczące następstwa tronu, atrybutów i przywilejów korony, składu Senatu i Izby Posłów, atrybutów i przywilejów premjera, granic, w jakich władze wykonawcze są uprawnione do ustalania norm prawnych, syndykalistycznego regulaminu korporacyjnego, stosunku między Państwem a Stolicą Apostolską, traktatów międzynarodowych, ustalających zmiany terytorjalne w Państwie i w kolonjach, przyłączanie i odłączanie terytorjów od Królestwa i t. p.

Nie ograniczając bynajmniej praw parlamentu, Rada wzmacnia jedynie zapobiegawcze gwarancje dobra kraju. Wobec pewnych zastrzeżeń niektórych senatorów przy uchwalaniu tej ustawy Mussolini oświadczył: „Faszyzm jednak dał w ciągu sześcioletniego istnienia tak bezwzględne dowody nieskazitelnej lojalności, iż stał się niedostępnym dla wszelkich zarzutów, wynikających ze złej woli przeciwników. Jako dowód jego stosunku do monarchji i dynastji może posłużyć m. in. doniosły fakt, iż Jego Majestat miłościwie nam panujący Król Italji, własną ręką zapalił w kaplicy bolońskiego „fascio" lampkę wotywną dla uczczenia pamięci „czarnych koszul" poległych w bohaterskiej walce za ideję dzisiejszego ustroju".

W tworzeniu nowego organu dla rewizji projektów ustaw oraz kwestji, podlegającej decyzji Króla, jako Najwyższej Władzy Wykonawczej wzmaga raczej niż osłabia znaczenie instytucyj, opracowujących bezpośrednio te sprawy.

Autorowie ustaw knostytucyjnych rozumieli zawsze konieczność zapewnienia specjalnej gwarancji przeprowadzenia i wykonania ustaw, posiadających szczególną doniosłość; w swoim czasie była nawet poruszona sprawa założenia Konstytuanty, której należałoby powierzyć nadzór nad wszelkiemi perfaktami, będącemi w związku z Konstytucją. Tymczasem zasięgano niejednokrotnie rady organów pozaparlamentarnych: Prezydjum Senatu, Izby Posłów, oraz osobistości uznanych za kompetentne w rozstrzyganiu trudniejszych zagadnień politycznych.

Tak się działo w chaotycznym okresie pierwszego upojenia odniesionem zwycięstwem, do chwili, w której Faszyzm przywrócił ład w Państwie i skierował kraj na nowe drogi.. Została wówczas zwołana — po raz pierwszy od czasu wprowadzenia w życie Konstytucji Italskiej — tak zwana „Rada Koronna", — która zdobyła wstępnym bojem ogólne uznanie.

Wielka Rada Faszystowska nie jest właśnie niczem innem, jak tylko ową „Radą Koronną" i jednocześnie „Radą Naczelnika Rządu", której brak dawał się odczuwać tak dotkliwie, iż zastanawiano się przez dłuższy czas, czy winna ona być obierana sporadycznie, czy też zostać zorganizowana jako instytucja stała. Faszyzm wybrał tą drugą alternatywę, wypełniając w ten sposób rażącą lukę i tworząc Najwyższą Jednostkę Prawną.

Nie jest pozbawiony znaczenia fakt, iż w dniu otwarcia pierwszego posiedzenia Wielkiej Rady — pierwsze zawiadomienie zostało przesłane do Kwirynału, jako „wyraz wiernopoddańczych uczuć względem Monarchy", drugie zaś — zorganizowanym władzom rządowym; równało się to, rzec można, zatwierdzeniu charakteru, źródeł i celów nowo powstałej instytucji, jako ogniwa łączącego panującą Dynastję z Narodem.

4.

Ew. spadkobierczyni politycznej działalności narodu.

Trzecim motywem powstania Rady była bezwzględna konieczność utworzenia środowiska najwyższej instancji w kwestjach, co do których Parlament lub kraj mógłby utracić władzę rozstrzygania w następstwie zmian, mogących wyniknąć z obecnego stanu rzeczy.

Dzień, w którym Wódz Faszyzmu pojawił się „w głuchej i szarej auli", oświadczając, iż „pragnie jedynie wypełnić obowiązującą formalność i nie spodziewa się bynajmniej objawów wdzięczności i uznania", stał się niejako momentem pogrzebu dawnego, skostniałego Parlamentu, rażącego jak anachronizm wobec urzeczywistnionego w Państwie przewrotu. Rząd stracił wówczas charakter Komitetu Wykonawczego dla wprowadzania w życie rozporządzeń parlamentarnych, — premjer zaś podkreślił konieczność wypełnienia świeżo powstałej luki przez utworzenie nowego organu dla opracowywania i poddawania pod dyskusję doniosłych zagadnień chwili. W ten sposób Wielka Rada Faszystowska stała się spadkobierczynią niektórych czynności, sprawowanych uprzednio przez martwy już parlament, poruszający się, rzec można, jedynie na mocy prawa „bezwładności". Od tej chwili funkcje rządowe, wypełniane przez Izbę Korporacyjną, nie mogą już nosić charakteru czynności, wykonywanych przez rządy gabinetowe.

„Izba jutrzejsza" — zaznaczył Wódz w swem pożegnalnem przemówieniu, będzie uprawniona do swobodnego rozpatrywania postanowień i uchwał rządowych, oczywiście nie w celu ich obalenia, lecz w imię bezstronnej krytyki i dla ułatwienia Rządowi współpracy z przedstawicielami Narodu w dziedzinie prawodawstwa".

Powstaje zagadnienie: jaka instytucja będzie zdolna wypełnić należycie powierzone jej zadanie mianowania (naznaczania) właściwych osób na właściwe stanowiska, — jakie w poprzednim ustroju sprawowała niemal wyłącznie Izba Wyborcza ze szkodą innych władz Państwowych. Faszyzm zaś powierzył je jednostkom, wchodzącym w skład Wielkiej Rady, t. j. najwybitniejszym i najzasłużeńszym jednostkom politycznym.

W celu zaś uniknięcia rozruchów i zamieszek na wypadek ustąpienia lub śmierci Szefa Rządu Ustawa domaga się by lista kandydatów na jego następców była ułożona zgóry — pod jego kierunkiem w czasie sprawowania władzy. W ten sposób zostaje prawnie i politycznie zapewniona ciągłość nieprzerwana Rządu.

Na tych samych podstawach Wielka Rada otrzymała władzę układania i przechowywania listy przyszłych kandydatów na ministrów i na podsekretarza Stanu.

Odpowiedniej reformie uległo i prawo wyborcze. Zrzeszenia i Syndykaty podają listę kandydatów, Rada przeprowadza odpowiednią selekcję i wówczas dopiero lista idzie pod głosowanie wyborców.

Rada decyduje również o mianowaniu, usuwaniu i przenoszeniu w stan spoczynku sekretarzy, wicesekretarzy, sekretarza zarządu i innych członków Prezydjum stronnictwa faszystowskiego.

5.

Cele Wielkiej Rady.

Cele i zadania Wielkiej Rady Faszystowskiej wyrażają się w:

1) tworzeniu syntezy kierowniczych sił nowego ustroju, 2) braniu udziału w wydawaniu rozporządzeń i uchwał, będących w ścisłym związku z Konstytucją, 3) braniu udziału dozorczo - krytycznego w kształtowaniu zespołu Izby Posłów, w ustalaniu politycznych dyrektyw stronnictwa faszystowskiego i w mianowaniu jego władz naczelnych.

Cele te usprawiedliwiają w pełni zatwierdzoną metodę kształtowania i zwoływania Rady.

Chodzi mianowicie o kwestjonowaną przez pewne odłamy zasadę, w myśl której Naczelnik Rządu mianuje (naznacza) sam odpowiednie jednostki na stanowiska doradców dla uniknięcia możliwego rozłamu.

W dawniejszej psychice politycznej pokutuje błędne przekonanie, iż słuszność jest niejako wypadkową sił sprzecznych. Natomiast w dzisiejszym ustroju owocność pracy jest uwarunkowana przez współdziałanie sił jednorodnych, idących solidarnie ręka w rękę.

Okazuje się już w praktyce, iż naznaczeni przez Szefa Rządu doradcy rekrutują się z pośród jednostek, cieszących się bezwzględnem zaufaniem narodu, z pośród pracowników najwybitniej zasłużonych dla dobra kraju, dla idei Faszystowskiej.

SILVIO LONGHI.

ZAGADNIENIE SUROWCÓW W ITALJI

(IL PROBLEMA DELLE MATERIE PRIME).

Zagadnienie surowców w Italji posiada szczególną wagę z tego względu, iż ich niedostateczne zasoby powstrzymują rozwój gospodarczy kraju.

Zagadnienie to, które po raz pierwszy z punktu widzenia politycznego w sposób jasny i przejrzysty zostało ujęte w Lidze Narodów przez Ministra Tittoniego, a z punktu widzenia gospodarczego przez Prof. Gini, stało się obecnie przedmiotem dociekań naukowych i trosk Narodowego Rządu Faszystowskiego.

W ostatnich czasach zajęło się niem również i Międzynarodowe Biuro Pracy w Genewie, badając je z punktu widzenia kosztów utrzymania i drożyzny, a nadto było ono przedmiotem obrad ostatniej konferencji gospodarczej w Genewie, na której dzięki inicjatywie delegacji italskiej w sposób szczegółowy zdołano omówić coprawda tylko zagadnienie kartelu, gdyż nawał innych spraw odsunął na inny termin uchwalenie konkretnych wniosków w tej dziedzinie.

Dla przeprowadzenia systematycznych badań, dotyczących sprawy surowców w Italji, na wydziale nauk politycznych Królewskiego Uniwersytetu w Rzymie została utworzona specjalna katedra i zorganizowano odpowiednie wykłady.

Zagadnienie surowców, które, jak słusznie wyraził się Wódz, stanowi obok kwestji zaludnienia klucz, otwierający wrota do dalszego rozwoju gospodarczego i politycznego kraju, będziemy rozpatrywali z punktu widzenia techniczno - gospodarczego.

CO NALEŻY ROZUMIEĆ PRZEZ BOGACTWA RODZIME?

W ogólnem ujęciu przez bogactwa rodzime rozumiemy wszelkie produkty, znajdujące się w stanie naturalnym, czy w postaci przetworów. W istocie jednak pojęcie bogactw rodzimych ogranicza się jedynie do surowców, których wytwórczość i zastosowanie stanowi podstawę rozwoju przemysłu i handlu.

Surowce, zaliczane do bogactw rodzimych, winny odpowiadać warunkom następującym:

a) muszą być przedmiotem światowego spożycia (pośredniego i bezpośredniego),

b) muszą być nieodzowne dla nowoczesnego życia kulturalnego,

c) odznaczać się trwałością, pozwalającą na gromadzenie ich zapasów oraz przewożenie na większe odległości,

d) winna je znamionować stałość wytwórczości i spożycia,

e) muszą posiadać one odpowiednie międzynarodowe rynki zbytu.

Surowce, które nie odpowiadają powyższym warunkom, tracą zasadnicze cechy bogactw rodzimych.

Jako przykład posłużyć może paliwo, będące nieodzownym produktem dla dzisiejszego przemysłu i kultury, i odpowiadające tym wszystkim warunkom, jednakże w stopniu niejednakowym, zależnie od warunków miejscowych.

Nie ulega wątpliwości, iż paliwo w postaci węgla kamiennego, zużywane na całym świecie dla celów opałowych, komunikacyjnych i wytwórczości przemysłowej, stanowiące podstawę przemysłu chemicznego i żelaznego, niewątpliwie, zaliczonem być musi do najniezbędniejszych produktów rodzimych, bez których nie dałoby się pomyśleć nowoczesne życie gospodarcze i kulturalne. Jakość jego składników oraz ześrodkowanie jego pokładów i wytwórczości w odpowiednich miejscach pozwalają na gromadzenie jego zapasów i przewożenie na znaczne odległości. Z tych względów ma on zapewnioną trwałość aż do zupełnego wyczerpania się jego pokładów. Jednocześnie posiada on doniosłe znaczenie dla rynków międzynarodowych, pozostających w kontakcie z wielkimi ośrodkami wytwórczości przemysłowej.

Natomiast spożycie drzewa opałowego posiada znaczenie czysto lokalne i jest zależne od cen węgla kamiennego. Poza tem drzewo, będące produktem kruchym i podlegające próchnieniu, nie znosi przewozów na znaczne odległości.

Italja sprowadza węgiel kamienny z Anglji, ze Stanów Zjednoczonych A. P. i z kolonij na sumę roczną łącznie z węglem, otrzymywanym na rachunek odszkodowań, przeszło dwóch miljardów lirów. Natomiast wartość przywozu drzewa wynosi zaledwie kilka dziesiątków miljonów lirów i sprowadza się je wyłącznie z krajów ościennych. Nie jest jednak wykluczone, iż w przyszłości drzewo opałowe będzie również zaliczone do kategorji bogactw rodzimych, co stanie się możliwem dzięki przetworzeniu go na skamieniały węgiel roślinny, dający się zużytkować w formie sproszkowanej oraz na paliwo w stanie płynnym.

Analogiczne rozumowanie można zastosować do pszenicy i do zboża wogóle. Z jednej strony posiada ono wszelkie cechy niezbędności, z drugiej jednak pozbawione cech twałości, pozwalającej na magazynowanie jego zapasów i na dłuższy transport w stanie naturalnym.

Oczywiście, w miarę zmian warunków wytwórczości i życia kulturalnego przyszłych epok, w miarę możliwych warunków i prawdopodobnych ulepszeń technicznych i t. p. klasyfikacja kategorji surowców bezwątpienia ulegnie znacznym przemieszczeniom i przekształceniom.

ZNACZENIE SUROWCÓW JAKO CZYNNIKA GOSPODARCZO - POLITYCZNEGO.

Zagadnienie surowców rodzimych w dziejach narodów odgrywało zawsze wybitną rolę i wywierało znaczny wpływ na ich konsolidację i kierunek rozwoju.

Już w czasach przedhistorycznych, poczynając od epoki neolitycznej, kierunek wędrówek i miejsce osiedlania się ludów były uzależnione od istnienia „surowców kamiennych", nadających się do obróbki narzędzi, niezbędnych w ówczesnej fazie rozwoju cywilizacji. Przedhistoryczne pomniki, tradycje religijne i inne zabytki następnej epoki — żelaznej stanowią dowód, że i w owym czasie kwestja osiedlania się i tworzenia społeczeństw pozostawała w ścisłej zależności od znajdujących się w danej okolicy pokładów rudy miedzianej i żelaznej, niezbędnych dla wyrabiania narzędzi z miedzi, bronzu i żelaza.

Pod tym względem najbardziej charakterystyczną jest kultura etruska, będąca typem kultury metalowej ludu, który osiadł w Toskanji, jak wiadomo, obfitującej w pokłady minerałów.

Z historji starożytnej wiemy, że zarówno rozwój cywilizacji fenickiej, jak i wiekopomne zdarzenia historyczne, w rodzaju wojen acheo - mykeńskich, wojen punickich i t. p. wreszcie właściwy rozkwit Cesarstwa Rzymskiego, miały za podstawę chęć zawładnięcia surowcami, znajdującymi się na obszarach, zamieszkałych przez odnośne narody, które były potrzebne dla celów spożywczych i wymiany handlowej. Podejmując nowe podboje, Rzym przedewszystkiem miał na celu zdobywanie coraz to nowych obszarów żyznej ziemi, której płody mogłyby pokryć potrzeby wzmagającej się w niezmiernie szybkim tempie ludności. W miarę zmniejszania się produkcyjności zdobytych obszarów Imperium zabrakło sił do dalszego rozszerzania swych granic i utrzymania swej potęgi.

W czasach dzisiejszych doniosłość zagadnienia surowców oceniana jest dla poszczególnych krajów z punktu widzenia wielkości i zaludnienia. Uwidoczniała się ona zwłaszcza w czasie wojny światowej, kiedy brak surowców dotkliwiej, niż kiedykolwiek z powodu zmniejszenia się produkcji i utrudnienia dostępu do jej źródeł i już wówczas zagadnienie to stało się przedmiotem badań i rozważań ze strony Międzynarodowej Komisji Zaopatrywania. Po zawarciu pokoju odpowiednie badania, dotyczące zagadnienia surowców, były podejmowane przez Ligę Narodów, Międzynarodowe Biuro Pracy i t. p.

ZAPOZNAWANIE DONIOSŁOŚCI ZAGADNIENIĄ SUROWCÓW.

W okresie czasu, dzielącym chwilę powstania zjednoczonego Królestwa Italji od daty ujęcia steru

władzy przez rząd faszystowski, sfery kierownicze nie zdawały sobie dostatecznie sprawy z ścisłej zależności, jaka istnieje między życiem gospodarczem a polityką zagraniczną danego państwa. Czynniki, które nadawały kierunek polityce gospodarczej kraju, dzieliły się na trzy dykasterje: sprawy polityki handlowej ześrodkowane były w Ministerstwie Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, umowy handlowe wchodziły w zakres kompetencji Ministerstwa Skarbu, pozostałe zaś kwestje rozstrzygało Ministerstwo Spraw Zagranicznych. W ostatnich czasach kwestja surowców została ześrodkowana w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Powstaje pytanie, czy nie należałoby utworzyć dla niej specjalnego resortu, jak to się dzieje w Anglji, Francji i t. p. W układach dyplomatycznych, prowadzonych przez przedstawicieli Italji, kwestja opanowania surowców stawiana była na plan dalszy. Natomiast stanowi ona zasadniczą treść polityki angielskiej, japońskiej i niemieckiej.

Wiadomo, iż zadłużenia jednych państw sprzymierzonych względem drugich przeważnie powstawały z tytułu wzajemnego zaopatrywania się w surowce w latach wojny i w czasach powojennych. Wysokie zadłużenie Italji wobec państw obcych tłomaczy się karygodnem zaniedbaniem sprawy korzystnego odzyskania utraconych zapasów surowców.

Traktat wersalski zapewnił Italji otrzymanie jedynie nieznacznej ilości surowców na rachunek odszkodowania, nie gwarantując jej jednak, na równi z innemi państwami, obficiej zaopatrzonemi w surowce, możności odzyskania przez udzielenie jej mandatów olbrzymich strat, poniesionych przez nią w dziedzinie surowców.

KONIECZNOŚĆ DOKŁADNEGO ZBADANIA ZAGADNIENIA SUROWCÓW.

Celem wypełnienia istniejących luk i dostosowania programu nauczania do nowych potrzeb społeczeństwa, wydziały nauk politycznych na uniwersytetach italskich organizują specjalne wykłady, których przedmiotem będzie zagadnienie surowców, niezbędnych dla życia gospodarczego kraju. Zagadnienie to będzie oświetlane z punktu widzenia ekonomicznego, geograficznego i statystycznego, co pozwoli dokładnie zdać sobie sprawę z możliwości ich wyzyskania i z braków, jakim należy zaradzić.

Biorąc ponownie za przykład najważniejszy z surowców, mianowicie węgiel, zastanówmy się nad kwestją następującą:

Jak wiadomo, wielkie międzynarodowe rynki węglowe ześrodkowują się dziś w Wielkiej Brytanji, Niemczech i Ameryce.

Przy zaopatrywaniu się w niezbędne zapasy tego surowca Italja winna trzymać się reguł następujących:

a) korzystanie równomierne z każdego z trzech wymienionych wyżej i współzawodniczących z sobą źródeł, co pozwoli uniknąć popadnięcia w wyłączną zależność gospodarczą od któregokolwiek z nich;

b) wykorzystywać, w miarę możności, i inne bezpośrednie źródła energji świetlnej i cieplnej (energji hydroelektrycznej i t. p.);

c) stwarzać w drodze badań naukowo-technicznych nowe źródła tej energji przedewszystkiem w postaci węgla roślinnego, znajdującego zastosowanie jako paliwo w formie sproszkowanej i w szczególności dla opalania motorów gazowych o słabem ciśnieniu.

Zastanawiając się nad zagadnieniem pszenicy, winniśmy przedewszystkiem mieć na uwadze okoliczność, że własne zbiory nie wystarczają na pokrycie zapotrzebowania krajowego, wobec czego Italja zmuszona jest sprowadzać pszenicę z krajów wschodnio-europejskich, ze Stanów Zjednoczonych A. P., kolonij angielskich i z Ameryki Południowej, zwłaszcza z Argentyny, zatrudniającej przy uprawie roli znaczną ilość obywateli italskich. Zagadnienie to, które jest niemniej doniosłe i palące, niż zagadnienie węgla, domaga się rozstrzygnięcia na korzyść interesów Italji drogą:

a) wszechstronnego wzmożenia wytwórczości krajowej, o co dziś usilnie zabiega rząd faszystowski;

b) ograniczenia nadmiernego użycia pszenicy, co jest możliwe przez zastąpienie jej innymi, tańszymi i łatwiejszymi do zdobycia środkami żywności;

c) korzystanie z takich rynków przywozowych, które mogłyby dać Italji najdogodniejsze warunki.

Należy pamiętać o tem, że wchodzi tutaj w grę produkt niezmiernie doniosłej wagi, wywierający znaczny wpływ zarówno na bilans handlowy, jak i na kształtowanie się kursu waluty italskiej.

Wspomnieć dalej należy o sprawie celulozy drzewnej — surowcu, który jeszcze w niedawnych czasach był stosowany jedynie w przemyśle papierniczym, a obecnie stał się również niezbędnym dla przemysłu sztucznego jedwabiu.

Wiemy, iż ten ostatni, który względnie niedawno został zapoczątkowany, dzięki niezwykle szybkiemu i pomyślnemu rozwojowi zdobył jedno z pierwszych miejsc w Europie w tej gałęzi przemysłu tkackiego. A jednak ze względu na konieczność sprowadzenia najniezbędniejszego surowca t. j. celulozy z zagranicy, jest on zależny od krajów obcych i szczególnie od rynków: skandynawskiego i kanadyjskiego, które dostarczają Italji celulozy, potrzebnej dla przemysłu papierniczego, za sumę ok. 50 milj. lirów rocznie, a łącznie z celulozą, niezbędną dla przemysłu sztucznego jedwabiu, za sumę ok. 200 milj. lirów. Stworzenie własnej wytwórczości celulozy byłoby niezmiernie pożądane dla Italji m. in. i z tego względu, iż państwa wywożące, idąc za przykładem Kanady, dążą obecnie do zachowania tego surowca dla celów spożycia miejscowego, przeznaczając na wywóz jedynie jego przetwory pochodne.

CZYNNIKI, KONTROLUJĄCE SUROWCE.

Czynniki, regulujące wytwórczość i sprawujące kontrolę nad surowcami można podzielić na dwa rodzaje: na statyczne i dynamiczne.

X MIĘDZYNARODOWE TARGI W
X FIERA CAMPIONARIA DI

Senatore Piero Puricelli,
Presidente della Fiera Campionaria di Milano.
Senator Piero Puricelli,
Prezes Międzynarodowych Targów w Medjolanie.
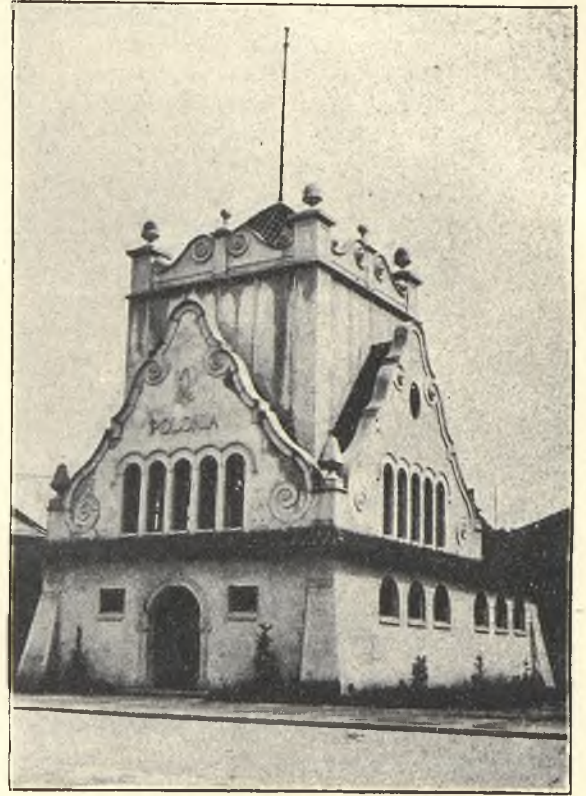
Padiglione Polacco.
Pawilon Polski.

Viale delle Industrie.
Aleja Przemysłu.

Palazzo degli Alimenti.
Pałac Artykułów Spożywczych.

MEDJOLANIE (od 12 do 27 kwietnia 1929)
MILANO (12—27 aprile 1929)
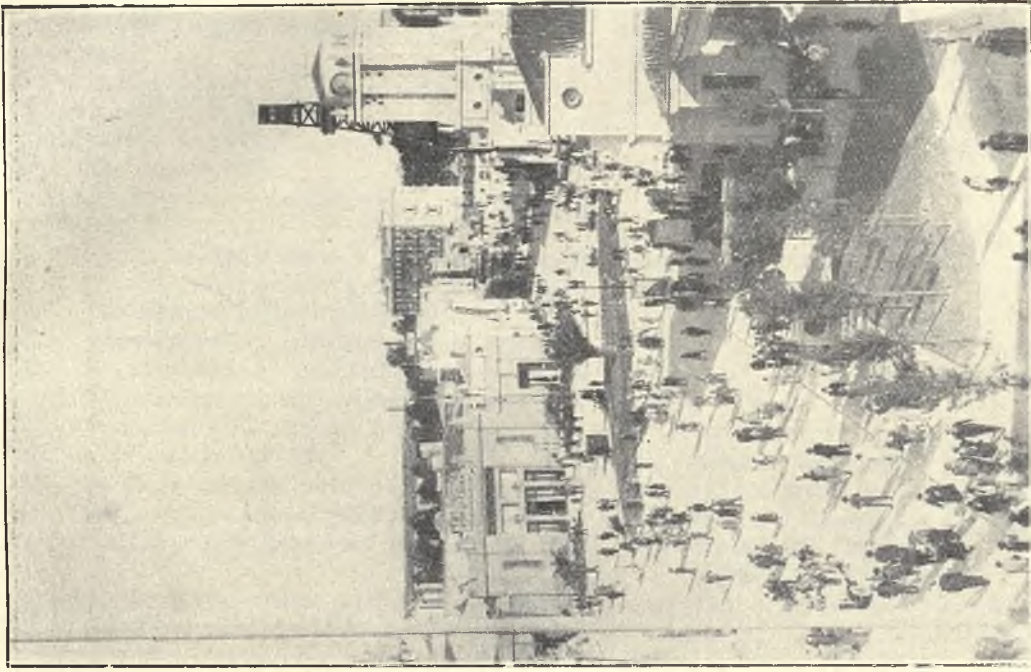
Una delle Piazze Principali.
Jeden z głównych placów na Targach.
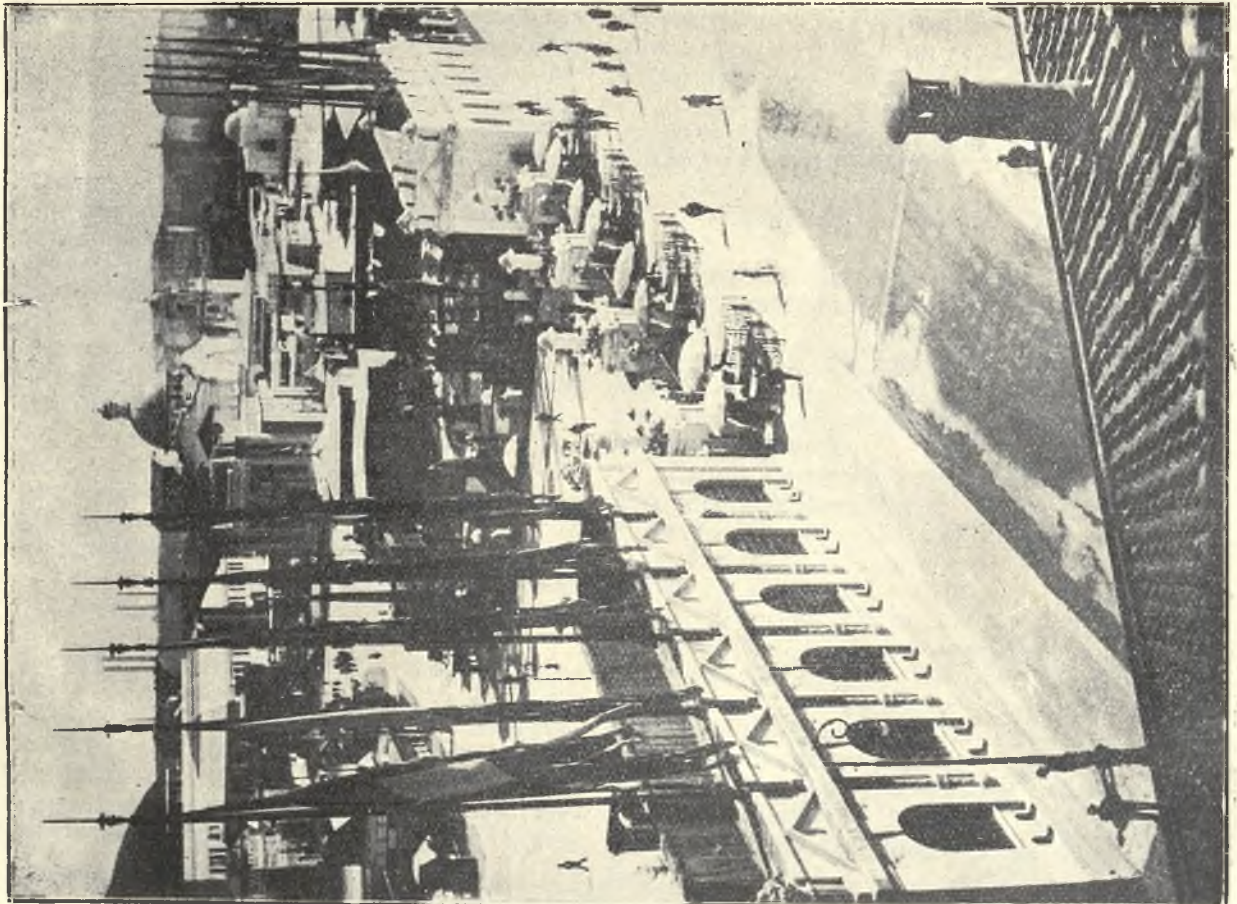
Ingresso da Piazzale Giulio Cesare.
Wejście od Placu Juljusza Cezara.

Do pierwszego rodzaju należą:
a) położenie
b) organizacja finansowa
c) organizacja techniczna
d) organizacja handlowa
Do drugiego zalicza się:
e) czynnik naukowo - techniczny
f) czynnik polityczny.

Przez ośrodek danego surowca należy rozumieć miejsce jego wytwarzania lub czynniki przeważające, określające możliwość jego eksploatacji.

Badanie miejscowości, zwane przez autorów niemieckich „Standordslehre", obejmuje kwestje, dotyczące istnienia i położenia surowców, czy to w stanie naturalnym (minerały), czy w postaci przetworów roślinnych lub zwierzęcych.

Na organizację techniczną składają się dwa pierwiastki: z jednej strony praca ludzka jako taka, z drugiej zaś — pomocnicze lub zastępcze środki mechaniczne.

Praca niedostateczna często utrudnia lub nawet uniemożliwia należytą eksploatację danego surowca; jest to zjawisko, przypominające brak kapitału w organizacjach finansowych.

Czynnik ten wraz z innymi podlega t. zw. „prawu minimum", ustalonemu przez Liebiga odnośnie do urodzajności danego obszaru ziemi.

Praca jednak odgrywa rolę czynnika minimalnego jedynie w pierwszych próbnych okresach wydobycia i eksploatacji danego surowca.

Doniosłe znaczenie posiada organizacja pracy oraz maszyn pomocniczych, wzgl. zastępująca siłę roboczą rąk i mięśni. Wiadomo bowiem, iż żywotność poszczególnych gałęzi przemysłu, opartych na wyzyskaniu surowców, jest zależna od odpowiednio zorganizowanej na zasadach naukowych pracy technicznej. Następnem zadaniem należytej organizacji technicznej jest umiejętne gromadzenie zapasów wydobywanych z surowców w sposób możliwie najkorzystniejszy finansowo; o ile bowiem koszty gromadzenia przekraczają pewną określoną granicę i stają na przeszkodzie spożyciu, wyżej wymienione czynniki tracą wybitnie na wartości i znaczeniu.

Zadaniem organizacji handlowej jest nietylko udoskonalenie warunków wytwarzania, lecz również oddziaływanie na spożycie przez sharmonizowanie jego z wytwórczością. W ten sposób organizacja ta staje się czynnikiem, odgrywającym rolę nieodzownego pośrednika między wytwórczością a spożyciem.

Czynnik naukowo - techniczny w ostatnich 150 latach wywarł decydujący wpływ na olbrzymi postęp wytwórczości światowej i jej ekspansję.

Dzięki rozwojowi nauki i techniki wynaleziono nowe surowce, których zapasy uzupełniły surowce istniejące i szczególnie surowce, będące na wyczerpaniu.,

Wszelkie kryterja natury czysto gospodarczej, ograniczające się do badania stosunków kapitału do pracy, do zagadnienia podziału bogactw naturalnych oraz do określania warunków odnośnej wytwórczości, mogą uledz zupełnemu przekształceniu dzięki nowym odkryciom naukowym lub zastosowaniu nowych ulepszeń technicznych. Najważniejszy czynnik dynamiczny, który, nie wprowadzając inowacji do organizacji technicznej, może jednak gruntownie zmienić i przekształcić odnośne czynniki gospodarcze, przejawia się w trojakiej formie:
a) polityki wewnętrznej ,
b) dyplomatycznej
c) wojennej

W najnowszych czasach stwierdziliśmy naocznie ujemny wpływ bolszewizmu, a z drugiej strony wpływ dodatni faszyzmu na warunki wytwórczości tych, czy innych surowców oraz produktów rodzimych. Za typowy przykład tych zmian posłużyć może wpływ strejku węglowego w Anglji na międzynarodowy rynek węglowy.

Wytwórczość surowców ulega również w znacznej mierze wpływom, wywieranym na nią przez międzynarodowe umowy dyplomatyczne, handlowe, przewozowe, mogące zasadniczo ją zmienić lub wprowadzić na inne tory.

Głęboki wpływ wojny przejawia się zarówno w postaci opanowania nowych surowców przez te lub inne państwo, jak i w powstaniu nowych gałęzi produkcji. Tak np. powstanie przemysłu buraków cukrowych zawdzięcza Europa wojnom napoleońskim, do rozwoju wytwórczości azotu syntetycznego w znacznej mierze przyczyniła się ostatnia wojna światowa.

Niejednokrotnie zresztą kwestja surowców w połączeniu z kwestjami terytorjalnemi staje się jedyną, lub jedną z najważniejszych przyczyn zerwania stosunków dyplomatycznych i wybuchu wojny.

Reasumując, co było powiedziane wyżej, można stwierdzić, że, kiedy czynniki natury gospodarczej mają za zadanie ustalenie równowagi w procesie wytwarzania i wyzyskiwania surowców, czynniki dynamiczne, to jest naukowe i polityczne decydują o postępie lub zastoju w tej dziedzinie.

Łatwo więc zrozumieć, jak ważną rolę odgrywa opanowanie surowców przez dane państwo w dzisiejszej polityce światowej.

PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ.

Uwzględniając okoliczność, iż w porównaniu z innemi państwami (zwłaszcza z Anglją i Ameryką) Italja należy do krajów najbardziej upośledzonych pod względem obfitości surowców, należy skrupulatnie rozważyć, w jaki sposób winna ona posługiwać się wspomnianymi wyżej czynnikami w celu polepszenia sytuacji.

Co się tyczy czynników rozmieszczenia (położenia) surowców, wiadomo, że Italja, pomimo, że posiada (zwłaszcza w Sardynji) kopalnie metalu, siarki i soli i obfituje w oliwę, wino i jedwab, znajduje się jednak w trudnych warunkach, gdyż nie posiada odpowiednich obszarów kolonjalnych, których zasoby surowców mogłyby uzupełnić niedostateczne ich zapasy na terytorjum Zjednoczonego Królestwa.

Dlatego też wysuwane przez Italję żądania rewizji stref kolonjalnych celem uzyskania obszarów dla odpływu nadmiaru ludności i eksploatacji surowców wydają się zupełnie uzasadnione i słuszne.

Praca italska w Italji oraz silny ruch wychodźczy, kierowany umiejętnie przez dzisiejszy rząd ku

odpowiednim krajom, może w niedalekiej przyszłości stworzyć źródło własnych zapasów surowców, uwalniając w ten sposób kraj od dzisiejszych zobowiązań względem państw bogatszych lub wzbogaconych przez wojnę.

Organizacja techniczna i organizacja pracy mają zapewnione w Italji najpomyślniejsze warunki dzięki wytrwałości rasy italskiej, dzielnie wspomaganej przez rząd obecny, — rząd narodowy w najgłębszem znaczeniu tego słowa.

Nie można ukrywać, iż strona techniczna napotyka jednak z początku na pewne trudności łatwe do zrozumienia w kraju, który niedawno został zbudzony do nowego życia. To samo można powiedzieć o organizacji handlowej, której zresztą sprzyja nieustanne powstawanie skupień italskich w nowoutworzonych państwach, będących terenem rozpowszechniania i spożycia produktów wytwórczości italskiej. Najpewniejsze jednak nadzieje może Italja pokładać w dalszym rozwoju czynników dynamicznych, zwłaszcza w odniesieniu do czynnika naukowo - technicznego.

W ten sposób otworzą się niewątpliwie nowe drogi dla rozstrzygnięcia zagadnienia paliwa, surowców mineralnych (zwłaszcza aluminjum i magnezji) i produktów mineralnych, mających zastosowanie w rolnictwie (azot syntetyczny, sole potasowe, anhydryt fosforowy). Aluminjum i cynk będą mogły prawdopodobnie dostarczyć surogatów miedzi, której brak daje się odczuwać w Italji, a która jest niezbędna w walce z pasożytami i chorobami roślinnemi. W dziedzinie produktów zbożowych t. zw. walka o pszenicę (battaglia del grano), zainicjowana przez Wodza, już dziś wykazała, jak wiele można uczynić dla przyszłości i co pozostaje jeszcze do zrobienia.

Możliwości na szeroką skalę są do wyzyskania w dziedzinie przemysłu włókienniczego oraz przemysłu drzewnego. Należyte zrozumienie znaczenia naukowych badań i ulepszeń technicznych jest jedną z niezliczonych zasług narodowego rządu faszystowskiego i utworzonej przezeń organizacji syndykalistycznej.

Od czynnika politycznego zależy właściwa ocena niektórych z pośród czynników statycznych. I tutaj otwierają się dalekie perspektywy na przyszłość dzięki rządowi, świadomemu potrzeb narodu i mającego zrozumienie w narodzie.

Prof. Dr. GUIDO BORGHESANI.

ODRODZENIE ROLNICTWA W ITALJI

(LA RINASCITA AGRARIA IN ITALIA).

Wśród zagadnień, pozostających w związku z rozwojem odrodzonej Italji, kwestja rolna należy do najważniejszych. Nie dlatego, jak próbowano wykazać, iż kraj nasz, ubogi w surowce, nie ma możliwości uprzemysłowienia się i jest zmuszony opierać byt swój jedynie na uprawie ziemiopłodów. Wiemy już dzisiaj, iż Italja nie jest tak ogołocona z surowców, jak twierdzą niektórzy — oraz, że za wyjątkiem nielicznych gałęzi przemysłu jak, np., przemysłu żelaznego, posiada, ona zresztą, możliwości świetnego rozwoju. Nie należy przytem zapomnieć o ścisłym stosunku zależności między rolnictwem a przemysłem. Warunkiem udoskonalenia rolnictwa jest jaknajdalej idące jego uprzemysłowienie, z drugiej zaś strony istotnie żywotny i silny przemysł powinien opierać się na bogatej i naukowo zorganizowanej wytwórczości rolnej.

Stosuje się to do wszystkich krajów świata — do Italji w znaczniejszym może stopniu, niż do innych, a to ze względu, iż kraj nasz, jako nie obfitujący w minerały, może rozwinąć na szerszą skalę te jedyne gałęzie przemysłu, które czerpią z rolnictwa potrzebne surowce i materjały. Należy przez to rozumieć, iż przemysł italski winien zwrócić szczególną uwagę na spożytkowanie ziemiopłodów i na wytwórczość rolną. Jako dowód istniejącego między rolnictwem a przemysłem Italji stosunku wzajemnej zależności może posłużyć fakt jednoczesnego ich rozwoju. Jest rzeczą stwierdzoną, iż równolegle ze wzrostem produkcji rolnej powstały i we wszystkich prowincjach kraju cukrownie, fabryki sztucznych nawozów, konserw jarzynowych i owocowych, wytwórni win, przędzalnie i tkalnie sztucznego jedwabiu i t. p. zakłady przetwarzania ziemiopłodów.

Z powyższego wynika, iż kwestja rolna stanowi pierwszą przesłankę pełnego rozwoju działalności wszystkich sił wytwórczych Italji, a więc jest podstawowym warunkiem jej przyszłości. Zdobycie bowiem światowych rynków gospodarczych wymaga przedewszystkiem energicznej ekspansji ze strony wytwórców. Zrozumiał to należycie Faszyzm, a zwłaszcza Prezes Rady Faszystowskiej, zarządzając w dziedzinie rolnictwa reformy i ulepszenia na olbrzymią skalę, godne, zaiste, Wielkiego Dzieła Odrodzenia Narodowego.

* * *

Rozwój rolnictwa Italji zaznaczył się wybitnie w ciągu ostatniego 25-lecia; wartość wytwórczości rolnej, oceniona w pierwszych latach naszege stulecia na sumę ok. 5 miljardów lirów w złocie, podniosła się w ostatnich czasach do ok. 11 miljardów. Zjawisko to dało się zauważyć szczególnie wyraźnie w Italji Północnej i w niektórych prowincjach Italji Środkowej, dzięki zrozumieniu doniosłości wzmożenia uprawy przy pomocy maszyn, nawozów chemicz-

nych, środków tępiących szkodliwe zielska i pasożyty oraz skrupulatnej selekcji gatunkowej nasion. Dla zobrazowania tego postępu wystarczy przytoczyć fakt, iż wytwórczość nawozów sztucznych, wynosząca w 1923 r. zaledwie 72.000 ton, wzrosła w 1926 r. dwudziestokrotnie (1.474.000 ton). Należy jednak mieć na uwadze okoliczność, iż ten pomyślny objaw dotyczy niemal wyłącznie nawozów azotowych; pod względem zaś nawoz:w fosfotowych i potasowych Italja jest jeszcze w znacznej mierze zależna od zagranicy. W ostatnich latach stosunek procentowy zużytych nawozów przedstawiał się, jak następuje: w północnej części Italji 74%, w środkowej 14%, w południowej zaledwie 11%. Stąd wniosek, iż większa część całego obszaru kraju znajduje się do chwili obecnej w stadjum względnego zacofania — i oczekuje odpowiedniego wyzyskania.

Jedynie tej nierównomierności postępu należy przypisać, iż rolnictwo italskie nie zajęło dotychczas czołowego stanowiska w Europie i ustępuje jeszcze miejsce krajom północnym, zwłaszcza Danji (zbiór w 1925 r. — przeszło 30 kwint. z hektara, w Italji — zaledwie 14 kwint.) W ostatnich kilku latach Italja była zmuszona z powodu niewystarczających zbiorów pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne zbożem, sprowadzonem z zagranicy, za sumę przeszło trzech miljardów lirów rocznie. A jednak — wystarczyłoby powiększenie zbiorów o nie więcej. niż 5 kwintali z hektara, aby Italia mogła własnem zbożem wyżywić ludność i aby deficyt jej bilansu handlowego został niemal całkowicie pokryty.

Ta prosta uwaga nasunęła Mussoliniemu myśl zorganizowania t. zw. „battaglia del grano" (walki o pszenicę) będącej właśnie szeregiem zarządzeń, dotyczących wzmożenia uprawy zboża na ściśle określonym obszarze bez uszczuplenia terenów przeznaczonych pod uprawę innych roślin. Zarządzenia te kładą szczególny nacisk na wybór ziarna siewnego , odpowiadającego charakterowi danej połaci ziemi ornej, na należyte stosowania nawozów sztucznych i maszyn, zwiększenie kredytów rolnych, zwłaszcza dla południowej części kraju i dla wysp, wyznaczanie najzasłużeńszym rolnikom nagród pieniężnych, rozpowszechnianie nauki o rolnictwie, zakładanie stacyj doświadczalnych.

Nie należy, oczywiście, łudzić się, iż „walka o pszenicę" da natychmiastowe pomyślne wyniki. Minie może lat dziesięć lub więcej, zanim dzielny wieśniak italski, który, pracując na roli, stał się od wieków osią gospodarstwa narodowego, zdoła dokonać niejako ewangelicznego cudu „rozmnożenia chleba" w ojczyźnie.

Rodzi się nowe zagadnienie. Jeśli po upływie dziesięciu lat ziemia italska dostarczy owych 85 kwintali zboża, niezbędnych dla wyżywienia jej dzisiejszej ludności — nie należy zapomnieć, iż według przypuszczalnych obliczeń, w tym samym czasie nastąpi przyrost ludności o przeszło 4 miljony głów— dla których wyżywienia osiągnięta wzmożona wytwórczość okaże się znowu niewystarczająca. Chodzi więc o ustalenie ostatecznych granic możliwości wyzyskania ziemi ornej. Ku temu dziś już zmierzają wspólne wysiłki rolników italskich z woli i pod światłym kierunkiem Rządu. Ten zaś ostatni, zapoczątkowując „walkę o pszenicę" miał na celu nietylko rozstrzygnięcie aktualnego zagadnienia ściśle gospodarczej natury, lecz, patrząc dalej w przyszłość, myślał o konieczności uniezależnienia Italji od zagranicy na wypadek wojny, którą to ewentualność winien mieć na widoku każdy naród, — zwłaszcza ten, który pragnie pokoju.

* * *

Nawiązując do wspomnianej sprawy przyrostu ludności, należy zaznaczyć, iż oprócz przyrostu naturalnego, który, zresztą, w ostatnich latach wykazuje raczej tendencję w kierunku zmniejszania się, winien być brany pod uwagę niezmiernie doniosły czynnik ograniczenia wychodźtwa z Italji do krajów (w pierwszej linji do Stanów Zjednoczonych A. P.), w których dotychczas szukali chleba obywatele, nie mogący zaleźć go w Ojczyźnie, oraz z drugiej strony, stałe podnoszenie się skali gospodarczych wymagań klas robotniczych, a więc — zapotrzebowania i spożycia.

Wiadomo, że półwysep italski jest terenem przeważnie górzystym, z wyjątkiem płaszczyzny lombardzkiej, zamkniętej Alpami, Apeninami i morzem oraz niewielkiem pasmem równin nadmorskich. Całość obszaru obejmuje 48% ziemi pod zasiewy (z czego 43% przypada na rośliny zbożowe, przeszło 5% na krzewy i drzewa: winne, cytrynowe, pomarańczowe, oliwne i t. p.), 26% na łąki i pastwiska, 18% na przestrzeń zalesioną, 8% na grunt nieuprawny). Wysoki stosunek procentowy (48%) obszarów pod zasiewy jest dowodem iż stoki gór italskich do wysokości 600 m. nad poziomem morza zostały już w znacznej mierze ogołocone z lasów i przeznaczone pod uprawę roślin zbożowych i pastewnych. Natomiast powyżej 600 m. zmniejsza się obszar siewny, przeważają zaś lasy i ubogie pastwiska na miejscu wykarczowanych lasów. W porównaniu z powierzchnią zalesioną (18%) stosunek procentowy łąk i pastwisk (26%) jest nadmiernie wysoki, zwłaszcza wobec małej wartości odżywczej ich traw i pól pastewnych. Wreszcie obszar nieuprawny, obejmujący skały, lodowce, rzeki, jeziora, drogi, ścieżki, miejsca pod zabudowania wynosi zaledwie 8%.

Kwestja trzebienia lasów należy do niezmiernie trudnych i skomplikowanych. Z jednej strony zmniejszanie zalesionych przestrzeni okazuje się niezbędnem dla celów rolniczych — z drugiej zaś, pomijając już sprawę znacznego obciążenia budżetu Państwa, jest niepożądane z następujących względów.

Woda deszczowa, spadając na zalesione stoki, opiera się niejako o gałęzie drzew, przez co gwałtowność jej spływania na ziemię ulega zahamowaniu, co zapobiega tworzeniu się rwących potoków i bagien ruchomych, stających się niejednokrotnie przyczyną niepowetowanych szkód, nawiedzających

przeważnie Italję południową. Wystarczy przypomnieć klęskę, jaka przed kilku laty, w porze gwałtownych deszczów nawiedziła miasto Basi i okolice — pozbawione niemal zupełnie lasów.

Zważywszy na budowę topograficzną Italji, t. j. na wyciągniętą podłużną linją przez środek półwyspu łańcuch gór Apenińskich, przechodzących ostremi grzbietami w liczne, zacieśnione doliny, zrozumiemy łatwo szkodliwość wód deszczowych, które, rozmiękczając ziemię stoków górskich, spychają ją ku dolinom, z której to przyczyny tworzą się tam niejako wały, unieruchomiając opadłą wodę w postaci bagien.

A więc — rzec możnaby — nie pozostaje nic innego, jak konieczność ponownego zalesienia kraju!... i, w następstwie, utraty części ziemi ornej, zdobytej z trudem drogą wytrzebienia lasów?...

Rząd znalazł drogę wyjścia, zaprowadzając t.zw. techniczne „baseny" górskie, regulujące spływ wód deszczowych ku rzekom i rzeczkom, strumieniom dolin. W tym celu zostały już utworzone liczne Konsorcja Basenów górskich.

Jednocześnie z meljoracjami terenów górskich prowadzą się meljoracje dolin w kierunku osuszenia ich z bagien — przetwarzania malarycznych, śmiercionośnych pustyń w życiodajne, pokryte zbożem obszary.

Wiadomo, iż dla basenów górskich może być w znacznej mierze wyzyskana energja elektryczna, przyczyniająca się jednocześnie do rozwoju intensywnej uprawy i przemysłu rolnego — a kanały osuszające w dolinach mogą jednocześnie służyć dla robót irygacyjnych. Tak więc zagadnienia meljoracji, intensyfikacji uprawy, wytwórczości energji elektrycznej łączą się ściśle ze sobą — a poprzednie rządy, wyodrębniając je sztucznie, popełniały błąd zasadniczy.

I w tej dziedzinie stał się Rząd Faszystowski promotorem porządku i logiki. Minister Serpieri wydał w dn. 30 grudnia 1923 ustawę o meljoracji leśno - gruntowej, a w dn. 18 maja 1924 — ustawę o transformacjach rolnych, obejmującą jednocześnie meljoracje terenów górskich i dolin, systematyzację hydrauliczną i rolną — które to ustawy posłużyły dla wydawania wielkiej ustawy Mussolini'ego z 30 grudnia 1928 (h. 3256) o „meljoracji całkowitej" (Bonifica integrale), mającej na celu wyzyskanie każdej nieuprawnej dziś połaci ziemi dla zapewnienia ludności pracy i chleba.

Przy wprowadzeniu tej ustawy w życie, prace dotyczące meljoracyj wodnych, systematyzacji basenów górskich, nawodnienia Italji Południowej i zabudowywania osiedli wiejskich zostały poddane kierownictwu Ministerstwa Robót Publicznych, podczas gdy kierownictwo Gospodarstwa Narodowego czuwa nad budową wodociągów, dróg wiejskich, nad nawodnieniem Italji Południowej i Środkowej, wreszcie nad zakładaniem sieci elektrycznych, mających służyć dla rolniczo - meljoracyjnych celów.

Ogólny teren meljoracyjny obejmuje około 1.909.000 h. t. j. około 6% powierzchni kraju. Najważniejsze roboty zostały już przeprowadzone w Italji Północnej; całą prowincję Ferrary przemieniono, dzięki osuszeniu, w połać niezwykle urodzajnej ziemi rolnej. W punktach położonych niżej poziomu morza przeprowadzono instalacje wodochłonne na wielką skalę, wzbudzające podziw techników i specjalistów całego świata. Arcydziełem są również roboty meljoracyjne na 90.000 ha. terenu między Bolonją a Rawenną, z których pozostało zaledwie 6.000 ha. do osuszenia.

Meljoracje w kierunku osuszenia gruntu znajdują dopełnienie w robotach irygacyjnych, niezbędnych ze względu na suchy, słoneczny klimat kraju. Największem dziełem tego rodzaju jest olbrzymia grobla Tirso w Sardynji, tworząca sztuczny zbiornik wód o przeszło 500.000 m^3 pojemności.

Obok powyższych prac meljoracji roli zostały zarządzone dodatkowo roboty w kierunku ulepszenia dróg komunikacyjnych konnych, kolejowych i wodnych, grupowanie w jedną całość drobnych gmin opustoszałych przez wychodźców, przymusu sprzedaży leżących ugorem czy też malarycznych terenów rolnikom, lub przedsiębiorcom, podejmującym się meljoracji, reorganizacja Kredytów Rolnych i Kas Oszczędności, stanowiących dla rolników najważniejsze źródła gotowizny.

By wytworzyć sobie pełny obraz zagadnienia rolnego w Italji, nie można pominąć jego wpływu na politykę zaludnienia i na kwestje natury moralnej, z których powstało.

Patrząc dalej w przyszłość, Wódz zwrócił pierwszy uwagę, iż wielkość i świetność Italji zależy w znacznej mierze od ilości jej zaludnienia oraz zaznaczył, że przyczyny zmniejszenia się cyfry narodzin należy szukać przedewszystkiem w stopniowem wyludnianiu się wsi i w centralizacji życia mieszkańców kraju w środowiskach wielkomiejskich.

Walcząc z takim stanem rzeczy, Faszyzm dąży po logicznej i konsekwentnej drodze do moralnego odrodzenia kraju przez powrót do natury, do zdrowej i owocnej pracy na roli.

Utworzony został ponad to specjalny stały komitet, czuwający nad sprawą przemieszczeń wewnątrz kraju w celu skierowywania ruchu przesiedleń z Północy ku mniej zaludnionym prowincjom Południowym, mającym przed sobą lepsze perspektywy wytwórczości rolnej i przemysłowej.

Faszyzm dąży więc wytrwale i usilnie do zapewnienia dobrobytu wszystkim obywatelom Italji i do dostarczenia krajowi jaknajwiększej ilości obywateli, zdolnych bronić w każdej chwili niepodległości i świetności ojczyzny.

DR. F. FONTANA.

LA COLTURA DEI SEMI IN POLONIA

(HODOWLA NASION W POLSCE).

Sono veramente grato alla redazione della rivista „Polonia-Italia" per avermi incitato a scrivere un articolo sula coltura dei semi in Polonia.

La mia riconoscenza non è soltanto motivata dalla possibilità di potermi trasportare col pensiero in quel bellissimo paese dal cielo azzurro, ricco di arte incompararabile che per secoli interi ha influito sulla nostra cultura, di laboratorii dove lavorano illustri scienziati miei egregi colleghi, professori Muneratti, Todaro, Strampelli ed altri, ma sono ancora lieto pensando che queste mie note sull'organizzazione della nostra coltura dei semi, troverà attenti lettori in Italia, e che nell'organismo economico di quello Stato, pulsante di vita, forse qualche idea di questo lavoro, troverà un eco, e provocherà un'imitazione che, non dubito, sarà di perfezionamento e progresso.

Nello Stato polacco, tutto ciò che costituisce materiale sementabile e desidera profittare dei privilegii di trasporto dello Stato, nonche di quelli doganali, dei diritti di tassa e di credito, deve assoggettarsi allo stretto controllo delle istituzioni autorizzate dal Governo ad esercitarlo, cioè delle Sezioni dei Semi stabilite presso le Camere e le Società agricole, le quali svologno la loro azione nelle nove principali regioni agrarie della repubblica polacca.

Le Sezioni dei Semi svolgono le loro funzioni non solo per mezzo dell'analisi del materiale soggetto a qualifica ma ancora, e questo è, secondo noi, il più importante loro compito, esse hanno l'obbligo d'ispezionare le sementi presentate a qualifica nei luoghi della loro vegetazione.

Durante l'ispezione l'istruttore della Sezione dei Semi ha per compito:

1) La verifica dell'identità della specie sottomessa a qualifica. Questa verifica è effettuanta in base ai documenti d'origine delle sementi ed all'ispezione del tipo delle piante „in vivo".

2) La constatazione della sanità della semente

3) La constatazione del soddisfaccente stato di coltura della terra dove i semi vengono prodotti.

Soltanto se le suddette condizioni sono realizzate il produttore di semi qualificati è autorizzato ad inviare un campione, obbligatorio, della merce sementabile, messa in vendita, al laboratorio della sezione per l'esame.

Il positivo risultato dell'esame circa l'energia e forza della germinazione nonchè l'epurazione e l'assortimento dei semi porta la concessione di etichette qualificative per ciascun sacco della partita esaminata. L'etichetta qualificativa soltanto all'esterno e nell'interno del sacco, da ai semi le prerogative del materiale qualificato.

L'acquirente del materiale sementabile qualificato ha diritto, entro 8 giorni dal momento della ricevuta dei semi, a presentarli ad un esame gratuito di controllo. Per la minima irregolarità del campione obbligatorio è responsabile il produttore sia davanti al compratore della mercè come pure davanti alla Sezione dei Semi, la quale è autorizzata a punire perciò con multe in danaro nonchè a cancellare il poco conscenzioso fornitore dalla lista dei coltivatori di semi.

La produzione dei semi di barbabiettole è soggetta ad un controllo differente. In questo caso il controllo dell'origine, della forza di germinazione, della salubrità ecc. non sarebbe ancora sufficiente, mancando la possibilità di constatare la cosa più importante nell'acquisto di barbabietole, cioè il loro rendimento per la fabbricazione dello zucchero. Il controllo relativo viene quindi esercitato dell'Associazione dei Fabbricanti di Zucchero, che organizzano, sin dall'anno 1891, concorsi dei semi di barbabietole di differenti origini provenienti da campi sperimentali tenuti con molta cura in differenti luoghi. In tali esperimenti spesso vengono presentati, parecchie volte, per un miglior controllo, i medesimi semi, portanti numeri differenti.

Dopo l'elaborazione dei risultati e la loro raccolta definitiva, la delegazione dell'organizzazione dei semi fa conoscere i nomi corrispondenti ai numeri, anonimi, e porta a conoscenza pubblica il risultato del concorso.

Circa il tipo della specie, la sua salubrità nonchè il valore dei semi prodotti, le singoli case venditrici di semi esse stesse controllano le loro piantagioni ed assumono la responsabilità della loro merce.

Le case venditrici di semi per la difesa dei loro interessi professionali sono riunite nell'Associazione Professionale dei coltivatori polacchi di semi.

Quest'associazione insieme con nove Sezioni regionali di Semi costituiscono, per mezzo dei loro delegati, la Sezione Centrale per le questioni di semina che concentra gli interessi di tutti quelli che si occupano della produzione e del consumo di un buon materiale sementabile.

Come l'Unione Professionale dei Fabbricanti di Zucchero che organizza esperimenti con i semi delle barbabietole, così la Sezione Centrale per le questioni della semina, sin dall'anno 1922, organizza esperimenti collettivi su tutto il territorio dello stato con le specie di piante granulose. A questi sperimenti sono ammesse le specie del paese e anche quelle dell'estero purchè vengano vendute in Polonia al di sopra di un certo minimo di tonnellate.

I risultati di questi esperimenti permettono agli agricoltori e ai coltivatori di orientarsi sull'utilità delle singoli specie in rapporto alle differenti regioni dello Stato e di concentrare secondo quest'orientazione, l'espansione loro nella direzione voluta.

Il lato caratteristico dell'industria polacca dei semi sta sul fatto, che essa è sorta mercè l'iniziativa privata. Dalla creazione del primo vivaio di coltivazione, nel moderno significato della parola cioè dall'anno 1870, l'iniziativa privata ha installato 72 stazioni

di miglioramento delle piante; la medesima iniziativa ha raccolto i coltivatori in un'associazione professionale, ha sottoposto la produzione dei semi al controllo di organizzazioni agricole libere o territoriali autonome, radunandole a loro volta in un organizzazione libera, qual è la Sezione Centrale per le questione delle Sementi.

La distribuzione delle stazioni di selezione e delle Sezioni di Semi regionali sul territorio dello Stato appare dallo schema seguente:

Sezione Centrale per le questione di Semina presso l'Associazione delle Organizzazioni Agricole polacche.

Sezioni Regionali dei semi.

Associazione Prefessionale dei Coltivatori Polacchi di semi.

Stazioni di coltura.

Il Governo prende vissima parte all'azione di protezione della coltura dei semi e quella di diffusione dei semi migliorati fra gli agricoltori. Quest'opera dà risultati efficacissimi. I più importanti privileggi concessi dal Governo ai coltivatori di semi sono:

1) Tariffe di trasporto minorate per semi migliorati. Le minorazioni sono le seguenti: a) 25% di ribasso sulla lettera di trasporto normale;

b) i semi spediti coi treni accellerati possono pagare la tariffa merci;

c) i semi provenienti dal coltivatore e diretti ai magazzini della casa per esservi mondati e seccati, pagano, col trasporto, interrotto, la tariffa continua, cioè quella che sarebbe pagata nel caso che le merci venissero spedite dal luogo della coltivazione direttamente al ricevente, calcolando i kilometri per lo spazio occorrente a far giungere la merce nei magazzini. Dato il modo di calcolare la tariffa questo costituisce un alleviamento efficace per i trasporti di semi.

2) a) Alleviamenti d'imposte:

Le case trattanti la vendita di semi pagano solo il 25% della tassa circolare per tutte le transazioni semi:

b) i semi destinati per l'esportazione vengono esenti dalla tassa circolare;

3) Crediti speciali.

I coltivatori di semi non ricorrono quasi mai ai crediti a termine ritenendoli, nelle condizioni attuali, pericolosi e incomodi.

Trovando per contro che le semenze migliorate sono uno dei mezzi più economici e più rapidi per rialzare la produzione agraria il Governo concede crediti a breve termine per l'acquisto di semi.

La Banca Agraria dello Stato concede due specie di crediti:

1) Direttamente ai coltivatori per 6, eventualmente per 9 mesi, per le tratte degli agricoltori ai compratori dei semi. Questo credito è destinato a facilitare la circolazione di semi originali di provenienza nazionale.

2) Alle cooperative ed asociazioni agricole ed alle banche comunali contro tratte di agricoltori acquirenti per 6 o 9 mesi. Questo credito è destinato a facilitare la circolazione dei semi originali qualificati. Il valore dei semi viene pagato ai produttori in contanti.

Il limite dei crediti concessi dalla Banca Agraria dello Stato per la circolazione di semi qualificati è del 50 — 75% del loro valore di piazza.

La pratica, che dura già parecchi anni della concessione di crediti per parte della Banca Agraria dello Stato, secondo la lista della produzione compilata dalla Sezione Centrale per la coltura delle semenze, ha portato grandi profiti, così per i produttori dei semi, contribuendo all'accrescimento della produzione, come all'agricoltura, avvezzando specie gli agricolturi minori a servirsi di semi migliorati, pagando il prestito contrattato per il loro acquisto, col profitto ottenuto adoperando per la semina un migliore materiale.

Le superficie occupate dalle semenze qualificate, in confronto alle superficie coltivate, sono per l'anno 1928, le seguenti:

	Superficie seminata (in Ha)	Superficie qualificata (in Ha)
Segala	5.340.600	11.087
Frumento autunnale	1.229.600	8.192
Avena	1.229.600	5.814
Orzo	1.156.00	3.837

Nell'anno 1929 le Sezioni delle Semenze Regionali effettuarono la qualifica dei semi in 890 poderi.

Dott. EDWARD KOSTECKI.

COMMERCIO ESTERO DELLA POLONIA ED ANALISI DELLE PRINCIPALI IMPORTAZIONI DALL'ITALIA NEL 1928

(HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI I PRZEGLĄD WAŻNIEJSZYCH POZYCYJ PRZYWOZU Z ITALJI).

La situazione economica della Polonia, durante l'anno 1928, è caratterizzata dal favorevole andamento dell'agricoltura e dell'industria, che contribuì ad accrescere in misura notevole la capacità di assorbimento del mercato interno.

L'agricoltura ha conseguito dei raccolti che in media erano di circa il 6% superiori a quelli del 1927 e di circa 10—23% a quelli del periodo 1923—28.

L'indice generale della produzione industriale è salito, rispetto alla media del 1925—27, da 117 nel gennaio a 137 nel settembre del 1928. Nel contempo, la disoccupazione ha raggiunto il punto più basso segnato durante l'ultimo quadriennio, e il numero degli operai occupati nell'industria ha superato il milione.

La stabilizzazione della valuta polacca, accompagnata dall'equilibrio raggiunto dal bilancio dello Stato, ha determinato delle condizioni particolarmente favorevoli allo sviluppo di tutte le attività economiche.

Un indice sfavorevole viceversa, è dato dalla scarsezza di medio circolante che è stata acuita dai nuovi investimenti industriali. Ne risultò un inasprimento del tasso di sconto privato, determinando un maggior onere per la produzione industriale.

Scambi commerciali con l'estero.

L'andamento degli scambi commerciali con l'estero durante il biennio 1927 — 28, risulta dalle seguenti cifre:

	1927	1928
	Milioni di	Zloty
Importazione	2.892	3 362
Esportazione	2.515	2.508

Detto andamento è caratterizzato dunque dal forte aumento nella passività commerciale, che è salita da 377 mil. di Zloty nel 1927 a 854 mil. di Zloty nel 1928.

Questo risultato è stato determinato esclusivamente dall'accresciuta importazione, mentre l'esportazione non ha potuto controbilanciare siffatto andamento, per la concorrenza estera, che ha causato una riduzione nelle quotazioni delle merci esportate dalla Polonia.

Importazione.

L'importazione è stata costituita, durante il biennio in esame, dai seguenti gruppi di merci:

	1927	1928
	Milioni di	Zloty
Animali vivi	6	6
Generi alimentari e bevande	616	594
Materie prime e prodotti semilavorati	1.140	1.282
Prodotti finiti	1.130	1.483

Sia nell'importazione di materie prime e dei prodotti semilavorati che in quella dei prodotti finiti, si ebbe un sensibile aumento nel corso dell'ultimo anno rispetto al 1927, ciò che sta a dimostrare da una parte il crescente sviluppo industriale del Paese, dall'altra l'aumentata capacità di acquisto della popolazione.

Per quanto concerne l'importazione dei prodotti finiti, un sintomo particolarmente favorevole per lo sviluppo industriale è dato dall'accresciuta importazione di macchinari in rapporto al processo di razionalizzazione delle varie industrie.

Principali provenienze.

All'importazione hanno concorso principalmente i seguenti Paesi:

	1927		1928	
	Mil. Zloty	%	Mil. Zloty	%
Italia	*84*	*2,9*	*83*	*2,5*
Germania	737	25,5	903	26,9
Stati Uniti	373	12,9	467	13,9
Gran Bretagna	271	9,4	313	9,3
Francia	216	7,5	249	7,4
Austria	189	6,5	221	6,6
Cecoslovacchia	167	5,8	213	6,3
Olanda	122	4,2	139	4,1
India britannica	78	2,7	109	3,2
Svizzera	21	2,1	89	2,7
Svezia	58	2,0	70	2,1

Malgrado il forte aumento verificatosi nell'importazione complessiva durante il 1928, la nostra partecipazione si è ridotta di 1 milione di Zloty. L'Italia è passata di conseguenza dal nono posto occupato nel 1927 fra i Paesi fornitori, al decimo posto, nel 1928.

La principale fornitrice è rimasta la Germania che ha potuto aumentare la propria importazione, sia nel valore assoluto che in quello relativo. Seguono, per ordine d'importanza, gli Stati Uniti d'America, la Gran Gretagna, la Francia, l'Austria e la Cecoslovacchia.

Esportazione.

L'esportazione polacca durante il biennio 1927—28 risulta così composta, per grandi categorie di merci:

	1927	1928
	Milioni di	Zloty
Animali vivi	181	232
Generi alimentari e bevande	519	526
Materie prime e prodotti semilavorati	1.454	1.386
Prodotti finiti	350	364

Si è verificato dunque un aumento nell'esportazione di animali vivi, dei generi alimentari e bevande e dei prodotti finiti. Viceversa, il movimento delle materie prime e dei prodotti semilavorati che costituisco-

no la parte essenziale dell'esportazione, ha subito una contrazione.

Indichiamo qui appresso le variazioni riscontratesi nell'esportazione delle principali merci:

	1927	1928
	Milioni di Zloty	
Carbone	343	363
Legno in tavole, segato, ecc.	301	282
Suini	168	208
Zinco e polvero di zinco	163	144
Legno in tronchi	129	105
Legno da cellulosa	70	78
Carni fresche, salate, e simili	66	68
Tessuti e filati di lana	45	55
Orzo	27	46
Tessuti e filati di cotone	62	43

Principali destinazioni.

La seguente tabellina indica la più importanti destinazioni nell'esportazione polacca durante l'ultimo biennio:

	1927 Mil. Zloty	%	1928 Mil. Zloty	%
Italia	*53*	*2,1*	*49*	*1,9*
Germania	805	32,0	859	34,3
Austria	276	11,0	311	12,4
Cecoslovacchia	253	10,1	296	11,8
Gran Bretagna	306	12,2	227	9,0
Svezia	146	5,8	110	4,4
Olanda	85	3,4	78	3,1
Danimarca	74	2,9	76	3,0

La principale destinazione durante il biennio in esame è rimasta la Germania che ha assorbito in media un terzo dell'esportazione complessiva polacca. Seguono, per ordine d'importanza, l'Austria, la Cecoslovacchia e la Gran Bretagna.

Scambi commerciali con l'Italia.

L'andamento degli scambi commerciali con l'Italia durante l'ultimo biennio, risulta dai seguenti dati:

	1927	1928
	Milioni di Zloty	
Importazione polacca dall'Italia	84	83
Esportazione polacca in Italia	53	49

La bilancia degli scambi commerciali fra i due Paesi si è chiusa di conseguenza con un saldo attivo a favore dell'Italia, che ha segnato, nel 1928, la cifra di 34 mil. di Zloty, contro 31 mil. di Zloty nel 1927.

Analisi delle principali importazioni dall'Italia

Procediamo ora all'esame particolareggiato delle importazioni degli articoli che possono interessare maggiormente l'esportazione italiana in Polonia.

Frutta secche. — L'importazione complessiva dei *fichi secchi* si è ridotta nel 1928 a circa la metà della cifra segnata nel 1927. Tale diminuzione ha colpito tutte le varie provenienze.

Una riduzione si è notata pure nell'importazione delle *uve secche* che si è estesa a tutti i principali Paesi fornitori, ad eccezione dell'Olanda che presenta un leggero aumento.

L'Italia ha fornito nel biennio in esame la parte preponderante dell'importazione di *mandorle e pistacchi.*

		1927 Q.li	1927 Migl. Zloty	1928 Q.li	1928 Migl. Zloty
Fichi secchi	Tot.	5.731	646	2.843	327
Principali provenienze:					
Italia		*1.478*		*533*	
Turchia		1.500		1.136	
Grecia		2.130		685	
Uve secche	Tot.	20.138	3.688	15.466	2.788
Principali provenienze:					
Italia		*6.871*		*4.237*	
Grecia		6.948		5.094	
Turchia		3.795		2.423	
Olanda		1.131		1.443	
Mandorle e pistacchi	Tot.	4.853	3.105	3.853	2.564
Principali provenienze:					
Italia		*3.743*		2.392	
Olanda		321		348	

Agrumi. — L'Italia ha conseguito un lieve incremento nelle proprie forniture di *limoni.*

Nella nostra partecipazione all'importazione di *aranci e mandarini* si è avuta una diminuzione attribuibile in gran parte alle cattive condizioni atmosferiche che hanno influito in senso sfavorevole sulla nostra produzione agrumaria.

		1927 Q.li	1927 Migl. Zloty	1928 Q.li	1928 Migl. Zloty
Limoni	Tot.	103.332	6.034	96.700	6.094
Principali provenienze:					
Italia		*84.020*		*87.164*	
Austria		—		5.159	
Germania		4.645		2.791	
Aranci e mandarini	Tot.	74.175	7.243	47.576	5.660
Principali provenienze:					
Italia		*67.836*		*41.611*	
Spagna		2.359		3.437	
Grecia		—		600	
Austria		690		504	

Frutta fresche. — L'Italia che nel 1927 aveva partecipato con cifre di scarsa importanza alle forniture di *mele* e di *uve fresche*, non figura affatto fra le provenienze durante il 1928.

La principale fornitrice, per il primo prodotto, è sata la Cecoslovacchia, per il secondo l'Ungheria.

		1927 Q.li	1927 Migl. Zloty	1928 Q.li	1928 Migl. Zloty
Mele	Tot.	6.553	626	10.619	1.078
Principali provenienze:					
Italia		*33*		—	
Stati Uniti		—		792	
Cecoslovacchia		5.968		1.790	
Austria		240		397	
Germania		78		183	
Uve fresche	Tot.	4.197	966	11.477	1.239
Principali provenienze:					
Italia		*50*		—	
Ungheria		—		5.533	
Ceceslovacchia		1.632		1.455	
Spagna		192		202	
Germania		108		129	
Romania		1.313		—	

Generi alimentari. — L'Italia è rimasta la principale fornitrice per le *paste alimentari*, seguita, a grande distanza, dall'Austria e dalla Germania:

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Paste alimentari	Tot.	1.542	232	1.733	291
Principali provenienze:					
Italia		*1.187*		*1.097*	
Austria		—		201	
Germania		66		100	

Cereali. — Nell'importazione del *riso* si è notata nel corso dell'ultimo biennio la tendenza ad un forte aumento nei riguardi del riso greggio, a causa nell'accresciuta produzione delle nuove pilature polacche.

Nel 1928, si è verificato un sensible incremento nell'importazione che è andato ad esclusivo benefico dell'India britannica, la quale ha aumentato le proprie forniture di oltre 400 mila quintali.

La nostra esportazione, per contro, ha risentito una perdita durante l'ultimo anno. Al riguardo gioverà tener presente che la statistica polacca comprende fra le importazioni dall'Italia, pure parte del riso estero ritirato in transito attraverso i porti di Fiume e Trieste. Ne consegue che le cifre indicate per la provenienza italiana debbono subire, secondo le risultanze della nostra statistica di esportazione, una diminuzione.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Riso	Tot.	695.122	48.393	1.009.284	61.606
Principali provenienze:					
Italia		*127.360*		*92.117*	
India britannica		290.465		697.738	
Olanda		206.386		148.433	
Indie olandesi		24.933		31.823	
Inghilterra		—		17.894	
Germania		20.507		8.238	

Olii. — La parte preponderante dell'importazione dell'*olio d'oliva* spetta alla Francia.

L'Italia ha contribuito con oltre il 50% alle forniture dell'*olio al solfuro*.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Olio d'oliva	Tot.	2.801	1.295	3.423	1.577
Principali provenienze:					
Italia		*403*		*79*	
Francia		2.094		2.605	
Germania		98		138	
Olio al solfuro	Tot.	1.097	201	1.122	241
Principali provenienze:					
Italia		*540*		*626*	
Francia		53		163	
Belgio		137		—	

Vini. — L'Italia ha conseguito un miglioramento nella propria partecipazione all'importazione dei *vini in fusti*. La parte più importante delle forniture è stata assorbita dalla Francia, seguita dall'Austria e dall'Ungheria.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Vino in fusti	Tot.	38.262	6.741	43.653	7.482
Principali provenienze:					
Italia		*3.103*		*3.535*	
Francia		17.698		18.462	
Austria		7.242		9.912	
Ungheria		4.861		5.704	

Sementi. — Tanto nell'importazione dei *semi di trifoglio violetto*, che in quella di *semi di trifoglio bianco e incarnato* si è verificata, nel 1928, una sensibilissima riduzione. La provenienza italiana non risulta indicata, per l'ultimo anno, dalla statistica polacca.

		1927		1928	
Semi di trifoglio violetto		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
	Tot.	3.679	1.314	192	67
Principali provenienze:					
Italia		2.263		—	
Germania		445		110	
Semi di trifoglio bianco e incarnato	Tot.	1.056	341	348	78
Italia		*162*		—	
Germania		82		86	
Inghilterra		144		—	
Ungheria		49		—	

Minerali. — Di fronte ad una riduzione nell'importazione complessiva dello *zolfo*, l'Italia ha potuto conseguire un aumento nelle proprie forniture.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Zolfo	Tot.	19.138	693	17.950	635
Principali provenienze:					
Italia		*2.924*		*4.478*	
Germania		7.722		4.648	
Stati Uniti		7.295		8.328	
Inghilterra		271		20	

Automobili. — La Polonia ha quasi raddoppiato la propria importazione di *autocarri*. Oltre la metà delle forniture è stata effettuata dalla Germania, seguita dalla Francia.

Un notevole incremento si è verificato nell'importazione delle *autovetture e autobus*. L'Italia ha ottenuto un lieve aumento nella propria partecipazione. Il principale Paese fornitore è rappresentato dagli Stati Uniti d'America. All'importazione americana occorre aggiungere il contingente di merce ritirato attraverso la Danimarca, cioè le macchine americane che sono montate nelle apposite officine a Copenaghen.

La quota di partecipazione degli Stati Uniti, compresavi la importazione attraverso detto porto, ha raggiunto, nel 1928, il 43,8% del movimento complessivo d'importazione, contro 45,1% nel 1927.

L'importazione delle *parti staccate di automobili* risulta più che raddoppiata nel corso dell'ultimo anno. La parte più importante del movimento spetta agli Stati Uniti che hanno realizzato un sensibilissimo progresso nel 1928, rispetto al 1927. Alla loro importazione è necessario aggiungere pure il traffico che si svolge attraverso il porto di Copenaghen.

Seguono, per ordine d'importanza, la Francia e la Germania.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Autocarri	Tot.	4.701	2.818	9.285	6.012
Principali provenienze:					
Italia		*10*		—	
Germania		2.560		5.061	
Francia		596		2.766	
Austria		330		261	
Stati Uniti		25		—	
Autovetture e autobus	Tot.	35.639	27.614	53.583	41.081
Principali provenienze:					
Italia		*6.470*		*6.947*	
Stati Uniti		7.277		15.066	
Francia		6.065		9.118	
Danimarca		8.784		8.403	
Cecoslovacchia		2.393		4.615	
Austria		2.223		3.713	
Germania		1.217		3.389	
Belgio		658		1.117	
Parti staccate di automobili	Tot.	27.987	18.199	60.042	35.481
Principali provenienze:					
Italia		*1.754*		*1.269*	
Stati Uniti		1.239		22.327	
Danimarca		13.815		17.591	
Francia		5.468		8.107	
Germania		2.839		4.553	
Inghilterra		537		2.298	
Cecoslovacchia		237		1.274	
Austria		711		1.136	
Belgio		350		1.034	

Lavori in gomma. — L'Italia ha ottenuto un sensibile miglioramento nelle proprie forniture di *camere d'aria,* figurando al primo posto fra i Paesi importatori di detto articolo.

Viceversa nella nostra partecipazoine all'importazione dei pneumatici si è avuta una riduzione, mentre gli Stati Uniti, l'Inghilterra e la Francia hanno conseguito un aumento.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Camere d'aria	Tot.	1.762	2.481	2.976	3.706
Principali provenienze:					
Inghilterra		699		1.160	
Francia		555		845	
Stati Uniti		248		510	
Germania		62		45	
Austria		49		37	

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Pneumatici	Tot.	11.165	12.931	20.744	23.603
Principali provenienze:					
Italia		*1.548*		*1.224*	
Stati Uniti		2.167		6.880	
Inghilterra		3.570		6.579	
Francia		3.280		4.464	
Belgio		370		613	
Austria		231		247	
Germania		472		178	
Danimarca		128		75	

Seta. — L'Italia è stata la principale fornitrice della *seta greggia,* seguita dalla Svizzera.

L'aumento verificatosi nell'importazione della *seta artificiale,* è andato in gran parte a beneficio della Germania e della Francia.

		1927		1928	
		Q.li	Migl. Zloty	Q.li	Migl. Zloty
Seta greggia	Tot.	49	451	241	2.794
Principali provenienze:					
Italia		*21*		*117*	
Svizzera		23		102	
Seta artificiale	Tot.	3.938	8.481	7.568	19.480
Principali provenienze:					
Italia		*196*		228	
Germania		2.104		4.153	
Francia		1.151		1.826	
Belgio		165		458	
Austria		151		172	

Bottoni. — L'importazione dei *bottoni di ogni specie* ha segnato nel 1928 la cifra di 960 q.li per un valore di 2.131 migl. di Zloty, contro 1.096 q.li per un valore di 2.066 migl. di Zloty.

A detta importazione hanno contribuito i vari Paesi nella seguente misura: Italia con 107 q.li, nel 1928, contro 251 q.li nel 1927, Cecoslovacchia con 473, contro 372 q.li, Austria con 198, contro 263 q.li e Germania con 150, contro 163 q.li.

I. N. E.

NOTIZIARIO

Le stato economico della Polonia

(Stan gospodarczy Polski)

SPECIFICAZIONE	1928											1929		
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Produzione, migliaia tonnellate:														
Carbone	327,1	350,9	298,0	3,057	3,192	3,247	3,416	3,402	3,848	3,770	3,449	4,043	3,285	.
Ferro greggio	54,5	58,1	54,3	54,8	53.8	56,2	56,8	53,7	62,9	59,1	57,5	61,5	48,5	.
Acciaio	102,6	118,3	108,2	111 ,8	116,3	122,2	128,3	126,9	139,5	131.3	128,4	142,7	118,6	.
Zinco	12,8	13,5	12,9	13 ,4	13.4	13,7	13,7	13,2	13,8	13,9	14,7	14,6	12,4	.
Lavoro														
Occupati (migliaia)	709,6	727,8	753,0	764,8	778,4	786,4	799,7	800,7	829,3	823,6	791,6	752,9	737,2	.
Disoccupati (migliaia)	178,4	167,0	154,7	132,4	116,7	103,5	94,2	79,9	79,7	94,1	126,4	160,8	177,5	.
parziali %	12,6	12,4	12,4	17,5	9,2	7,8	9,5	11,9	12,6	5,7	7,4	6,1	10,7	.
Comunicazione														
Ferrovie, migliaia vagoni	14,9	16,2	13,6	14,5	16,1	16,5	17,1	17,1	21,1	21,1	17,4	15,0	12,7	15,3
Bastimenti, migliaia tonnellate.														
Danzica e Gdynia — entrati	321,8	373,1	422,0	425,0	479,7	432,4	462,2	445,0	454,5	419,8	417,0	418,4	111,9	.
Danzica e Gdynia — usciti	335,2	383,9	389,2	447,6	464,4	453,4	453,0	451,0	442,6	433,8	407,0	434,0	109,3	.
Commercio estero, mil. di zl. oro														
Esportazione totale	197,8	208,4	184,5	201,8	192,0	201,5	196,3	204,3	238,7	255.1	209,2	215,8	167,5	161,5
Prodotti agricoli	80,1	81,2	66,2	74,5	61,4	62,0	59,6	69,4	92,5	120,0	92,9	96,8	60,0	.
Carbone	26,6	23,6	23,3	26,4	37,2	29,0	36,3	33,1	38,7	20,1	29,1	30,5	28,0	23,4
Importazione totale	270,4	372,2	265,6	296,5	289,7	288,2	258,8	272,8	277,3	261.1	283,4	294,0	265,0	233,3
Tessili greggi	56,6	65,2	53,9	48,3	46,3	41,8	39,2	39,7	41,0	38,4	.	56,5	55,9	55,4
Saldo	—72,6	- 163,8	— 81,1	—94,7	—97,7	—86,7	—62,5	— 68,5	—38,6	—6,0	—29,2	—78.2	—97,4	—71,8
Prezzi-Indici														
In grosso:														
Generale	117,6	121,2	124,1	122,5	121,5	120,8	118,7	118,1	118,4	118,4	118,4	116,0	117,1	117,3
Prodotti agricoli	122,5	131,1	135,7	133,1	130,9	128,9	124,0	123,6	123,5	122,8	122,8	117,1	120,5	119,5
Prodotti industriali	116,1	116,3	118,0	117,3	117,1	117,1	116,9	116,4	116,8	117,4	117,4	117,3	116,5	117,4
Costi della vita	118,3	119,3	120,7	121,3	121,8	122,6	122,1	122,1	123,2	125,2	125,0	124,5	127,7	124,6
Costi d'alimenti	138,0	140,2	141,4	142,1	142,8	144,1	142,8	142,4	144,0	148,0	147,3	145,7	153,0	146,0
Credito														
Dollaro, indice	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8
Azioni, indice	24,17	23,12	24,17	24,18	21 41	21,84	23,16	23,18	21,81	21,94	21,58	19.67	18,92	17,70
Circolazione bancaria (milioni di zl.)	1 328	1 413	1,392	1,385	1,434	1,405	1 455	1 516	1 569	1 516	1 539	1 462	1 480	1 572
Bigl. di banca (milioni di zl.)	1 048	1 128	1,126	1,133	1,184	1.159	1 207	1 262	1 313	1 270	1 295	1 222	1 249	1 333
Monete divisionali (milioni di zl.)	280	285	266	252	250	246	248	254	256	246	244	240	231	239
Banca di Polonia														
Valute, milioni di zl. oro	851,6	843,5	780,7	752,2	1,338,2	1,315,9	1 285,9	1 296,6	1 290,4	1 311,6	1 335,5	1 307,1	1 320,1	1 282,2
Sconto, milioni di zl. oro	469,2	495,8	499,0	558,3	581,5	591,1	633,3	660,0	640,2	623,5	640.7	638,0	660,2	704,0
Banche per azioni														
Sconto (milioni di zl.)	321,3	335,7	355,1	366,9	386,6	404,6	422,2	429,9	436,5	441,4	433,6	429,8	442,9	.
Depositi: a termine (milioni di zl.)	118,4	118,7	132,1	143,0	152,0	153,6	160,3	166,7	160,2	163,7	163,3	158,2	169,9	.
a vista (milioni di zl.)	254,1	284.5	294,2	289,0	298,1	318,8	305,5	309,9	309,2	316,7	322,7	323,3	329,5	.
Casse di risparmio														
Depositi, milioni di zl.	164,0	178,7	190,2	195,7	203,0	210,3	220,1	226,9	228,9	234,6	240,3	250,5	258,4	.
Cooperative														
Depositi, milioni di zl.	27,1	28,1	29,5	30,5	31,6	32,7	33,7	34,0	34,3	35,3	36,2	38,3	40,0	.

INDUSTRIA E COMMERCIO

L'ESPORTAZIONE DEL CARBONE NEL MESE DI MARZO.

(Wywóz węgla w m. marcu).

L'esportazione del carbone nel mese di marzo, secondodati provvisori, si presenta come segue (in migliaia di tonnellate).

Paesi	Marzo 1926	Marzo 1927	Marzo 1928	febbraio 1929	marzo 1929	Aumento (+) o diminuzione (—) in confronto del febbraio
Paesi del Nord:						
Svezia	124	198	194	71	131	+ 60
Norvegia	—	31	62	29	42	+ 13
Danimarca	64	105	118	49	84	+ 35
Finlandia	2	4	18	2	3	+ 1
Lettonia	15	17	28	23	43	+ 20
Lituania	2	2	3	2	8	+ 6
Estonia	—	—	—	2	—	— 2
Memel	9	2	10	2	—	— 2
Totale	216	359	433	180	311	+131
Paesi successori:						
Austria	213	156	237	250	244	— 6
Ungheria	43	35	54	49	61	+ 12
Cecoslovacchia	36	56	92	87	87	—
Totale	292	247	383	386	392	+ 6
Altri Paesi:						
Italia	20	115	53	15	32	+ 17
Svizzera	9	17	11	11	19	+ 8
Rumenia	7	12	16	1	12	+ 11
Francia	19	11	28	24	38	+ 14
Jugoslavia	10	9	21	1	4	+ 3
Olanda	—	—	5	7	—	— 7
Germania	1	1	1	1	—	— 1
Belgio	—	27	11	—	—	—
Islandia	—	1	—	—	—	—
America del Sud.	—	—	—	7	5	— 2
Algeria	—	4	4	—	9	+ 9
Totale	66	197	150	67	119	+ 52
Danzica	35	16	24	38	34	— 4
Carbone per le navi	—	18	34	18	23	+ 5
Totale	609	837	1.024	689	879	+190

L'esportazione del carbone fossile, — grazie al miglioramento delle condizioni di trasporto, segnalatosi specialmente nella seconda quindicina del mese, — ha subito un aumento considerevole in confronto del febbraio, ossia di 190 tonn. cioè del 28%; in confornto del gennaio invece essa è stata inferiore del 21%.

Però anche nel mese preso in considerazione, malgrado l'aumentato numero dei giorni di lavoro (26 invece di 23), non si è potuto sfruttare tutte le possibilità dell'esportazione, ostacolata dai ghiacci sul mare e dallà mancanza di vagoni.

L'aumento dell'esportazione riguarda principalmente il bacino slesiano da dove sono state esportate nel marzo 739 mila tonn., con un aumento di 177 mila ossia del 31% in confronto del mese precedente. L'esportazione dal bacino di Dąbrowa è ammontata a 139 mila tonn., aumentando di 13 mila cioè del 10%. L'esportazione dal bacino di Cracovia è ammontata a 1.170 mila tonn.

Verso i mercati del Nord sono state esportate 311 mila tonn. con un aumento di 131 mila tonn. in confronto del febbraio; verso i Paesi Successorei—392 mila tonn. con un aumento di 6 mila; verso gli altri paesi, compreso il carbone per le navi, 142 mila tonn., con un aumento di 57 mila e verso Danzica 34 mila, con una diminuzione di 4 mila tonn. in confronto del mese precedente.

La partecipazione percentuale dei suddetti mercati all'esportazione totale del carbone polacco, in confronto di quella del febbraio si presenta come segue:

	Febbraio	Marzo
Mercati del Nord	35.38	26.13
Stati Successori	44.59	56.02
Altri paesi	13.54	9.72
Danzica	3.87	5.52
Carbone per le navi	2.62	2.61
	100.00	100.00

L'INDUSTRIA DELLE PATATE IN POLONIA.

(Przemysł ziemniaczany w Polsce).

La Polonia è grande produttrice di patate ed occupa sotto questo aspetto il terzo posto dopo la Russia Sovietica e la Germania.

Il raccolto di patate in Polonia è stato nel 1927, secondo le statistiche ufficiali di quintali 317.581.000. L'anno 1927 però fu l'anno di buonissimo raccolto, ma la quantità di 300.000.000 di quintali si può considerare come una media normale Si capisce come in un paese che produce tante patate esista una produzione, benissimo organizzata, di patate da semina. La selezione delle patate e le esperienze con le nuove varietà sono sorvegliate dalle sezioni di semina delle Camere Agricole. Le varietà di patate coltivate sono numerose.

La Camera d'Agricoltura constata, nel suo rapporto reso nel 1927, che nel suo territorio sono state sottomesse alla qualifica più di 70 varietà di patate da semina, quasi tutte di primo ordine. Ciò offre all'importatore il vantaggio che puo trovare in Polonia la qualità di patate che meglio gli conviene. Si comprende che l'industria delle patate corrisponde alla produzione e si è sviluppata considerevolmente. Questa industria somprende tre gruppi principali: la fabbricazione della fecola, delle patate secche e del glucosio.

La fabbricazione della fecola è la più importante ed è rappresentata da 72 fabbriche con una produzione media di 40 mila tonnellate di fecola secca oltre la trasformazione di molte patate in glucosio. La metà della fecola prodotta è consumata dall'industria polacca e trasformata in parte in destrina (colla) e in glucosio; l'altra metà deve essere esportata. La qualità della fecola polacca è buonissima ed è assai apprezzata sui mercati esteri.

Il prodotto polacco esportato è alla pari di quello delle migliori marche olandesi e sovente ne è superiore sotto il punto di vista della glufinosità che è una conseguenza dell'ottima qualità delle patate polacche.

Le esportazioni di fecola sono dirette principalmente in Inghilterra, in Austria, in Italia e nei paesi dell'Europa del Nord. L'industria delle patate in Polonia non può sviluppare tutta la sua capacità tecnica ed economica per tre ragioni: la mancanza di capitale circolante, per l'alto costo del credito ed infine per la concorrenza della produzione degli altri paesi.

Le cifre della statistica ufficiale, riguardanti le esportazioni di fecola sono le seguenti (in tonnellate):

1923: 27.050 — 1924: 15.728 — 1925: 14.111 — 1926: 23.621 — 1927: 11.870.

L'industria delle patate secche è in Polonia relativamente recente; essa ha avuto il massimo suo sviluppo durante la guerra. Le patate trasformate in patate secche conservano tutte le loro proprietà nutritive e possono essere lungamente conservate. Le patate secche costituiscono normalmente un ottimo foraggio. Durante il cattivo raccolto di segala le patate secche

macinate, servono, aggiunte alla farina di segala, alla panificazione. Esistono attualmente in Polonia 132 fabbriche di patate secche, delle quali i tre quarti datano dal tempo della guerra. Ciò che spiega che, essendo troppo numerose, la metà di esse è restata inattiva in tempi normali; ma le condizioni sono tali che la produzione potrebbe essere portata a 100 mila tonnellate.

La produzione delle patate secche conviene meglio ed aumenta quando mancano i foraggi. La Polonia occupa, nella produzione di patate secche il secondo posto dopo la Germania.

Il superfluo delle patate secche polacche è venduto principalmente in Svizzera e il Danimarca; le esportazioni di dette patate si cifrano nel modo seguente:
1923: tonn. 34.477 — 1924: tonn. 26.456 — 1925: tonn. 17.256 — 1926: tonn. 10.969 — 1927: tonn. 8.295.

Il maggior numero di fabbriche di fecola e di fabbriche di patate secche sono riunite nella Posnania, cioè nell'ovest della Polonia. Le fabbriche per l'estrazione del glucosio delle patate, sono sette e producono attualmente in media da 12 a 13 mila tonnellate.

La produzione del glucosio è esaurita esclusivamente sul mercato interno.

LEGISLAZIONE DOGANALE

DAZIO D'ESPORTAZIONE SUL BURRO.

(Cło wywozowe na masło).

Il Governo polacco ha deciso di introdurre un dazio di esportazione sul burro (sia naturale che mescolato ad altre sostanze grasse), nella misura di Zloty 6 per 100 kg., dal quale andranno esenti solamente quelle istituzioni o ditte che saranno designate dai Ministeri dell'Agricoltura e del Commercio.

L'entrata in vigore di tale provvedimento sarà decisa dal Ministero del Commercio, di concerto con quello dell'Agricoltura e delle Finanze.

DIVIETO DI IMPORTAZIONE PER LA FARINA DI FRUMENTO E SEGALA.

(Zakaz przywozu mąki pszennej i żytniej).

Consiglio dei Ministri polacco avrebbe emanato un provvedimento col quale si vieta l'importazione in Polonia della farina di frumento e di segala a tutto il 31 luglio p v.

RESTITUZIONE DI DOZIO ALL'ESPORTAZIONE DEL BIANCO DI ZINCO.

(Zwrot cła przy wywozie bieli cynkowej).

in virtù di un recente provvedimento del Ministero delle Finanze polacco è accordata, all'esportazione del bianco di zinco, la restituzione di dazi pagati sulle materie prime e ausiliarie importate dall'estero ed impiegate nella produzione di detto articolo.

Il rimborso è concesso nella misura di 7,50 Zloty per 100 kg. di bianco di zinco.

RESTITUZIONE DI DAZIO ALL'ESPORTAZIONE DELLA TELA CERATA.

(Zwrot cła przy wywozie ceraty).

In forza di un recente provvedimento del Ministero delle Finanze polacco all'esportazione della tela cerata è accordata la restituzione dei dazi pagati per l'importazione di materiali impiegati nella produzione di detto articolo. Il rimborso avviene nella misura di 125 Zloty per 100 kg. di tela cerata.

LEGISLAZIONE SOZIALE

LA LEGISLAZIONE SOZIALE IN POLONIA.

(Ustawodawstwo społeczne w Polsce).

Il Parlamento Polacco ha recentemente approvato due decreti, in data 8 novembre 1928, sui libretti e sui registri dei salari, in esecuzione del decreto 16 marzo 1928 sul contratto di lavoro degli operai, e un decreto in data 30 novembre 1928 sulla nomina degli assessori dei Tribunali del lavoro locali e regionali in esecuzione del decreto 22 marzo 1928 sui Tribunali del lavoro. Ecco le essenziali disposizioni di questi tre decreti.

Libretti di salario. Ogni azienda che impieghi più di 4 operai ha l'obbligo di fornire gratuitamente dei libretti di salario ai propri operai entro il termine di sette giorni a partire dal giorno della loro assunzione al lavoro. Tali libretti saranno divisi in tre parti rispettivamente relative alle condizioni di lavoro, alla regolamentazione del lavoro e al pagamento dei salari. I modelli dei libretti dei salari per le varie categorie di aziende saranno sottomessi interamente o parzialmente al controllo dell'ispezione del lavoro e dovranno essere approvati dagli ispettori regionali competenti.

Registri dei salari. — Tutte le aziende industriali avranno l'obbligo di compilare delle liste dei salari o di tenere dei registri in cui sia indicato l'ammontare dei salari stessi. Tali registri e liste dovranno contenere sopratutto delle indicazioni esatte sui salari e sulla modalità di pagamento, sulle trattenute, sul lavoro supplementare e sulle somme effettivamente percepite dall'operaio.

In virtù dell'art. 2º del decreto, tutte le aziende sottoposte interamente o parzialmente al controllo dell'ispezione del lavoro e che impieghino più di 4 operai, dovranno tenere dei libretti contenenti i nomi dei loro impiegati e su richiesta dell'Ispettore regionale avere dei libri speciali in cui gli ispettori potranno trascrivere le loro osservazioni.

Assessori dei tribunali del lavoro. — L'art. I del decreto relativo ai Tribunali del lavoro stabilisce che le Camere per l'Industria e il Commercio saranno invitate dal Ministro della Giustizia, d'accordo con il Ministro del Lavoro e dell'Assistenza sociale e il Ministro dell'Industria e del Commercio, a presentare entro un termine determinato le liste dei candidati ai posti di assessore e di assessore supplente nei Tribunali del Lavoro locali e regionali. Prima della costituzione delle Camere tali liste saranno preparate dalle Associazioni professionali operaie appartenenti alle categorie menzionate nell'articolo 4 del decreto del Presidente della Repubblica del 22 marzo 1928 sui Tribunali del lavoro, come pure da parte dei Consigli direttivi delle aziende e istituzioni dello Stato e dei Comuni situati nella giuridizione territoriale del Lavoro da istituirsi.

Gli altri articoli del decreto contengono disposizioni relative al modo di compilazione e di presentazione delle liste, ecc. Il termine per la presentazione delle liste deve essere di almeno 14 giorni a partire dal momento della pubblicazione dell'avviso agli interessati nel *Monitor Polski*. Una volta depositate le liste il Ministro del Lavoro e dell'Assistenza Sociale e il Ministro dell'Industria e Commercio elaboreranno delle proposte motivate riguardo alla nomina degli assessori e degli assessori supplenti nei Tribunali del lavoro locali e regionali. Tali proposte devono fare in modo che i candidati ai posti di assessori rappresentino, per quanto possibile, tutti i rami di industria esistenti nel campo della giurisdizione territoriale del Tribunale da istituirsi.

Il Ministro della Giustizia procederà in seguito alla nomina degli assessori seguendo le proposte dei sopramenzionati Ministri e separatamente per i tribunali locali e per i tribunali regionali.

CREDITO E FINANZE

IL RAPPORTO DEL CONSIGLIERE AMERICANO PEL IV TRIMESTRE 1928

(Sprawozdanie amerykańskiego doradcy finansowego za kwartał IV 1928 r.).

La prima parte del rapporto è dedicata all'analisi dell'attuazione del piano di stabilizzazione. In essa il Consigliere constata che il gettito delle imposte nei primi nove mesi dell'esercizio 1928/29 ha raggiunto il 100% delle entrate annuali. L'ammontare totale delle disponibilità di Tesoreria depositate dal Ministero delle Finanze alla Banca di Polonia insieme con le somme delle casse pubbliche e della Cassa Postale di Risparmio secondo il piano di stabilizzazione ha raggiunto al 31 dicembre 1928 — 412 535.120 zloty. Dopo avere particolareggiamente esaminato il progetto della riforma fiscale in Polonia, il consigliere constata che la somma necessaria per il servizio del prestito di stabilizzazione durante il quarto trimestre 1928 era di circa 17 300 000 zloty per cui le entrate a ciò destinate hanno superato 6,7 volte le somme necessarie per il servizio del prestito. Per quanto riguarda i fondi destinati secondo il piano di stabilizzazio-

INDICI DELLE AZIONI QUOTATE ALLE BORSE DI POLONIA.

Anno mesi	Indice generale	Miniere, metallurgia, altre industrie								Commerci e Trasporti	Banche
		Totale	Produzione			Consumo					
			Totale	Metallurgia e siderurgia	Altri rami della produzione	Totale	Industria alimentare	Altre industrie			
Numero dei titoli	45	34	21	10	11	13	7	6		6	
1924	139.7	144.8	148.0	145.4	150.7	140.5	130.3	153.5		118.0	137.2
1925	76.8	76.4	75.0	75.0	74.4	79.4	81.0	77.5		79.6	76.2
1926	42 6	45.8	42.4	35.9	48.5	51.9	52.0	51.8		35.1	32.6
1927											
I	65.9	71.3	71.0	66.1	75.8	71.8	72.4	71.0		52.3	51.1
II	82.0	86.8	86.5	83.3	89.6	87.3	82.8	92.8		70.1	66.9
III	94.4	96.5	97.6	89.2	105.8	94.7	90.4	100.0		90.5	86.0
IV	115.8	117.5	119.5	113.1	125.7	114.4	99 6	134.6		118.7	101.6
V	118.0	119 5	122.8	110.7	135.0	115.3	103.2	131.1		129.9	94.7
VI	94.5	95.8	96.9	82.6	112.0	94.2	84.4	107.0		100.6	80.1
VII	103.6	105.8	108.2	94.2	122.6	102.0	89.5	118 8		112.8	81.5
VIII	106.3	109.8	112.9	102.8	122.9	105.1	91.6	123.3		113.6	78.5
IX	114.1	118.7	122.2	111.8	132.4	113.2	98.0	133.9		118.1	83.7
X	123.3	128 9	133.0	120.3	145.7	122.5	110.9	137.6		127.4	87.6
XI	115.9	121.2	124.9	106.2	144 9	115.4	103.5	131.0		113.0	87.9
XII	115.3	121.1	124.6	104.5	146.4	115.5	102.1	133.2		109.5	88.1
1928											
I	111.4	113 3	115.8	98.9	133.6	109 4	94.6	129.8		119.4	91.19
II	114.3	117.7	116.7	102.5	131.2	111.6	96.0	133.0		136.6	90 3
III	112.0	114.5	117.5	101.2	134.5	109.9	95.4	129.8		119.5	89.1
IV	115 71	115.22	117.92	115.64	120.01	111.01	107.24	115.62		120.62	113.25
V	109 78	110.83	113.12	112.66	113.54	107.23	106.14	108.52		104.93	108.59
VI	103.44	103.54	103.10	98.20	107.76	104.26	105.31	103.05		99 55	107.58
VII	102.99	102.54	104.30	99.63	108.73	99.77	95.64	104.81		102.92	106.15
VIII	106.56	107.01	109.04	102.32	115 54	103.95	100.86	107.67		103.91	106.31
IX	104.97	103 83	103.20	96,16	110.04	104.90	105.49	104.23		107.24	107.11
X	101.00	99 28	98.65	88.03	109.43	100.29	99.30	101.50		105.57	107.49
XI	100.26	99.89	57.31	84.37	110.74	104.23	103.22	105.45		105.91	96.26
XII	100.29	99.62	97.53	86.40	108.90	103.11	100.86	105.81		106.48	98.74
1929											
I	97.11	95.74	92.37	82.52	102.30	101.47	95.00	109.59		101.91	102.44
II	92.96	92.05	88.72	79.31	98,26	97.68	94.01	102.18		92.18	101.63
III	87.44	86.81	83.40	74.83	92.04	92.64	91.17	94.40		84.18	97.27

ne ai bisogni dello sviluppo economico del paese da essi sono stati prelevati 122.431.746 zloty per acquisto di valori, restando quindi un saldo di 18.910.733 zloty.

Le seconda parte del rapporto è dedicata all'analisi particolareggiata del bilancio polacco per l'esercizio 1929/30 Questo bilancio comprende notevoli voci nell'uscita che possono essere sopresse nel caso di una diminuzione imprevista delle entrate, in seguito alla quale si potrebbe temere il deficit del bilancio. Il consigliere ha ricevuto una lettera del Ministro delle Finanze con la quale quest'ultimo dichiara che ha intenzione di organizzare gli investimenti in maniera tale che una parte del programma possa essere abbandonata nel caso che le entrate diminuissero in maniera da far temere per l'equilibrio del bilancio

La terza parte del rapporto è interamente dedicata al problema delle importazioni e della bilancia dei pagamenti. Il consigliere constata che la stabilizzazione di fatto dello zloty realizzata dal secondo semestre 1926,, come la stabilizzazione legale e il prestito di stabilizzazione concluso nell'ottobre 1927 hanno rafforzato il credito della Polonia all'estero e riattivato le importazioni. L'afflusso di crediti esteri che ha contribuito ad accrescere le importazioni ha permesso nello stesso tempo di coprire il saldo passivo della bilancia commerciale senza pesare ancora sulle riserve della Banca di Polonia, riserve che infatti durante il 1928 hanno diminuito soltanto del 3%. Nel caso di deficit della bilancia commerciale, il deficit della bilancia dei pagamenti esteri è coperto dai prestiti all'estero o dal prolungamento dei crediti. Così nei primi mesi del 1928 i crediti esteri della Banca sono passati da 258.200.000 a 288.3000.000 zloty e i prestiti esteri delle città di Varsavia e di Poznań, come quello dell'Alta Slesia hanno fornito circa 165 milioni di zloty. Il consigliere dice che effettivamente sono state queste entrate che hanno permesso di colmare il deficit della bilancia commerciale (di zloty 854 171 000 nel 1928) diminuendo soltanto di 44 milioni di zloty le riserve della Banca di Polonia. Il Governo polacco rendendosi pienamente conto dell'importanza di questo problema, si sforza nella misura del possibile di contribuire al ristabilimento dell'equilibrio della bilancia commerciale o almeno alla riduzione del suo saldo passivo in misura tale che possa essere coperto con l'afflusso di cambio straniero a titolo d'incasso delle ferrovie polacche, delle rimesse degli emigrati, delle spese degli stranieri in Polonia, nonchè di altre voci invisibili della bilancia dei pagamenti esteri. Il consigliere rileva le perdite subite dalla Polonia durante la guerra e le fissa secondo i dati della commisione delle riparazioni in 1.800.000.000 di dollari. Queste perdite, specialmente per quanto riguarda la distruzione del macchinario produttivo, hanno determinato un aumento delle importazioni. Oggi la Polonia costituisce un importante mercato delle importazioni sopra tutto nel campo delle macchine che durante la guerra sono state distrutte per 228.000.000 dollari. Tenendo conto del periodo che decorre dal 1920 al rapporto in parola e senza deduzione del valore delle macchine usate, il valore delle importazioni di machine ha raggiunto 150 milioni di dollari ossia il 66% delle perdite. La Polonia è sempre nella fase di ricostruzione che durerà ancora parecchi anni. Il consigliere nota tuttavia che sono produttive soltanto le importazioni di merci che grazie ai benefici dell'importatore possono contribuire all'aumento generale della ricchezza nazionale. Il fatto paradossale che la voce principale nel gruppo delle importazioni di articoli di consumo è data dai cereali, è spiegato dal consigliere con la notevole differenza di livello della coltura agricola nelle diverse regioni della Polonia come è attestato dal rendimento per ettaro due volte maggiore nelle provincie occidentali di quello dello orientali, anchè il suolo di quest'ultime sia più fertile. Per rimediare a questo stato di cose il Governo ha concesso notevoli crediti per le migliorie agricole e l'acquisto dei concimi chimici, cercando d'altronde di migliorare l'organizzazione del commercio dei cereali.

Le importazioni degli articoli di lusso che rappresenta il 4% dell'importazione totale, accusano un aumento del 12% in rapporto al 1927. Il carattere generale delle importazioni dimostra che la Polonia ha un continuo bisogno di mezzi di produzione, mentre contemporaneamente manca all'interno di fondi di giro, cosa che determina un elevato tasso d'interesse. La Polonia, nota inoltre il Consigliere, può permettersi soltanto le spese indispensabili. In queste condizioni la Polonia resterà ancora per molto un paese debitore, sviluppando quei rami di produzione che godono di condizioni naturali di sviluppo e che possono dare importanti e rapidi benefici.

La parte quarta del rapporto e dedicata al problema del credito a breve scadenza e la quinta alla situazione economica generale della Polonia, riguardo alla quale il Consigliere dichiara che da dopo la guerra la Polonia non ha mai raggiunto un grado di prosperità simile a quello del 1926, risultato dovuto alla stabilità del cambio, all'equilibrio del bilancio e al consolidamento generale non turbato da avvenimenti politici. Il fattore più importante che ostacola sempre lo sviluppo dell'attività commerciale e industriale è costituito dalla notevole deficienza dei fondi di giro, cosa dovuta alla distruzione del risparmio. Tuttavia l'aumento di questo insieme con l'afflusso dei crediti esteri a lunga scadenza contribuiranno a migliorare la situazione in questo campo.

VARIE

LA CONFERENZA SULLA POLONIA.

(Odczyt o Polsce).

Un pubblico eletto s'è raccolto iersera nella sala bianca del Circolo Artistico, per udire la conferenza del prof. Romano Pollack dell'Università di Roma, sulla storia gloriosa della cultura polacca ai confini di Europa, verso la Russia, tenuta sotto gli auspici della „Minerva" e del Circolo italo-polacco „Adamo Mickiewicz". Erano presenti, tra gli altri, il console generale di Polonia comm. Kwiatkowski, il comm. Muratti, presidente della Minerva il preside prof. Gentille, il segretario del Circolo italo-polacco dott. Bilewicz e numerosi soci del Circolo stesso, della Minerva e del Circolo Artistico. Il Segretario federale e altre autorità e personalità cittadine hanno inviato, scusandosi, la loro adesione.

La storia del popolo polacco, intessuta di alto eroismo e di tragedia, ha avuto dal prof. Pollack, chiaro studioso e fervido patriota, degna e nobilissima illustrazione. Attaverso la parola appassionata dell'oratore sie è profilato in una sintesi magnifica il dramma secolare della stirpe polacca, uscita sempre vittoriosa per il valore e la nobiltà dei suoi martiri, dei suoi apostoli, dei suoi eroi.

L'oratore ha voluto paragonare, nel suo esordio, il glorioso risorgimento della Polonia a quello dell'Italia, risorta sui ruderi gloriosi dell'antica potenza di Roma e della civiltà latina. Fino al giorno dell'odierna resurrezione, cinque generazioni di polacchi soffrirono e soccombettero negli ergastoli e nelle terre d'esilio, lottando per la libertà della Patria anelata. Ma oggi finalmente il popolo di Polonia, riacquistata la libertà, ha ripreso la sua missione gloriosa di propagatore della cultura occidentale ai confini orientali. Il prof. Pollack, in un rapido esame, fa il quadro dell'attuale situazione polacca, creatasi dopo la guerra vittoriosa del 1920 — l'ultima guerra europea — sostenuta contro la Russia bolscevica, e illustra felicemente problemi di viva attualità, come quelli di Wilno e dei lituani, dei bianco-russi e dei ruteni.

Per far meglio comprendere le vicende della storia di Polonia, l'oratore si ricollega alle esperienze della storia secolare italiana e agli ostacoli che la cultura europea incontrò nella sua marcia verso le terre africane: i popoli orientali e il deserto, che ricoprì sotto il sudario delle sue sabbie le oasi della civiltà latina. Così ai posti di confine della civiltà europea, il popolo polacco incontrò, violenta al pari del simum furioso, la potenza e la furia dei sultani del 500 e del 600 e degli zar terribili e sanguinari. Pure in quel vastissimo territorio, dove sono ancor oggi superstiti 187 popoli diversi, sono rimaste nei secoli le traccie della civiltà e della cultura propagata dalla stirpe polacca.

La storia delle invasioni tartare e della penetrazione polacca nei vasti confini della Lituania e degli altri Stati orientali, è rifatta a grandi linee dall'oratore, che ricorda poi la difesa dal pericolo ottomano, difesa rimasta legata nella storia al nome glorioso del generale Stanislao Żółkiewski e che fece ancora una volta della Polonia l'antemurale della Cristianità. Enrico Sienkiewicz ha immortalato più tardi la grande gloriosa tragedia del popolo polacco nella sua trilogia. Ma la tragedia s'è rinnovata un'altra volta nello scorso secolo e, dopo la sua quarta guerra d'indipendenza, la Polonia ha dovuto cedere all'invasione della cultura russo-bizantino-mongolica, tanto dissimile dalla cultura latina.

Ma nè guerre nè persecuzioni hanno potuto distruggere i tesori della civiltà polacca; e dopo l'immane tragedia che sconvolse la faccia dell'Europa e del mondo e fece del territorio polacco uno dei campi di battaglia più cruenti, aprendo nuove tombe accanto alle tombe dei martiri e degli eroi antichi, e dopo l'altra tragedia del bolscevismo, a cui la giovanissima Polonia, sorta appena dallo scompiglio della guerra mondiale, dovette opporre ancora il baluardo dei petti di tanti suoi figli eroici, la civiltà polacca è risorta e ha preso ancora una volta il suo posto glorioso di sentinella avanzata della civiltà occidentale, che è civiltà latina.

Il prof. Pollack, che ha chiusa la sua magnifica esposizione storica con una smagliante parentesi di ardore patriottico, è stato applaudito assai calorosamente dal suo uditorio, che l'aveva seguito con interesse vivissimo.

Corso delle divise

UNITA	MEDIA MENSILE											
	Corso				Indice parità=100				Valore Rapp. % risp. la parità			
	XII	I	II	III	XII	I	II	III	XII	I	II	III
	Corsi alla Borsa di Varsavia											
1 lira sterlina . .	43.27	43.25	43.28	43.28	99.8	99.7	99.7	99.7	100.2	100.3	100.2	100.2
1 dollaro degli Stati Uniti .	8.90	8.90	8.90	8.90	99.8	99.8	99 8	99.8	100.2	100.2	100.2	100.2
100 franchi francesi	34.88	34.94	34.84	34.84	99.9	100.0	99.7	99.8	100.1	100.0	100.3	100 2
100 „ belgi . .	123.92	123.87	123 88	123.75	100.0	99.9	99.9	99.8	100.0	100 1	100.1	100.2
100 „ svizzeri .	171.85	171.60	171.55	171.54	99.9	99.8	99.7	99.7	100.1	100.2	100.3	100.3
100 lire italiane	46.70	46.67	46.66	46.49	99.5	99.5	99.5	99.1	100.5	100.6	100.5	100.9
100 fiorini olandesi .	58.0 8	357.45	356 93	357.06	99.9	99.8	99.6	99.6	100.1	100.2	100.4	100.4
100 corone svedesi	238.47	238.17	238.09	237.94	99.8	99.7	99.7	99.6	100.2	100.3	100.3	100.4
100 „ ceche .	26.42	26.39	26.40	26.40	14.6	14.6	14.6	14.6	683.7	684.4	684.2	684.2
100 schil. austriaci	125.46	125.38	125 23	125.26	100.0	100.0	99.8	99.6	100.0	100.0	100.2	100.1

Il corso dei prestiti polacchi alla Borsa di New-York

Data	Il prestito in dollari all' 8% (prestito Dillon) del 1925		Il prestito in dollari al 6% del 1920		Il prestito in dollari al 7% del 1927		Prestito della Città di Varsavia al 7%	
	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari	Corso medio	Transazioni in migl. di dollari
1927								
I	95.42	322	82.34	536	—	—	—	—
II	95.47	1.840	82.58	178	—	—	—	—
III	97.15	2.896	73.25	272	—	—	—	—
IV	98.00	2.045	82.96	71	—	—	—	—
V	98.27	1.482	82.81	157	—	—	—	—
VI	96.82	3.278	81.99	260	—	—	—	—
VII	96.44	851	80.27	72	—	—	—	—
VIII	100.00	618	84.56	56	—	—	—	—
IX	99.49	4.627	84.22	348	—	—	—	—
X	99.52	2.846	83.70	241	—	—	—	—
X	99.13	1.324	82.04	105	92.05	2 015	—	—
XI	99.64	525	80.52	132	89.67	2.743	—	—
1928								
I	98.39	712	82.12	118	90.67	2.103	—	—
II	100.29	725	83.44	162	91.21	1.749	—	—
III	100 73	558	84.44	129	91.09	1.589	89.21	124
IV	101.28	458	85.75	304	91 42	1.056	89.22	583
V	101.18	563	86.00	227	91.01	1.001	89.59	582
VI	101.05	378	83.95	152	89.67	685	89.19	758
VII	100.56	417	83 91	76	89.25	573	86.44	143
VIII	99.95	413	82.96	121	88.73	992	87.04	143
IX	99.81	267	84.20	102	89.14	390	87.89	107
X	99.66	731	84.18	133	88.46	512	86.46	551
XI	99.36	411	83.78	82	88.02	632	86.34	72
XII	97.75	501	81.86	59	88.06	880	.	.
1929								
I	98 69	528	82.31	109	87.93	895	84.21	338
II	98.03	240	81.68	84	87 69	342	82.41	94
III	97.22	230	80.95	51	84.89	352	80.94	79

SITUAZIONE DELLA BANCA DI POLONIA.

Specificazione	Migliaia di zloty							
	31.XII 1927	30.IX 1928	31.X 1928	30.XI 1928	30.XII 1928	31.I 1929	28.II 1929	31.III 1929
Oro	517 298	603 041	607 695	607 844	621 029	621 257	621 532	622 205
Argento	2 565	4 002	4 208	1 843	492	670	824	1 090
Valute, divise e altri crediti esteri:								
a) compresi nella copertura	687 545	462 438	481 652	507 945	527 132	527 247	544 132	529 941
b) non compresi nella copertura	207 084	200 209	196 872	193 949	186 826	157 942	153 601	128 990
Monete d'argento e divisionali	9 808	721	455	607	957	428	96	582
Portafoglio di sconto	455.999	660 031	640 241	623 520	640 700	638 007	660 195	703 971
Anticipazioni su titoli	40 896	83 919	86 489	85 887	91 186	84 957	84 499	85 651
Tesoro dello Stato	25.000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Biglietti in circolazione	1 003 028	1 261 388	1 313 080	1 269 766	1 295 349	1 222 106	1 248 791	1 333 258
Obbligazioni pagabili immediatamente	659 784	521 838	475 615	532 954	524 142	553 799	593 456	512 225
di cui								
a) conti di giro delle Casse dello Stato	237 403	274 512	226 213	267 294	268 303	348 830	369 711	259 721
b) altri conti di giro	184 277	130 507	134 350	154 653	182 365	137 935	161 129	198 194
c) conto dei fondi statali di credito	123 695	27 575	22 706	18 578	18 911	13 992	17 257	10 480
Conti speciali del Tesoro dello Stato	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000
Copertura % statutaria	*72,61*	*59,97*	*61,14*	*62,00*	*63,13*	*64,71*	*63,32*	*62,49*

PRZEMYSŁ I HANDEL

PRODUKCJA MIGDAŁÓW W ITALJI

(Produzione di mandorle in Italia).

Migdały należą, jak wiadomo, do owoców południowych, które Italja wywozi w wielkich ilościach i za wysoką cenę. Następujące dane statystyczne dostarczone przez urzędy celne obrazują wywóz migdałów w ostatnich pięciu latach:

rok	kwintale	liry
1924	233.562	276.332.641.
1925	159.149	313.587.722
1926	192.574	383.407.194
1927	299.964	364.384.948
1928	169.755	214.148.570

Wiadomo również, iż w prowincjach południowych, stanowiących główne ośrodki uprawy migdałów, istnieją setki gatunków podrzędnych, dających zbiór mały, odznaczających się wysokim procentem owoców o dwuch jądrach, lub też posiadających owoce drobne, pomarszczone i o kolorze niezawsze jednolitym.

Największe zastosowanie dla wywozu posiadają owoce o jądrze pojedyńczem, dużem, spłaszczonem i gładkiem. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej poszukiwane są specjalnie migdały bardzo duże, conajmniej 15 —16 milimetrowe; również inne poważniejsze rynki zbytu stawiają te same wymagania i płacą za ten artykuł bardzo wygórowane ceny.

W Kalifornji, gdzie plantacje migdałów rozszerzają się z roku na rok, produkuje się przeważnie gorsze gatunki; natomiast rodzaje wyborowe, tak cenione w handlu, są tam słabo rozpowszechnione.

Zakłady ogrodnicze, zajmujące się szczepieniem młodych drzewek, należących do gatunków prostszych, lub dających owoce gorzkie, rozróżniają następujące gatunki migdałów, godne polecenia:

Na Sycylji: „La Pizzuta", najcenniejszy gatunek sycylijski, znany w handlu p. n. „Avola scelta" (wyborowy). Przeszło 85% owoców posiada jądra pojedyńcze. Uprawiany jest w okolicach zabezpieczonych od chłodnego wiatru i mrozu. Kwitnie wcześnie.

Winien być sadzony w sąsiedztwie innych gatunków, co sprzyja zapylaniu kwiatów.

„Romana Grossa", jako prostszy od poprzedniego gatunek i dający większy zbiór, posiada wyższy procent owoców o dwuch jądrach. Jest bardzo ceniony dla swych ziaren jasno - żółtawych i zupełnie gładkiej powierzchni. Znany jest na rynku międzynarodowym pod nazwą „Avola corrente".

„Fasciuneddu" daje owoce podobne do „Pizzuta", lecz o kształtach mniej regularnych, o ziarnach grubszych. Posiada podłużne, dosyć głębokie brózdy.

Do bardzo cenionych gatunków należy „Pollara" uprawiana w Favara; posiada bardzo duże owoce, za które płaci się wysokie ceny na rynkach Europy Środkowej i w krajach Skandynawskich.

Dobrymi gatunkami są również „Rinaldi", „Aragonese", „Pesca" i „Etna".

W Apulji: „Santoro" o łupinie półtwardej, bardziej rozpowszechniony w Andria; kwitnie późno i daje obfity zbiór. Posiada owoce przeważnie o jądrze pojedyńczem, spłaszczonem, dużem i gładkiem.

„Fragiulio" posiada również łupinę pół - twardą. Kwitnie późno i jest wytrzymały na chłód; uprawa tego gatunku zalecona jest w okolicach, gdzie zdarzają się częstsze mrozy. Aż 75% owoców posiada jądro pojedyńcze, bardzo duże i piękne. Bardzo rozpowszechniony jest w Bisceglie.

„Tuono", zbliżona do „Santoro", rozpowszechniona w Andria.

„Montrene" o łupinie twardej i o bardzo rozwiniętem ziarnie koloru jasno - kasztanowatego, cenionem w handlu. Ok. 35% owoców posiada podwójne jądro. Kwitnie wcześnie i jest wrażliwy na niską temperaturę. Uprawa udaje się dobrze jedynie w okolicach dobrze osłoniętych i wystawionych na operacje słońca.

„Rachele" kwitnie wcześnie i dla tego nie zawsze daje jednostajne zbiory. Owoce przeważnie o jądrze pojedyńczem. Ziarna dosyć grube, o dwóch krzyżujących się dość głębokich brózdach.

Bardzo ceniony na rynku indyjskim jest gatunek „Catuccia", rozpowszechniony w okolicach Tarantu. Daje dosyć obfite zbiory i posiada owoce okrągłe, często o dwóch jądrach.

Jak wiadomo, jeżeli nie we wszystkich, to w wielu zakładach używa się do szczepienia migdałów gorzkich. Zdarza się często, że wskutek nieudanego zaszczepienia, czy to wskutek nieuwagi niedbałego ogrodnika wśród plantacyj migdałów słodkich wyrastają drzewka migdałów gorzkich. Śmiało można twierdzić, że zjawisko to zdarza się we wszystkich okolicach bogatych w plantacje migdałów. Na Sycylji i w Bari stosunek migdałów gorzkich do słodkich jest bardzo nieznaczny (1, 2,5 lub 3%), natomiast w Abruzze i Sardynji stosunek znacznie się zwiększa i wynosi przeszło 10%, wskutek czego owoce produkowane w tych miejscowościach posiadają niewielkie znaczenie w handlu.

Dla wywozu gatunki migdałów muszą być bezwzględnie czyste; toleruje się najwyżej wśród słodkich 1% gorzkich, lecz importerzy z coraz większym naciskiem żądają zupełnego oczyszczania z migdałów gorzkich transportów słodkich. To też jest pożądane, aby producenci zajęli się poważnie tą sprawą i aby nie pozostawiali ani jednego drzewka z owocem gorzkim w tych okolicach, gdzie migdały są przedmiotem wywozu.

SPIS PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁOWYCH I HANDLOWYCH W ITALJI.

(Il censimento degli esercizi industriali e commerciali in Italia).

Staraniem Centralnego Instytutu Statystycznego w Italji została wydana publikacja, zawierająca informacje o przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych według branż, oraz według ilości zatrudnionych pracowników. Dane zostały zebrane w październiku 1927 r. dla każdej poszczególnej gminy.

Podajemy niżej informacje, wypośrodkowane z końcowych tablic owej publikacji:

Ogółem ilość przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w Italji sięga 1.557.225, a liczba zatrudnionych pracowników — 5.649.096, z tego 804.424 przedsiębiorstwa zatrudniają po jednym pracowniku; 647.749 — od 2 do 5-ciu; 56.680 — od 5 do 10; 38.101 — od 11 do 50; 5.145 — od 51 do 100; 3.338 — od 101 do 250; 1.077 — od 251 do 500; 485 — od 501 do 1.0000; nakoniec 226 przedsiębiorstw zatrudnia przeszło 1.000 pracowników każde.

Pod względem rodzaju pracy należy zauważyć, iż do kategorji właścicieli, kierowników i zarządzających należy 1.388.986 mężczyzn i 436.653 kobiety; personel dyrekcyjny liczy 71.966 mężczyzn i 5.190 kobiet; personel administracyjny— 218.922 mężczyzn i 56.865 kobiet; personel techniczny — 39.859 mężczyzn i 2.382 kobiety; sprzedażą zajmuje się 115.866 mężczyzn i 99.137 kobiet. Do kategorji robotników należy 2.275.104 mężczyzn i 1.538.893 kobiety.

Z pomiędzy robotników, mężczyzn i kobiet, aż 215.061 liczy poniżej lat 15; wiek 494.387-miu waha się pomiędzy 15 a 18 latami; 2.465.737-u — pomiędzy 19 a 65 latami, zaś 38.065 przekroczyło 65 lat.

Aż 11.894 przedsiębiorstwa posiadają kotły parowe.

Jeżeli zwrócić uwagę na środki transportowe, używane przez poszczególne przedsiębiorstwa, okaże się, że mechanicznych środków transportu używa 43.754 przedsiębiorstwa, z których 38.769 dokonywuje przewóz drogą lądową, 4.965 — drogą wodną, a 20 — drogą powietrzną. Jednak 193.822 przedsiębiorstwa używają jeszcze zwierząt pociągowych.

KAMPANJA CUKROWNICZA W ITALJI W 1928 R.

(La campagna saccarifera in Italia nel 1928).

Po trzymiesięcznym okresie nieustannej suszy nastąpiły w niższej dolinie Po wbrew wszelkim oczekiwaniom ulewne deszcze, które trwały przez cały wrzesień. Przeszkodziły one naturalnie w zbiorze i wstrzymały normalną pracę w cukrowniach.

Wpłynęło to niekorzystnie na przebieg i wynik kampanji cukrowniczej i znacznie ją opóźniło. Jest rzeczą niepewną, czy zwiększenie na wadze buraków zdoła straty wynagrodzić. Dowodzi to, jak ważną jest rzeczą w Italji rozpoczynać wcześnie zbiory, ponieważ pierwsze jesienne deszcze wpływają na zmniejszenie zawartości cukru w burakach. Według kontraktu uprawy rolnicy powinni rozpoczynać dostawy od 1 sierpnia, od którego to czasu wszystkie cukrownie w Italji północnej powinny rozpocząć swoją pracę. Niestety, nie wszyscy rolnicy rozumieją, iż wczesne wykonywanie dostaw leży w ich własnym interesie, to też co rok powtarza się to samo, że plantatorzy spóźniają się.

W r. ub. praca w cukrowniach rozpoczęła się już 15 sierpnia, wcześniej aniżeli dotychczas, lecz nie tak wcześnie, jakby należało. Jeżeli się weźmie pod uwagę, iż w ciągu września buraki straciły 3 stopnie wartości cukru, to jest ok. 5 części cukru zawartego w tych samych burakach w m. sierpniu i jeżeli się zauważy, iż to zjawisko w większym lub mniejszym stopniu jest normalne w Italji, to jasnem, że poruszane przez nas zagadnienie posiada doniosłe znaczenie. To też wszelkie wysiłki powinny być skierowane ku temu, aby buraki przeznaczone do przeróbki w cukrowniach były zbierane już na 1 sierpnia.

Naogół kampanja za r. ub. odbyła się w następujących warunkach: początek wiosny był dżdżysty, co sprzyjało rozwojowi buraków, natomiast czerwiec, lipiec i sierpień odznaczały się suszą i upałami, co wpłynęło na małą wagę buraków przy znacznej zawartości cukru, ale zato wrzesień wskutek ulewnych deszczów spowodował znaczną stratę zawartości cukru.

Przeciętny zbiór z hektara wynosił ok. 250 q. wobec normalnej produkcji 300 q. Przestrzeń uprawna wynosiła 112 tys. ha, a więc zbiór całkowity należy obliczyć na 28 milj. q. wobec 33½ milj. normalnie. Strata na wadze została częściowo wyrównana większą zawartością cukru, to też produkcja tego artykułu nie wiele się różni od przeciętnej, bo 3,4 milj. q. w porównaniu do 3,5 milj. normalnej.

Jeżeli porównać te dane z danemi innych państw produkujących cukier, to okaże się, że Italja w r. ub. zajęła czwarte miejsce wśród wielkich europejskich producentów cukrowych. Świadczy to o znacznem wzmożeniu uprawy buraków w tym kraju. W Niemczech bowiem wyprodukowano w tym czasie 1.634 tys. ton cukru, wzrost w porównaniu do ubiegłej kampanji wyniósł zaledwie 0,53%, w Czechosłowacji 939 tys. ton, zmniejszenie wyniosło 25,07%; w Polsce — 693 tys. ton, zwiększenie wyniosło dzięki lepszym warunkom atmosferycznym i rozszerzeniu plantacji 23,64%, w Italji zaś — 375 tys. ton, zwiększenie więc wyniosło 35,75%, w Belgji — 249 tys. ton, a na Węgrzech 179 tys. ton, w pierwszym więc zmniejszenie 8,85%, a w drugim kraju 4,26%.

ZBIOROWE KONTRAKTY A MINISTERSTWO KORPORACYJ.

(I contratti collettivi depositati nel Ministero delle Corporazioni).

Regulacja stosunków pracy za pomocą zbiorowych kontraktów ulega coraz większemu udoskonaleniu dzięki wprowadzeniu w życie przepisów ustawodawstwa faszystowskiego. Istotnie, do Ministerstwa Korporacyj napłynęło już przeszło osiemdziesiąt kontraktów i umów, obejmujących zarówno całe państwo, jak i poszczególne grupy prowincyj, zawartych między wielkiemi organizacjami pracodawców i pracowników; mają one być w najbliższym czasie opublikowane.

W dziedzinie rolnictwa na specjalną uwagę zasługują kontrakty międzyprowincjonalne dotyczące wyłuszczania ryżu oraz prowincjonalne, regulujące stosunki z najemnikami i robotnikami rolnymi.

Również i wielkie instytucje kredytowe przystąpiły do uregulowania stosunków ze swymi pracownikami. Zgodnie z przepisami narodowej konwencji bankowej zostały już ogłoszone regulaminy Banca Commerciale, Banca Commerciale Triestina, Credito Italiano, Banca Nazionale di Credito, Banca del Trentino e Alto Adige; świeżo zostały złożone do rejestracji kontrakty Banco di Roma i Banca del Sud.

Zostały również zawarte umowy w poszczególnych gałęziach handlu; pracownicy hotelowi, Międzynarodowych Towarzystw Wagonów Sypialnych, sklepów z konfekcją i urządzeniami domowemi, agenci handlowi, personel urzędniczy i robotnicy jadłodajni, restauracyj, kawiarni i barów, ekspedjenci, agenci podróżujący, urzędnicy biur podróżniczych i turystycznych i t. p. posiadają również swoje kontrakty, których treść będzie ogłoszona w najbliższym czasie.

W dziedzinie przemysłu zostały już ogłoszone kontrakty dziennikarzy zawodowych oraz dyrektorów administracyjnych gazet; złożono około czternaście kontraktów, dotyczących personelu orkiestr teatrów lirycznych, variété, operetek i kinematografów, artystów lirycznych, dramatycznych i rewij personelu chórów i baletów, techników stacyj radjofonicznych i podróżujących maszynistów teatralnych.

Zostały również złożone w Ministerstwie kontrakty odnośnie pracowników przemysłu cementowego w całem państwie, przemysłu chemicznego i cukrowniczego, pracowników zatrudnionych przy analizie buraków cukrowych i w przemyśle chemicznym dla celów rolniczych oraz w przemyśle węglowym, jak również robotników, zatrudnionych w stajniach wyścigowych. Umowy międzyprowincjonalne zostały zawarte w przemyśle papierniczym Italji Środkowej, Południowej i Północnej oraz w Towarzystwie Elektrycznem i Gazowem w Rzymie.

Kontrakty, dotyczące pracowników państwowych przedsiębiorstw transportowych drogą lądową zostały już złożone w Ministerstwie. W najbliższym czasie zostanie ogłoszona umowa pracowników przedsiębiorstw samochodowych w całem państwie oraz umowa międzyprowincjonalna czyścicieli wagonów kolejowych Ligurji, Lombardji i Piemontu oraz kolejarzy w Ticino. Naogół jednak stosunki w przemyśle kolejowo-tramwajowym są normowane na podstawie prawa o słusznem (równem) traktowaniu i nie mogą być regulowane na zasadzie zbiorowych kontraktów.

Wreszcie konfederacja marynarzy i lotników opublikuje w najbliższym czasie trzy kontrakty, dotyczące powietrznych linij cywilnych w całem państwie. Co się tyczy komunikacyj wodnych, są obecnie w toku rokowania odnośnie nowych kontraktów zbiorowych.

Jak widać z powyższego pobieżnego przeglądu, sprawa normowania pracy na podstawie kontraktów zbiorowych jest posunięta w Italji bardzo daleko i umowy są zawierane w atmosferze przyjaźni, co świadczy o głębokiem przejęciu się przedsiębiorstw i organizacyj zawodowych duchem i dyscypliną faszyzmu.

KREDYT I FINANSE

STAN RACHUNKÓW SKARBU ITALSKIEGO W KOŃCU LUTEGO.

(Lo stato (dei conti del Tesoro Italiano alla fine di febbraio).

Stan rachunków Skarbu w Italji na dzień 28.II.1929 wykazuje saldo płynne kasy, t. j. w gotówce, w wysokości 1.755 miljonów, z których 1.430 miljonów na rachunku bieżącym w Banku Italskim (Banca d'Italia) i 325 miljonów w Centralnej Kasie Skarbowej, w Kr. Mennicy i zagranicą u korespondentów Skarbu.

Ze stanu bilansu wynika, iż w miesiącu lutym wpływy wyniosły 1.682 miljony, wydatki zaś 1.624 milj., co daje nadwyżkę wpływów w sumie ,58 miljonów wskutek czego nadwyżka z dn. 31 stycznia r. b. w sumie 45 miljonów podniosła się do 103 miljonów.

Wewnętrzne długi publiczne wynoszą ogółem 87.138 miljonów. Stan ten w porównaniu z ubiegłym miesiącem wykazuje wzrost o 65 miljonów, spowodowany przez zwiększone wpłaty Kasy Depozytowo - Pożyczkowej (Cassa Depositi e Prestiti) oraz Instytucyj, zarządzanych przez wspomnianą Kasę, na rachunki bieżące ze Skarbem.

Obieg biletów bankowych wynosi 16.197 miljonów, co wykazuje w porównaniu z końcem ubiegłego miesiąca zmniejszenie o 392 miljony. Obieg biletów państwowych zmniejszył się o 37 miljonów.

Banki emisyjne (od I. VII. 1926 — Banca d'Italia *)

Data	obieg i rezerwy			główne operacje				
	Obieg biletów bankowych	Bilety skarbowe	Zapas kruszcowy	Portfel wesklowy	Pożyczki	Kredyt otwarty	Wkłady na rach. bież. oproc.	Rachunek bież. Skarb w Banca d'Italia
Koniec roku								
1914	2.936,0	657,2	2.738,6	995,0	208,9	312,8	388,9	196,2
1918	11.750,3	2.124,1	2.335,9	1.307,3	936,3	1.172,9	802,2	256,1
1919	16.281,3	2.270,2	2.044,9	2.044 0	1.574,5	1.903,4	726,1	31,1
1920	19.731,6	2.268,3	2.077,8	4.256,5	2.817,8	1.689,0	875,7	325,4
1921	19.208,9	2.267,0	2.998,7	5.181,1	4.839,2	1.981,3	931,3	1.047,3
1922	18.012,0	2.267,0	2.041,5	6.178,6	3.105,5	1.093,9	1.231,4	582,9
1923	17.246,5	2.427,7	1.847,4	7.996,6	3.387,7	1.293,4	1.190,7	2.011,4
1924	18.114,2	2.400.0	1.826 0	9.191,2	3.157,6	1.771,5	1.191.1	807,2
1925	19.349,6	2.100 0	2.040,9	10.041,6	3.915,0	1.284,2	1.001,3	1.505,7
1926	18.340,1	1.793,0	2.478,5	8.016,1	2.633,6	801,1	1.431,2	95,2
1927 stycz.	17.996,9	1.763,3	2.518,5	8.647,5	2.494,6	788,2	1.857,4	51,1
„ luty	17.882,0	1.763,0	2.580,6	8.715,0	2.023,6	852,5	1.540,2	250,2
„ marzec	16.675,3	1.763,0	2.623,3	7.939,8	1.771,2	754,8	1.529,6	31,4
„ kwiec.	17.578,4	1.763,0	2.748,9	—	1.838,6	714,4	1.389,3	585,9
„ maj	17.442,9	1.578,0	2.842,9	7.849,3	1.610,5	643,4	1.897,5	490,0
„ czerw.	17.674 3	1.291,0	2.866,1	7.877,2	2.037,3	798,2	1.897,8	792,4
„ lipiec	17.844,3	1.171,0	2.903,1	7.524,6	1.411,2	652,8	2.587,4	197,8
„ sierpień	17.780,9	1.117,0	2.904,6	7.275,0	1.209,2	679,2	2.553,9	426,3
„ wrzesień	18.023 3	1.052,7	2.904,6	7.041.1	1.231,9	668,9	2.675,3	14,4
„ paždz.	18.091.7	982.8	2.902.5	6.444.0	1.510.7	632.5	2.473.5	599,1
„ listop.	17 984.1	880.5	2.902.9	6.231.6	1.204.8	595.1	2 599.5	289,9
„ grudz.	17.992.1	783.0	12.105.9	3.809.5	1.604.5	657.3	2 066.7	1.105.7
1928 stycz.	17.380.7	691.0	12.116.9	3.519.5	836.0	659.3	2.976.7	114.5
„ luty	17.270.3	589.0	12 474.1	3.291.1	761.6	583.4	3.069.5	352.2
„ marzec	17.264 8	489.0	12.516.1	3.134 0	719.0	604 6	3.022.5	181.5
„ kwiec.	17.123 8	399.0	12.511.1	3.064.0	1.002.0	738.7	2.625.9	300.0
„ maj	17.105.0	343.0	12.173.8	2.936.5	1.044.3	701.	2.449.7	300.0
„ czerw.	17.323.5	296.0	12 075.5	3.005.2	1.792.6	618.6	2 349 3	300.0
„ lipiec	17.394.5	250 0	11.884.3	2.998.2	1.395.9	600.0	2.677.4	166.4
„ sierpień	17.140.3	229.0	11.745.3	3.013 6	1.626.9	578 3	2.440.9	300 0
„ wrzesień	17 476.2	205.0	11.645.4	3.018.5	1.395.4	559.6	2.010.8	300.0
„ paździer.	17.235.8	190.0	11.177.1	3.170.3	2.028.1	596.8	1.722.7	300.0
„ listopad	17.118.6	175.0	11.044.3	3.400.5	1.440.2	554.1	1.603.4	300.0
„ grudzień	17.295.4	161.0	11.070.3	3.720.3	1.761.3	716.1	1.525.2	300.0
1929 stycz.	16.589.4	157.0	10.795.4	3.581.0	1.228.6	534.6	1.914.9	300.0
„ luty	16.197.3	120.0	10.575.2	3.475.1	1.730.2	599.4	1 740.5	300.0

*) Przywilej emisji banknotów, który dawniej przysługiwał 3 bankom poczynając od 1 lipca 1926 r., przysługuje jedynie Banca d'Italia.

Notowania średnie walut na giełdach italskich

Data	Francja	Szwajcarja	Londyn	Berlin	Nowy Jork	Polska	Złoto
Średnio 1925	119.72	484.92	121.15	5.99	25.09	—	584.73
„ 1926	83.43	500.72	125.87	6.18	25.93	—	400.20
„ 1927	76.96	377.48	95.28	4.66	19.61	—	378.33
„ 1928	74 60	366.31	92.56	4 54	19.02	—	367.02
Styczeń 1928	74.35	364.33	92.18	4.51	18.91	212	364.40
Luty	74.25	363.40	92.08	4.51	18.89	212	364.48
Marzec	74.50	364.56	92.38	4.53	18 93	212	365.28
Kwiecień	74.62	365.28	92 53	4.54	18.95	212	365.72
Maj	74.73	365.90	92.67	4 54	18.98	212	366.30
Czerwiec	74.75	366.48	92.78	4.55	19.01	212	366.30
Lipiec	74.75	367.62	92.83	4.56	19.08	210	868.19
Sierpień	74.66	367.88	92.71	4.55	19.10	210	368.62
Wrzesień	74.69	368.11	92.75	4 66	19.12	210	368 94
Październik	74.62	367.60	92.62	4 55	19.10	210	368.44
Listopad	74.59	367 52	92.57	4.55	19.09	212	368 28
Grudzień	74.67	368.05	92.65	4.55	19.09	215	368.32
Styczeń 1929	74.68	367.69	92.66	4.54	19.09	215	368.32
Luty	74.63	367.49	92.70	4.54	19.09	214	368.28

Parytet: 1 fr. szw. = 3.622127 lir. it., 1 złoty = 2.131442 lir. it., 1 f. szt. = = 91.46542 lir. it. 1 dol. St. Zj. = 19.00019 lir. it., 1 mk. niem. = = 4.626095 lir. it.

RÓŻNE

ODCZYT W ITALJI O POLSCE.

(Una conferenza sulla Polonia in Italia).

Po powrocie italskiej wycieczki w większym gronie z Polski p. dr. Krystyna Agosti, znana tłomaczka dzieł pisarzy polskich i autorka monografij i studjów naszej literatury, zapowiedziała odczyt w Turynie na temat swojej podróży. Duża sala stowarzyszenia kobiecego „Pro cultura" wypełniła się po brzegi. Pogadanka, urozmaicona widokami Podhala, Krakowa, typów i szczegółów architektonicznych, zajęła żywo italów, a polskiego słuchacza przejęła głębokiem wzruszeniem. Nie chodzi nam o sam przedmiot odczytu. Należy jednak podkreślić, że sposób patrzenia i sposób odtwarzania wrażeń przez p. dr. Agosti był jedynym w swoim rodzaju. Sympatyczna prelegentka przyznała się odrazu, że Polska nie zawiodła jej, nie rozczarowała, że znalazła ją w życiu tę samą, co w literaturze, piękniejszą jeszcze, bo w blasku odradzania się. Pracując naukowo od lat, obznajmiona gruntownie z polską historją i piśmiennictwem obserwowała poważnie, bez ślepego zapału neofitki. A jednak sądzi rzeczy nasze z najmilszą w świecie stronniczością, podnosi wszystko dobre, a o złem nie chce mówić. Właśnie ta stronniczość, niezbity dowód rzetelnej sympatji była w odczycie p. dr. Agosti najbardziej wzruszającą. Kończąc przelotnem napomnieniem o Pradze i Wiedniu na drodze powrotnej, prelegentka podniosła tradycję Władysława Jagiellończyka w Czechach i znalazła dodatni moment dla nas w porównaniu Wawelu i Schönbrunnu, widząc w jednym rekonstrukcję przeszłości dla przyszłości, dyktowaną pietyzmem i ukochaniem, w drugim — zadeptanie niedawnej świetności, którą Wiedeń zawdzięczał jedynie zaborczej dynastji.

LICZBA MAŁŻEŃSTW W STOSUNKU DO LICZBY URODZIN W ITALJI.

(I matrimoni in rapporto alle nascite).

„Ajencja Rzymska" ogłosiła niedawno ciekawe dane, rzucające pewne światło na zasadniczą kwestję zmniejszania się liczby urodzin w Italji i dające częściową odpowiedź na pytanie: czy zjawisko to jest wynikiem dzisiejszego upadku instytucji rodziny jako takiej — czy dobrowolnej decyzji tych, którzy już założyli własne ognisko domowe.

Otóż, statystyka stwierdziła odwrotny stosunek cyfr zawieranych corocznie małżeństw, wykazujących raczej dążność do zwiększenia się — do cyfr urodzin, zmniejszających się systematycznie i stale.

Nie mogąc obliczyć bezpośrednio ilości potomstwa w każdem małżeństwie z osobna, „Agencja di Roma" zestawia ilość małżeństw zawartych w ciągu danego roku z ogólną liczbą narodzin zarejestrowaną w roku następnym.

Powyższe zestawienie dało następujące cyfry:

Notowania ważniejszych akcyj.

na giełdach: w Medjolanie, Turynie, Genui, Rzymie i Tryjeście
(podług danych Centralnego Instytutu Statystycznego)

NAZWA PRZEDSIĘBIORSTW	Kapitał (w miljard.)	Wartość nominalna (w lir.)	Ilość akcyj (w miljard.)	Przeciętne kursy (w lirach)															
				Listopad	Grudzień	Styczeń 1928	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Styczeń 1929	Luty
Banca d'Italia	240	800	300	2092	2298	2605	2275	2399	2540	2652	2552	2410	2670	2555	2565	2767	2185	2216
Banca Commerciale . .	700	500	1400	1197	1227	1260	1292	1229	1284	1472	1417	1368	1436	1446	1482	1459	1450	1455
Credito Italiano	400	500	800	767	789	824	849	796	810	887	796	771	806	818	832	830	855	855
Ferrovie Mediterranee	90	350	258	373	400	413	419	450	547	603	546	542	559	600	589	577	574	610
Ferrovie Meridionali . .	189,6	500	579	622	645	707	726	751	821	884	804	784	822	836	841	834	828	906
Navigazione Generale Italiana	600	500	1900	476	509	550	537	538	573	580	536	538	542	540	552	553	523	513
Cosulich	250	200	1250	220	187	180	176	195	200	204	180	168	169	170	173	168	158	156
Cotonificio Turati . . .	32	200	160	684	720	716	720	664	740	760	680	670	718	750	800	780	820	806
Cotonificio Val d'Olona .	18	200	50	380	410	400	400	334	370	440	386	410	414	420	438	450	450	452
Cotonificio Valle Seriana .	12	250	48	1000	1000	1000	900	760	780	800	780	730	730	700	720	700	700	700
Manufattura Rossari e Vorzi	25	250	100	720	760	760	730	730	800	870	760	794	900	860	880	710	748	750
S. N. I. A. Viscosa . .	1000	150	6666	191	195	180	160	161	183	201	154	133	128	136	141	131	120	116
Cascami Seta	63	300	210	780	830	820	810	784	880	1120	940	934	960	1050	1060	1030	1040	1120
Lanificio di Gavardo . .	8	200	40	1200	1200	1050	1080	1050	1020	1100	1160	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1100
Terni (elettr. e industr.)	600,7	400	1502	406	424	440	411	419	441	468	411	412	425	427	451	435	430	416
Montecatini	500	100	5000	188	202	221	230	250	254	274	251	241	269	268	301	284	281	281
Iva	150	200	750	131	130	131	163	149	171	161	151	159	180	181	182	179	205	202
Metalurgica Italiana . .	60	100	600	133	129	136	135	131	146	158	150	147	158	164	169	165	160	175
Elba	60	40	1500	42	42	47	45	43	46	47	42	42	44	43	46	46	50	51
Breda	100	250	400	106	102	126	120	136	144	138	120	110	144	150	150	156	152	156
Fiat	400	200	2000	368	386	385	385	370	443	476	412	425	440	495	692	585	661	620
Edison	712,5	375	1900	616	660	393	740	680	724	781	740	740	780	780	810	830	890	940
Italiana Industria Zucchero indigeno	40	200	200	483	505	538	553	575	610	645	605	600	632	631	649	642	651	652
Ligure-Lombarda Raffineria Zuccheri	75	200	375	511	532	574	591	585	664	703	649	597	619	638	650	645	653	662
Eridania	45	150	300	811	840	6855	839	857	921	913	456	477	494	491	490	497	491	496
Romana Beni Stabili . . .	80	200	400	517	563	658	659	668	757	790	710	769	712	723	756	740	762	758

CENY

Wskaźniki cen hurtowych

(podług danych Izby Handlowej w Medjolanie)

grupy towarów	Artykuły spożywcze	Wyroby włókien.	Wyroby chemicz.	Minerały i metale	Materjały budowlane	Różne produk. roślinne	Różne wyroby przem.	Ogólny wskaźnik	Siła nabywcza 100 lirów	Wskaźnik cen w złocie
Liczba towarów	37	18	20	23	8	7	12	125		
1913	100 —	100 —	100 —	103 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —
1922	568.80	583.07	437.25	520 15	519.75	508.21	535.80	529.35	18.84	—
1923	547.54	673.28	421.64	544.73	518.48	575.93	534.58	535.78	18.67	—
1924	562.38	709.37	460.10	547.51	554.41	491.21	542.99	553.51	18.08	124.8
1925	651.10	760.95	587.63	629.55	655.21	646.95	621.40	646.21	15.50	133.0
1926	683.38	660.36	513.36	660.03	686.76	641.86	637.01	654.41	15.29	131.0
1927	567.63	476.25	486.91	502.66	585.72	519.49	570.84	526.67	18.99	139.4
1928	554.65	451.18	443.63	429.14	521 30	508.17	557.28	491.36	20.35	133.9
Styczeń „	540.17	438.75	451.19	434.27	531.06	511.23	573.27	489 88	20.41	134.3
Luty .	547.94	436.63	450.25	423.18	522.38	509.32	566.31	488.74	20.46	134 1
Marzec .	553 17	456.24	447.79	426.—	522.22	506.63	553.79	490.69	20.38	134.3
Kwiecień .	556.55	459.73	447.59	422 17	522.22	511.81	555.12	492.72	20.30	134 8
Maj „	567.31	465.70	143.42	423.44	518.49	515.57	552.97	495.98	20.16	135.4
Czerwiec „	564.85	455.70	441.01	426.98	516.75	506.40	552.20	493.03	20.28	134.4
Lipiec .	548.75	461.56	438 05	428.30	516.76	483.03	556.33	488.11	20 49	132.6
Sierpień „	542.72	446.83	435.47	428.04	516.52	512.72	556.03	485.73	20.59	134.3
Wrzesień „	549.10	446.06	434.97	428.38	515.95	518.54	555.69	487.54	20.51	134.2
Paźdz. .	562.58	449.85	435.40	532.20	519.10	503.93	555.84	491.94	20.33	134.5
Listopad „	562.70	447.23	448.06	438 23	525.30	504.20	554.36	495.34	20.19	134 5
Grudzień .	560.02	449.85	450.31	439.48	528.93	514.66	555.15	496.57	20.14	134.5
Styczeń 1929	559.24	445.10	455.23	441 93	535.61	508.14	547.81	496 35	20.15	134 7
Luty .	569.03	440.07	454.06	450.11	540.97	511.09	527.16	498.24	20.07	135.3

Liczba zawartych małżeństw	Liczba urodzin
1914 — 272.000	1915 — 1.207.700
1924 — 306.830	1925 — 1.156.428
1925 — 295.764	1926 — 1.138.519
1926 — 295.566	1927 — 1.123.619
1927 — 304.183	1928 — 1.107 422

Z wyżej przytoczonych liczb wynika iż główną przyczynę zmniejszenia się liczby urodzin stanowi świadoma w tym kierunku wola większości młodych par małżeńskich.

POŻEGNANIE P. AMBASADORA MAIONIEGO.

(Saluto a Sua Eccellenza il Ministro di Maioni).

W dn. 14 kwietnia w godzinach rannych p. Ambasador Maioni był żegnany w gmachu Poselstwa Italskiego przez licznie zgromadzonych członków italskiego Związku Faszystowskiego, członków Tow. Dante Alighieri oraz Izby Handlowej Polsko-Italskiej.

W imieniu it. Związku Faszystowskiego zabrał głos sekretarz Związku, p. dr. Antonio Menotti Corvi, dając wyraz żalowi z powodu opuszczenia Warszawy przez p. Ambasadora Maioniego oraz zapewniając go o żywej sympatji, jaką zdołał sobie zaskarbić wśród członków italskiej

kolonji faszystowskiej. Zaszczytny awans na najwyższy szczebel hierarchji dyplomatycznej oraz objęcie niezmiernie ważnej placówki w Rzymie jest dowodem zasłużonego zaufania, jakiem darzy p. Ambasadora Maioniego Szef Rządu i Wódz Faszyzmu oraz uznania dla jego działalności na polu dyplomatycznem.

W imieniu Tow. Dante Alighieri przemawiał prez. ks. Czetwertyński, podkreślając zasługi p. Ambasadora Maioniego dla Towarzystwa i dla rozwoju stosunków kulturalnych polsko-italskich, w imieniu zaś Izby Handlowej Polsko-italskiej wygłosił przemówienie pożegnalne wice-prezes Izby p. Baron Dangel, dziękując za poparcie, jakie p. Ambasador Maioni okazywał Izbie jako jej prezes honorowy i na pamiątkę wręczył dwa pięknie oprawne Roczniki organu Izby „Polonia-Italia"

Odpowiadając na powyższe przemówienia p. Ambasador Maioni zapewnił o najlepszych chęciach, jakiemi była ożywiona jego działalność na placówce dyplomatycznej w Warszawie i wyraził życzenie, aby członkowie kolonji wychowali nowe pokolenie w myśl zasad Faszyzmu, jakim hołduje dziś cała Italja.

PRZEGLĄD PRASY POLSKIEJ I ITALSKIEJ — RESOCONTI DELLA STAMPA POLACCA ED ITALIANA

PRASA POLSKA O NASZEM WYDAWNICTWIE.

(La scampa polacca sulla nostra pubblicazione).

W „Kurjerze Warszawskim" z dn. 13 kwietnia r. b. ukazał się w odcinku feljetonowym artykuł p. Jaxy p. t.: Na marginesie wydawnictwa „Polonia-Italia" treści następującej:

Od dwu lat wychodzi w Warszawie, jako organ Izby handlowej polsko-włoskiej, miesięcznik p. t.: „Polonia-Italia". Założycielem tego miesięcznika jest dr. A. Menotti-Corvi, radca handlowy poselstwa włoskiego. Już to samo wzbudzić musi zaufanie do czasopisma, kierowanego tak wytrawną ręką, dr. Menotti Corvi należy bowiem do tych nielicznych cudzoziemców w Polsce, którzy doskonale owładnęli językiem polskim i w ten sposób otworzyli sobie wszystkie drogi, prowadzące do poznania politycznego, społecznego i gospodarczego życia narodu, wśród którego przebywają.

Że mamy tu do czynienia rzeczywiście z dobrą znajomością stosunków polskich i konjunktur naszego przemysłu i handlu, o tem świadczy każdy numer „Polonji-Italji". Drugostronnie czasopismo informuje nas o tem, co dzieje się w tych samych dziedzinach we Włoszech współczesnych, które, jak wiadomo, szybkiemi krokami posuwają się dzisiaj ku rozkwitowi ekonomicznemu, a chociaż na drodze ku temu muszą liczne jeszcze pokonywać przeszkody, to jednak nie ulega wątpliwości, że pokonywanie to zaprawia tylko i hartuje ducha gospodarczego w narodzie włoskim.

Obok cennych artykułów, pisanych zarówno przez polskie, jak włoskie siły fachowe, przyczem każdy autor wypowiada swoje myśli w języku rodowitym, co nadaje czasopismu cechę sympatycznej w tym przypadku dwujęzyczności, w każdym numerze mamy doskonale prowadzoną kronikę polską i takąż kronikę włoską. Kroniki te omawiają najaktualniejsze sprawy każdego miesiąca. W ten sposób czytelnik jest zawsze *au courant* tego, co dzieje się w jednym i w drugim kraju.

Spełniając rolę informatora w zakresie stosunków gospodarczych, „Polonia-Italia" spełnia jednak równorzędnie drugą także rolę, mianowicie jest niewątpliwym czynnikiem zbliżenia kulturalnego pomiędzy Polską a Włochami...

Słynne powiedzenie angielskie mówi: „Naprzód bandera handlowa, za nią dopiero kultura". Według tej zasady układają się dzisiaj istotnie stosunki międzynarodowe. Kto z kim zawiera i podtrzymuje stosunki handlowe, ten stopniowo zbliża się ze swoim kontrahentem i pragnie poznać go wszechstronnie. Zainteresowany jego wyrobami, zaczyna się także interesować jego literaturą, sztuką i nauką.

W stosunkach polsko-włoskich w czasach przedwojennych było inaczej. Wymiana handlowa pomiędzy obu krajami była nikła, a jeśli dochodziła czasem do ożywienia, to ożywienie szło na karb stosunków pomiędzy Austrją, Niemcami, Rosją a Włochami.

W dziedzinie kulturalnej Polska podtrzymywała, oczywiście, opartą na wiekowej tradycji łączność swoją z Włochami, ale wytwarzało to stosunek jednostronny, gdyż Włochy mało interesowały się Polską.

Obecnie widzimy już i w tej dziedzinie polepszenie. Od czasu wskrzeszenia państwa polskiego we Włoszech rośnie zainteresowanie Polską, nietylko pod względem ekonomicznym, lecz równolegle także pod względem kulturalnym. Slawiści włoscy, zgrupowani dokoła kilku wydawnictw, ujawniają coraz głębszą i coraz szerszą znajomość literatury polskiej. Ilość przekładów z języka polskiego na język włoski wzrasta z każdym rokiem, a wśród tych przekładów spotykamy nieraz bardzo cenne. Zaczynają też zjawiać się w piśmiennictwie włoskiem oryginalne studja z zakresu literatury polskiej, o Słowackim Krasińskim, Prusie, Dygasińskim, Żeromskim.

Osamotnieni do niedawna nieliczni polonofile włoscy, jak ś. p. Attilio Begey z Turynu, mają już dzisiaj całą falangę swoich zastępców i następców, którzy prowadzą dalej ich dzieło.

Na uniwersytetach włoskich literatura polska wykładana jest przez kilku profesorów, którzy nie skarżą się ani na brak słuchaczów, ani na brak pracowników seminaryjnych.

Jesteśmy więc na dobrej drodze. A jeżeli dodamy, że to wszystko dokonało się w ciągu pierwszego dziesięciolecia naszej niepodległości, a więc w okresie bardzo krótkim, pełnym w dodatku politycznych przeobrażeń we Włoszech, to z otuchą możemy patrzeć w przyszłość, pełni nadziei, że wzajemne stosunki pomiędzy półwyspem Apenińskim a Polską będą zacieśniały się dalej, ku pożytkowi obu narodów.

Nie małą jednak rolę w rozwoju tych stosunków już odegrało i nadal odgrywać będzie gospodarcze zbliżenie się obu państw.

Tej właśnie idei służy „Polonia-Italia" i dlatego czytać ją powinien każdy polak i każdy włoch.

Język ekonomiczny to dzisiaj nietylko język polityki, to także w dużej mierze język kultury, przynajmniej podłoże, na którem z czasem wyrastają kwiaty duchowej komunji między narodami.

Chcąc tedy trafić do umysłów i dusz włoskich, uczmy się tego międzynarodowego języka, poznając z jego pomocą bogactwo ziemi i pracy włoskiej i dając jednocześnie możność włochom poznawania naszych bogactw i naszej pracy, a wymieniając z nimi produkty materjalne, torujmy tem samem drogę do wymiany wyższego gatunku, do swobodnego krążenia pomiędzy nami dóbr moralnych, z hasłem: „Sempre avanti!"

SVILUPPO ECONOMICO-FINANZIARIO DELLA POLONIA.

dal „Voce del Mattino"-Rovigo di 5.III. 1929.

(Rozwój gospodarczo-finansowy Polski).

Attesochè la Polonia e oramai definitivamente entrata nella fase dell'assetto finanziario, è interessante esaminare i risultati ottenuti mediante la rigorosa e tenace politica economica voluta e realizzata da Piłsudski. Se qualcune in un primo tempo ha potuto credere che il nuovo piano di stabilizzazione doveva essere effimero e soggetto a revisione, deve oramai completamente ricredersi, nel considerare la perenne solidità del nuovo edificio.

Il bilancio finanziario 1929-30, quale è stato recentemente annunciato alla Dieta dal Ministero delle Finanze, prevede 2809 milioni di zloty di entrate, 2802 milioni di zloty di spese, ivi compresi gli aumenti per gli stipendi dei funzionari e l'aumento sulle pensioni di riposo e invalidità. Per rispetto all'esercizio in corso, si constata un aumento di 128 milioni sulle spese, vale a dire del 5 per cento. Ma le entrate reali, quali sono già state accertate, lasciando credere che per questo non si abbia in definitiva alcun disavanzo.

In ogni modo, per migliorare ancora la situazione, è ritenuta necessaria una riforma fiscala, la quale sostituisce all'attuale imposta sul patrimonio una imposta permanente ma modesta sul reddito, in modo da non colpire la vita economica della nazione. Il sistema dei centesimi addizionali, percepiti a profitto delle amministrazioni regionali e locali, non sembra aver data troppo buona prova, perchè scontenta il piccolo coltivatore, e moltiplica gli abusi; al suo posto verrà introdotta una tassa unica.

Lo sviluppo della Polonia dal punto di vista economico appare sempre più evidente. Le riserve accumulate dal tesoro polacco al 1. settembre scorso raggiungevano i 502 milioni di zloty. L'ammortamento del debito pubblico si attua normalmente. I prezzi sono stabilizzati. L'indice del costo della vita, dal maggio 1927 all'agosto 1928, non è passato che da 141 a 145.

I depositi sono saliti da 529 milioni di zloty al 1. gennaio 1926 a 1863 milioni al 1. settembre 1928. L'ammontare dei crediti a breve scadenza consentiti dalle banche statali e dagli altri istituti è passato nello stesso periodo da 1163 milioni a 2909 milioni. Il numero dei disoccupati è disceso il 1. ottobre scorso a 80 mila, contro 215 mila al 1. gennaio 1926 e 165 mila al 1. gennaio 1928.

Anche il deficit della bilancia commerciale non è tale da destare preoccupazione. Mentre nel 1926 si aveva un saldo attivo di 707 milioni di zloty nel 1927 si ha un deficit di 377 milioni, che nei primi nove mesi del 1928 sale a 780 milioni. Ma d'altra parte la riserva metallica e in divise estere della Banca di Polonia, fra il 10 novembre 1927 e il 20 ottobre 1928, non è diminuita che di 71 milioni di zloty.

Certo, la Polonia ha bisogno per consolidare e rinvigorire il proprio organismo finanziario, di capitali esteri, mentre sembra ingiustificato ogni timore di veder tali capitali affluire. Del resto, il Governo si sforza di favorire in ogni modo le iniziative private, e, se prende qualche iniziativa lo fa solo per sopperire a deficienze private.

Le basi di un poderoso sviluppo economico sono oramai solidamente stabilite in Polonia, ma si è ancora lungi da quella prosperità che il paese potenzialmente dimostra di essere in grado di raggiungere e che esso senza dubbio raggiungerà.

LA RINASTICA AGRARIA IN POLONIA DAL „CORRIERE PADANO" FERRARA DEL 16.II 1929.

(Odrodzenie rolnictwa w Polsce).

Non ci vuol molto a comprendere come il credito agricolo rappresenti per la Polonia un interesse affato particolare. E'noto come una delle maggiori incognite per il paese sia costituita dalle zone di sfruttamento agricolo con superficie insufficiente. Spesso qua e là, la mano d'opera appare sovrabbondante, perchè non riesce a trovar gli sbocchi necessari nè nell'agricoltura, nè nell'industria e neppure nell'emigrazione (a causa delle limitazioni introdotte da parecchi paesi).

Il solo mezzo veramente idoneo ad assicurare l'esistenza delle masse polacche può consistere nel rafforzamento e nella intensificazione del lavoro agricolo, specialmente di quello delle piccole zone di sfruttamento agrario. Bisogna, per ottenere ciò, che gli imprenditori eseguano lavori di miglioramento, provvedano a prosciugare paludi, si diano a risanar territori, e tendano a ricostruire il regime agrario organizzando zone di coltivazione che possano occupare il maggior numero possibile di mano d'opera.

Poichè la situazione si presenta in qualche luogo allo stesso modo che in Italia, non sarà privo d'interesse l'esaminare brevemente quello che si è fatto in Polonia per vincere tale crisi.

Tutti i progetti erano, per così dire, frustrati dalle stesse difficoltà: la mancanza di fondi importanti e la cattiva organizzazione del credito agricolo. Il Governo polacco si è immediatamente ed attivamente occupato della questione fin dai primi momenti della resurrezione del paese. Si è compreso che il problema non poteva esser risolto dalla sola iniziativa privata, la quale si contenta di seguire lo sviluppo normale della coltura agricola. S'imponeva la necessità di stabilire un organo esecutivo che potesse funzionare da organo di collegamento delle varie energie. A tale scopo veniva fondata, nel febbraio 1919, la Banca Agraria dello Stato.

Se l'attività di tale banca è stata nei primi anni in qualche modo paralizzata dalla instabilità delle relazioni agricole e dalle vicissitudini monetarie, il 1924 — che è stato l'anno della stabilizzazione monetaria polacca — ha gettato le basi dello sviluppo normale del credito e ha rappresentato un pronto ed effettivo progresso della Banca Agraria dello Stato.

Il capitale sociale di essa si eleva ora a 100 milioni di zloty, con un fondo di riserva di 4.100.000 zloty. Oltre che coi fondi propri della banca, quest'ultima compe le proprie operazioni coi depositi dello stato e dei clienti e colle particolari dotazioni del bilancio dello Stato, vale a dire coi „fondi amministrati" per i crediti agrari a condizione di favore.

Il credito della Banca Agraria può essere diviso in tre gruppi: 1) credito a breve scadenza per fondi propriamenti detti; 2) credito a lunga scadenza in lettere di pegno; 3) credito dei cosidetti „fondi amministrati".

La progressione dei crediti si è negli ultimi anni assai notevolmente accentuata: da 17,1 milioni di zloty nel 1925, a 54,9 milioni di zloty nel 1927 e a 259,7 milioni di zloty nel 1928.

Oltracciò, la banca concede crediti a tutti i rami dell'economia rurale adatti a intensificare l'industria e ad aumentare il rendimento dei capitali delle piccole zone di sfruttamento agricolo, il che contribuisce assai notevolmente alla rinascita economica della campagna polacca. Inoltre la banca fornisce largamente agli agricoltori i concimi chimici: nel 1925 ha finanziato la distribuzione di 12 mila tonnellate di concimi, nel 1926 di 87 mila tonnellate, nel 1927 di ben 198 mila.

E' evidente come l'opera della Banca Agraria sia destinata a divenire sempre più importante, per quanto più la Polonia si rinsalda e si riafferma nella sua rinascita economica.

KRONIKA KULTURALNA — RASSEGNA CULTURALE

ITALJA O POLSCE.

(L'Italia sulla Polonia).

W okresie powojennym wzrosło w Italji w dużym stopniu zainteresowanie Polską, jej kulturą i literaturą. I wielce znamiennym jest fakt, że to głównie Włosi sami garnęli się do poznania naszego kraju, zwyczajów i obyczajów i kilku z najszczerszych entuzjastów, którzy opanowali wówczas częściowo tylko język polski, starało się dzięki przekładom dać swoim ziomkom możność zbliżenia się do najcelniejszych utworów literatury polskiej.

Tak więc zawdzięczamy kilka początkowych tłomaczeń bądź prozą, bądź też wierszem profesorowi P. E. Pavolini'emu, który przełożył znakomicie „Anhellego" i kilka fragmentów z „Ojca Zadżumionych". Profesorowi Aurelio Palmieri'emu zawdzięczamy obok mnóstwa artykułów i recenzyj z książek polskich przekład prozą „Grażyny", „Antologję poezji Mickiewicza", przekład „Jana Bieleckiego" i „Genezis z Ducha" i studjum o młodzieńczej poezji Mickiewicza i Słowackiego.

Enrico Damiani, niestrudzony pracownik na niwie polonistyki w Italji dał nam w owych latach poetycki przekład „Sonetów Krymskich" i „Farysa" i sumienne tłomaczenie „Trenów" Kochanowskiego. Profesor slawistyki w uniwersytecie padewskim, Giovanni Maver, dał doskonałe studjum krytyczne o Słowackim i, co może najważniejsze, wychowując slawistów

zaprawia ich znakomicie w polonistyce i już dwóch uczniów Mavera doktoryzowało się na podstawie rozpraw z literatury polskiej (Nelly Nucci pisała o Krasińskim, Steffanini o Fredrze).

Prof. Ettore Lo Gatto, który po śmierci prof. Palmieri'ego objął dyrekcję instytutu „Europa Orientale", zajął się literaturą współczesną: Reymontem, Kasprowiczem, Żeromskim, później Prusem, wydając o tych wszystkich pisarzach obszerne studja krytyczne.

Najpłodniejszy dla polonistyki był rok 1926. Wówczas to obok kilku z wspomnianych już publikacyj wyszła „Nie-Boska Komedja" w przekładzie Antonietty Kulczyckiej, „Irydion" w tłomaczeniu Klotyldy Garosci, która już przedtem wydała mniej zresztą udany przekład „Pana Tadeusza". Działalność kół turyńskich na polu polonistyki jest oddawna bardzo żywa i również stamtąd wyszła inicjatywa opublikowania wydawnictwa, które niezawodnie będzie miało doniosłe znaczenie w rozwoju polonistyki na tym tak wdzięcznym terenie italskim.

Po pewnym zastoju w pracach polonistycznych w ostatnich dwóch latach, w których właściwie wyszedł tylko jeden tom „Chłopów" Reymonta w przekładzie Aurory Beniamino i kilka drobnych studjów krytycznych, ożywił się znacznie ruch polonistyczny w ostatnich miesiącach.

Otóż w Turynie, owej przez nieodżałowanej pamięci Attilio Begey'a pielęgnowanej i miłością otaczanej kolebce polonistyki italskiej, zaczęło obecnie wychodzić wydawnictwo, które ma objąć najcelniejsze utwory współczesnej literatury polskiej. Wydawnictwo to, „Il Genio slavo", kierowane przez prof. Alfreda Polledro, zainicjowano doskonale zestawionym tomem nowel Żeromskiego w wiernem i dobrem tłomaczeniu pań turyńskich: Klotyldy Garosci i Krystyny Agosti. Tom, zatytułowany: „Tutto e Nulla", obejmuje osiem nowel autora „Popiołów", które dają doskonały przegląd rozwoju twórczości Żeromskiego; są to bowiem nowele od najdawniejszego okresu twórczości autora aż po ostatnie niemal lata, a więc: „Wszystko i Nic", „Doktór Piotr", „O żołnierzu tułaczu", „Tabu", „Cienie", „Rozdziobią nas kruki, wrony", „Ananke", „Zmierzch".

Jako drugi tom „Il genio slavo" ukazał się ostatnio Wacława Sieroszewskiego: „Djabeł Zamorski" („Il Diavolo straniero") w przekładzie Janiny Gromskiej, która posiada niejedną zasługę na polu szerzenia znajomości literatury polskiej w Italji. Tłomaczka poprzedziła książkę wstępem i koniecznemi objaśnieniami.

Również tom nowel Żeromskiego poprzedzony jest dobrze ujętym wstępem Krystyny Agosti — Garosci, z którego wynika, że siostry — tłomaczki wniknęły należycie i trafnie w istotę twórczości Żeromskiego i jest zatem nadzieja, że zapowiedziane przez nie tłomaczenie „Popiołów" stanie na poziomie, należnym tej pięknej epopei.

Jako najbliższy tom wydawnictwa turyńskiego, zapowiedziany jest wybór nowel Reymonta.

Nakładem weneckiej firmy wydawniczej: „La Nuova Italia" wyszła obecnie w przekładzie Enrico Damiani'ego prześliczna, pełna wdzięku i tchnienia poezji powieść Juljusza Kaden-Bandrowskiego: „Miasto mojej matki" pod tytułem: „La città di mia madre". Te pełne świeżości opowiadania z lat dziecinnych autora zdołają niewątpliwie zainteresować czytelników italskich, tak rozmiłowanych w tego rodzaju książkach i stworzą zapewne konkurencję dla książek Marino Moretti'ego, lubującego się w podobnych tematach. Kto wie, czy nie zaprowadzą mimowoli czytelników i krytyków italskich na porównanie z nieśmiertelnem „Cuore" de Amicisa, które było zawsze i jest też nadal ukochaną lekturą autora „W cieniu zapomnianej Olszyny", która to książka znajdzie się również zapewne wkrótce wśród italskich tłomaczeń.

* * *

Obok przekładów dobrze wybieranych dzieł (co nareszcie nastąpiło!) niezmiernie doniosłym czynnikiem propagandowym są odczyty a jeszcze znacznie ważniejszym koncerty.

Z odczytów bezwzględnie najdonioślejsze znaczenie posiada odczyt, wygłoszony w Tryjeście przez publicystę, Mario Nordio: „La rinascita economica della Polonia" („Ekonomiczne odrodzenie Polski"), które znalazło należną ocenę w poprzednim numerze czasopisma „Polonia - Italia".

W Turynie wygłosiła odczyt w „Società pro cultura Femminile" Krystyna Agosti - Garosci, która podzieliła się z licznie zebranymi słuchaczami swojemi wrażeniami z pobytu w Polsce.

W Medjolanie rozwija bogatą działalność w dziedzinie propagandy kulturalnej konsul dr. Otto Hubicki, który organizuje w tamtejszem „Circolo italo-polacco" odczyty i wieczorki artystyczno-literackie.

Nasz konsul medjolański wygłosił w pobliskiej Genui, gdzie dzięki inicjatywie i zapałowi pana Pompeo Tommaso Pompei obudziło się w ostatnich dwóch latach zainteresowanie kulturą polską, odczyt pod tytułem: „La Polonia storica e l'Italia". Odczyt spotkał się z dużem uznaniem w tem miłem mieście, z którem łączyły Polskę dawne, zażyłe stosunki handlowe, które prelegent przypomniał w końcowym ustępie swego zajmującego odczytu.

* * *

Powodzeniem, jakiego może jeszcze nie miała żadna impreza polska w Italji, cieszy się występujący tam obecnie „Krakowski chór akademicki". Dzielna i miła młodzież krakowska zdobyła odrazu serca italskie i zaraz na wstępie w Tryjeście, gdzie rozpoczęły się występy chóru porwała publiczność i prasę swem zachowaniem, doskonale dobranym programem i świetnem wykonaniem pieśni. Wykonanie przez chór krakowski hymnu faszystowskiego „Giovinezza" na dworcu w Tryjeście, gdzie na przywitanie młodzieży

polskiej wyruszyli oprócz organizacyj studenckich także przedstawiciele władz, wywołało nieopisany entuzjazm. Zacieśniły się jeszcze bardziej węzły przyjaźni polsko - italskiej.

Wycieczka studentów krakowskich, ich umiejętny i artystyczny śpiew, jak niemniej ujawnienie w Italji znanego kompozytora i kierownika chóru cecyljańskiego w Krakowie, ojca Rizzi'ego, o którym w Italji nic do tej pory nie wiedziano, wywołały we wszystkich miastach, w których chór wystąpił, nieopisany entuzjazm. Dzienniki w Tryjeście, w Rzymie i w Genui pełne są pochwał i zachwytów dla produkcji polskich śpiewaków i witają z entuzjazmem czynnego pod niebem polskiem italskiego kompozytora; z żalem zaznacza „Giornale d'Italia", że w Italji jest tak zaniedbany śpiew chóralny. Podobnie pisze genueński dziennik „Lavoro": „kto wie, czy przykład tej zadrości godnej Instytucji starego Uniwersytetu krakowskiego nie przyczyni się do zrodzenia podobnej inicjatywy wśród naszej studjującej młodzieży".

Prawdziwy podziw budzi rytmiczność, technika, młodzieńcza bujność i dyscyplina młodzieży krakowskiej.

Muzyka polska, do niedawna mieszana stale z muzyką rosyjską, zaczyna budzić coraz większe zainteresowanie w Italji.

W Neapolu wykonano niedawno, oczekiwane z dużem zainteresowaniem, „Stabat mater" Karola Szymanowskiego. Dzienniki neapolitańskie poświęciły analizie tego pięknego utworu obszerne sprawozdania, wnikając w całokształt twórczości naszego wielkiego muzyka.

FR. SZYFMANÓWNA.

RZĄD ITALSKI A NAUKA.

(Il Governo Italiano e la scienza).

Obecny rząd italski i sfery naukowe italskie zdają sobie sprawę, że nauka w ogóle a nauki ścisłe w szczególności w trosce państwa i społeczeństwa italskiego były dotąd na jednem z ostatnich miejsc. Marconi, np., zawdzięcza rozwój swoich genialnych wynalazków na polu telegrafu bez drutu kapitałom i pomocy obcej. Wiadomo, że z rozwojem wynalazków w dziedzinie nauk ścisłych związany jest dziś nie tylko rozwój ekonomiczny państwa ale wręcz jego byt, bo nie gdzieindziej, tylko w laboratorjach naukowych przygotowuje się obrona granic. To są właściwe nowoczesne twierdze, gdzie obmyśla się nowe wynalazki i najlepsze recepty produkcji na czas pokoju i najskuteczniejsze środki obrony na wypadek wojny. W tym celu rząd faszystowski powołał do życia osobny komitet studjów i badań, na którego czele stanął Marconi oraz utworzył nowy organ w postaci Akademji italskiej, której zadaniem jest popieranie i skoordynowanie italskiego ruchu umysłowego na polu nauki, literatury i sztuki i rozpowszechnianie go poza granicami państwa. Właśnie w tych dniach nastąpiła nominacja przez rząd pierwszych 30 akademików. Następni wyjdą kolejno z wyboru. Akademja zostanie otwarta w październiku. Na prezesa jej powołany został b. prezes senatu Tittoni.

Italja powojenna odradza się wszechstronnie i podejmuje działalność na wszystkich polach. Silniejszem tętnem uderza dziś życie w instytucjach naukowych i w uniwersytetach. Powstają coraz to nowe ośrodki nauki i zakłady specjalne, i to nie tylko przy pomocy materjalnej rządu, ale także dzięki inicjatywie i poczuciu obywatelskiemu zamożnych jednostek. Taką wspaniałą i ofiarną inicjatywą jednostki może poszczycić się Italja powojenna. Jest nią Instytut Encyklopedji italskiej, założony i utrzymywany kosztem wielkiego przemysłowca, senatora Treccani. Celem Instytutu jest wydanie Wielkiej Encyklopedji italskiej. Brak takiej Encyklopedji dawał się oddawna w Italji odczuwać, bo wszystkie tego rodzaju istniejące wydawnictwa italskie są przestarzałe i nie odpowiadają współczesnemu rozwojowi nauki. Wielkie to przedsięwzięcie wymagało nie tylko zmobilizowania i skupienia uczonych italskich, ale i odpowiedniego podziału pracy, a przedewszystkiem znacznych środków, bez których wykonanie myśli byłoby niemożliwem. Senator Treccani zapewnił stronę materjalną wydawnictwa. A chodziło o dziesiątki miljonów, bo Instytut liczy przeszło 100 stałych urzędników, a ukończenie wydawnictwa obliczone jest na przeciąg 10 lat. Encyklopedja, której tom pierwszy ukazał się właśnie w tych dniach i uroczyście został wręczony Papieżowi, królowi i Mussoliniemu, składać się będzie z 36 tomów in 4⁰, każdy po 1000 stronic. Pracuje nad nią 2000 uczonych ze wszystkich dziedzin. Na czele komitetu technicznego stoi senator Gentile, b. minister oświaty, znany filozof i pisarz. W dziale polskim współpracują między in. profesorowie: Jan Dąbrowski z Krakowa, Maciej Loret z Rzymu, Roman Pollak z Poznania, Jan Ptaśnik ze Lwowa, Stanisław Wędkiewicz z Krakowa, Tadeusz Zieliński z Warszawy i in. Wiadomo, ile fałszywych wiadomości szerzą o Polsce obce encyklopedje, wydane przeważnie jeszcze przed wojną. Toteż dobrze się stało, że tym razem w tak ważnem przedsięwzięciu naukowem nie brakło współpracowników i informatorów polskich.

NOWE CZASOPISMO ITALSKIE

(Una nuova Rivista italiana).

Zdarzeniem w literackim świecie italskim jest ukazanie się nowego czasopisma „Pegaso", wydawanego przez Ugona Ojetti i Pietra Pancrazi. Miesięcznik ten obejmujący w każdym zeszycie około 130 stron, poświęcony jest literaturze i sztuce zarówno italskiej, jak i obcej. Dawno wyczekiwane pismo zaspokoi konieczną potrzebę, bo wychodzące dotychczas tego rodzaju przeglądy italskie są albo rzecznikami jednej tylko grupy, jednego tylko kierunku literackiego, albo też do głównej polityczno - ekonomicznej treści dołączają sprawozdania literacko - artystyczne tylko, jako część uboczną. „La Nuova Antologia", od lat typowa przedstawicielka italskiej kultury, zbyt powoli przystosowuje się do zmienionych wymogów italskiej literatury i sztuki. Zaś tygodniki literackie zanadto zbliżone są treścią i szatą zewnętrzną do pism codziennych, by mogły zastąpić przegląd „La Voce", który przestał wychodzić jeszcze w roku 1915. Zainteresowane koła pokładają w Pegaso wielkie nadzieje, a to głównie ze względu na wydawców, z których Ugo Ojetti, ceniony pisarz, doskonały stylista i wybitny krytyk, był przez rok naczelnym redaktorem „Corriere de la Sera", zaś Pietro Pancrazi niegdyś współpracownik „La Voce", obecnie krytyk w „Corriere de la Sera", wydał wraz z Giovanni Panini'm „Antologję współczesnych poetów italskich". W redakcji „Pegaso" można oprócz wyżej wymienionych znaleźć prawie wszystkich dawnych współpracowników „La Voce". Pracą zmarłego pisarza Renato Serra, który poległ w r. 1915, jego prześlicznemi „Listami miłosnemi" rozpoczął się pierwszy numer nowego miesięcznika. Dalej jest początek powieści autora „Angeli", Umberta Fracchia i studjum Giovanni Pappini'ego o współczesnej literaturze italskiej.

INSTYTUCJA KREDYTOWA DLA ARTYSTÓW I LITERATÓW.

Dziennik rzymski „Gazetta del Popolo" podaje szczegóły, tyczące się oryginalnej instytucji kredytowej dla artystów i literatów italskich, powstającej w Rzymie.

Kapitał zakładowy tej instytucji wynosić ma 5 mil. lirów. Wypuszczone będą akcje po 100 lirów. Stroną techniczno - finansową instytutu zarządzać będzie rada administracyjna, złożona z 5-ciu lub więcej członków.

Kierownictwo literackie i artystyczne spoczywać będzie w rękach komitetu, złożonego z 9-ciu członków z pośród pisarzy, artystów - plastyków i t. d. Zadaniem tego komitetu będzie kwalifikowanie dzieł przedstawionych instytutowi,

organizowanie wystaw i t. d. Członkowie komitetu wybierani będą na lat cztery. Otrzymywać oni będą honorarjum w wysokości, ustalonej przez radę administracyjną.

Pożyczki udzielane będą pisarzom, artystom-plastykom, muzykom i t. p. pod zastaw ich dzieł (poezje, dramaty, komedje, powieści, nowele, utwory muzyczne, obrazy, rzeźby, projekty architektoniczne i t. d.).

Komitet przyjmować będzie dzieła żyjących artystów italskich o różnorodnych tendencjach. Nie będą natomiast przyjmowane dzieła z dziedziny filozofji i krytyki, kompilacje, przeróbki i naśladownictwa. Instytut podejmować się będzie szacowania i sprzedaży otrzymanych dzieł, urządzać będzie wystawy, licytacje, organizować odczyty i t. p. Dochód ze sprzedaży dzieł sztuki dzielony będzie w równych częściach między artystą a instytutem kredytu.

DLA POPIERANIA TRADYCJI LUDOWEJ.

(Per appoggiare le tradizioni popolari).

Pod egidą Ente per le Attavità Toscane powstał Komitet Narodowy dla popierania tradycji ludowej z siedzibą we Florencji, Via Ginori 13. Prezesem Komitetu został wybrany profesor tamtejszego uniwersytetu P. E. Pavolini, a wiceprezesem A. Mochi, profesor przy tamtejszem muzeum antropologicznem, sekretarzem dr. G. Cocchiara, wicesekretarzami zaś — dr. F. Ciampini i prof. Paolo Taschi Do głównych zadań Komitetu należy organizowanie kongresów i zjazdów, utworzenie kolekcji dla studjów folklorystycznych, bibljoteki, archiwum fotograficznego, wydawanie czasopisma i t. p. W maju r. b. jako pierwsza wielka manifestacja działalności Komitetu odbędzie się wielki kongres folklorystyczny we Florencji.

IMPONUJĄCA ROCZNICA.

(In imponente anniversario).

W r. b. przypada tysiąc czterechsetna rocznica założenia wielkiego klasztoru Monte Casimo, ufundowanego przez św. Benedykta z Nursji w r. 529.

Specjalnie powołany komitet zajmie się zorganizowaniem obchodu tej imponującej rocznicy, która niewątpliwie zgromadzi w starożytnem opactwie niezliczone tłumy pobożnych i uczonych.

ODKOPYWANIE MIASTA ETRUSKÓW

Rząd italski postanowił odkopać jedno z osiemdziesięciu miast, które posiadał na ziemi italskiej naród etrusków przed powstaniem tam państwa rzymskiego.

W ten sposób pragnie rząd italski posiąść więcej wiadomości o kulturze etrusków, starszej niż rzymska.

Wybór padnie zapewne na miasto Poputonia, położone na wybrzeżu morza Tyrreńskiego, które było jednem z najważniejszych miast etrusków i prowadziło handel rozległy ze wszystkiemi miastami, leżącemi nad morzem Śródziemnem.

NA MARGINESIE KRYTYKI PAPPINIEGO.

(Sul margine della critica di Pappini).

W pierwszym zeszycie styczniowym r. b. nowego czasopisma „Pegaso", ukazującego się pod redakcją Ugo Ojetti, znakomity Giovanni Pappini w myśl wojowniczych wystąpień z czasów swojej młodości ogłosił artykuł p. t. „Su questa letteratura" („O tej literaturze"), w którym czyni dotkliwe zarzuty krytyce współczesnej. Wyraża w nim swoje niezadowolenie z oryginalnej, współczesnej italskiej produkcji literackiej, a odpowiedzialność za taki stan rzeczy przypisuje wyłącznie współczesnym krytykom. Jedynie oszczędza obecny kierunek idealistyczny.

Naturalnie, artykuł ten wywołał poruszenie w kołach literackich. Wywołał cały szereg protestów, sprostowań i replik na łamach wszystkich dzienników i czasopism literackich. Zapał dyskusyjny jeszcze trwa, trudno więc nakreślać obecnie linje wytyczne, po których potoczy się ta sprawa.

O MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ.

(La gioventi universitaria italiana).

Zagadnienie wychowania młodzieży wszędzie stało się bodaj najaktualniejszą sprawą społeczną. Znane czasopismo medjolańskie „La Fiera Milanese" ogłosiło ankietę w sprawie atmosfery moralnej oraz tendencyj duchowych, wśród których rozwija się współczesna italska młodzież akademicka. Ankieta wzbudziła żywe zainteresowanie. Świadczy o tem wielka ilość odpowiedzi, nadesłanych przez najwybitniejszych przedstawicieli świata kulturalnego i uniwersyteckiego. Jak się okazało, opinje są rozstrzelone. Ankieta zapytała:

1) Jaki typ umysłowości i charakteru przeważa wśród dzisiejszych studentów? (jakie są ich poglądy na zagadnienia moralne i społeczne, na rodzinę, religję, „karjerę", cywilizację, kwestje naukowe i filozoficzne i t. p.).

2) Jaki rodzaj działalności najwięcej ich pociąga? (kierunki techniczne, czy naukowe, czy też praktyczne. Czy przeważa w nich chęć natychmiastowego zarobku, czy też zamiłowanie do bezinteresownej pracy umysłowej, co myślą o sztuce i literaturze. Czy uważają za niezbędne wychowanie fizyczne. Jakie książki czytują).

3) Jakie różnice dają się zauważyć między ideałami obecnego pokolenia a tego, które wzięło udział w wojnie światowej?

Po zamknięciu ankiety redakcja „La Fiera Milanese" opublikowała osiągnięte wyniki i bardziej charakterystyczne odpowiedzi. Naogół stwierdzono, że współczesna młodzież italska odznacza się silniejszem poczuciem godności narodowej oraz wybitnem zrozumieniem realizmu życiowego wraz z jego wymaganiami praktycznemi. Odznacza się również brakiem niepokoju duchowego, zainteresowań literackich i entuzjazmu dla pracy umysłowej, natomiast przeważają w niej tendencje do zamiłowań praktycznych. Młodzież dzisiejsza w Italji wolną jest od wielu niedomagań duchowych, szerzonych głównie i kultywowanych przez literaturę, jak sceptycyzm, pesymizm, estetyzm, indywidualizm i kosmopolityzm. W dziedzinie praktycznej przeważają tendencje do nauk ścisłych i technicznych.

NOWE SZTUKI W „LA SCALA".

(Nuove opere nel teatro „La Scala").

W teatrze medjolańskim La Scala wystawiono po raz pierwszy studjum choreograficzne w ośmiu obrazach p. t. „Casanuowa w Wenecji" Adami'ego, muzyka Riccardo Pick-Mangiagalli. Akcja rozwija się na nadzwyczaj bogatym tle wśród malowniczych dekoracyj i kostjumów, a odtwarza jedną z niezliczonych awantur miłosnych słynnego bohatera. Niemniej dzięki zaletom muzycznym i bogatej instrumentacji sztuka osiągnęła pełne powodzenie. Również z pełnem uznaniem publiczności i krytyki spotkała się nowa opera „Król", napisana przez Umberto Giordano według libretta Gioacchino Forzano. Muzyka lekka i wykwintna we wspaniałej interpretacji Artura Toscaniniego podniosła wdzięk melodyjny partytury.

Gabrieli Santini, znakomity dyrygent, miał możność znów zabłysnąć, dyrygując operą „Le preziose ridicole" Felice Lattuada i Arturo Rossato, wystawioną w tamtejszym teatrze i przyjętą z dużym aplauzem.

ROCZNICA ZAŁOŻENIA RZYMU W WARSZAWIE.

W dniu 21 kwietnia r. b. w sali największego w Warszawie kinoteatru „Coloseum" został wyświetlony okolicznościowy film, obrazujący Italję faszystowską, z okazji rocznicy założenia Rzymu. Wyświetlanie filmu było poprzedzone przemówieniem radcy handlowego poselstwa italskiego dr. A. Menotto Corvi. W uroczystości wzięła liczny udział kolonia italska w Warszawie.

ARTYKUŁY O POLSCE.

(Gli articoli sulla Polonia).

Prof. Filippo Galli sympatyk Polski umieścił dwa ciekawe i wyczerpujące artykuły na naczelnem miejscu w „Il Carlino della Sera" p. t.: „La Polonia nel decennio della sua indipendenza" i „La stampa polacca".

ZAPOTRZEBOWANIA I OFERTY ORAZ PRZEDSTAWICIELSTWA

262 a. *Pumeks* pragnie wywozić do Polski firma z Canneto di Lipari i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

263 a. *Motocykle i rowery* pragnie wywozić do Polski firma z Bolonji i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

264 a. *Ryż* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami oraz poszukuje przedstawicieli.

265 a. *Zabawki* pragnie wywozić do Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

266 a. *Chlorek baru* pragnie przywozić z Polski firma z Genui i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi eksporterami.

267 a. *Ekstrakt kasztanowy do przemysłu garbarskiego* pragnie wywozić do Polski firma z Genui i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

268 a. *Konopie i pakuły* pragnie wywozić do Polski firma z Borgo Panigale i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi importerami.

269 a. *Dykty klejone* pragnie przywozić z Polski firma z Turynu i w tym celu nawiąże stosunki z zainteresowanymi eksporterami.

270 a. *Maszyny do pisania* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu powierzy przedstawicielstwo zainteresowanej firmie.

271 a. *Mączkę do odżywiania niemowląt* pragnie wywozić do Polski firma z Medjolanu i w tym celu poszukuje przedstawicieli

DOMANDE E OFFERTE DI MERCI E RAPPRESENTANZE

95 b. *Materie prime per trasmissioni* — ditta di Łódź desidera entrare in relazioni con ditte italiane fornitrici di tali prodotti.

96 b. *Articoli di corno, celluloide e gallalite* — ditta di Varsavia desidera entrare in relazioni con ditte italiane esportatrici di tali prodotti.

97 b. *Articoli di cancelleria* — ditta di Varsavia desidera entrare in relazioni con ditte italiane esportatrici di tali prodotti

BANCA COMMERCIALE ITALIANA
I JEGO WSZECHŚWIATOWA EKSPANSJA

Na łamach naszego czasopisma omawialiśmy już niejednokrotnie pomyślne wyniki działalności zarówno w kraju, jak i zagranicą tej największej instytucji kredytowej w Italji, a nawet w Europie.

Pierwsze próby stosowania w swojej pracy polityki ekspansyjnej Banca Commerciale podjął przed niespełna dwudziestu laty. W 1907 roku nawiązano ścisły kontakt z Banco Commerciale Italo - Brasiliano, przekształconego później w Banca Francese e Italiana per l'America del Sud, oraz uruchomiono filję w Londynie. Dopiero jednak po wojnie znacznie ożywiła się działalność zagraniczna tej poważnej instytucji.

Mianowicie po wojnie Bank otworzył dwie następne filje: jedną w Nowym Jorku ze względu na wzrastające znaczenie tego ośrodka finansowego dla interesów italskich, — drugą w Konstantynopolu, gdzie po utworzeniu w r. 1907 przez Comit Wschodniego Towarzystwa Handlowego (Società Commerciale d'Oriente) interesy italskie wymagały wydatnego poparcia. W r. 1928 zostało utworzone przedstawicielstwo w Berlinie i uchwalono otworzyć Agencję w Smyrnie, pozostającą w zależności od filji konstantynopolitańskiej; agencja ta rozpoczęła swą działalność w ostatnich czasach.

W innych krajach, w których niedogodne warunki lub ograniczenia ustawodawcze nie pozwoliły na otworzenie bezpośrednich przedstawicielstw Bank przystąpił do utworzenia towarzystw niezależnych lub też zgłosił swój udział w kapitałach banków zagranicznych i to w takiej wysokości, aby przysługiwało mu prawo kontroli. Na uwagę zasługuje również współudział Banca Commerciale w utworzeniu Banca Francese & Italiana per l'America del Sud (Bank Francuski i Italski dla Ameryki Południowej), który powstał w r. 1910, a obecnie stał się jedną z najpotężniejszych instytucyj kredytowych Ameryki Łacińskiej i rozwija swą działalność na terenie Brazylji, Argentyny, Uruguayu, Chile i Kolumbji. Bank ten powiększył w ostatnich czasach swój kapitał przy współudziale Banca Commerciale z 50 do 100 miljonów franków.

Banca Commerciale posiada w pięciu państwach banki stowarzyszone: Banca della Svizzera Italiana (Bank dla Szwajcarji Italskiej), dawny Istituto Ticinese, który został uzależniony od Banca Commerciale w r. 1910; Società Italiana di Credito, Banco Italiano di Lima, Banca Ungaro - Italiana powstały w r. 1920 przy współudziale Camit'u dzięki fuzji dwuch poważnych instytucyj; wreszcie Bank Handlowy w Warszawie.

Powyższa działalność została uzupełniona przez utworzenie banków zagranicą, z których pierwszy, Banca Commerciale Italiana we Francji, powstał w r. 1918 i posiada siedzibę w Paryżu, filje w Marsylji i Niceji, agencje na Rywjerze, a ostatnio otworzył filję w Casablanca, w Marokku. W następnych dwuch latach Banca Commerciale otworzył w Bułgarji Banca Commerciale Italiana & Bulgara (w r. 1919) oraz w Rumunji — Banca Commerciale Italiana & Romena (w r. 1920). Obydwie te instytucje wysunęły się na pierwsze miejsce nietylko w dziedzinie finansowania handlu z Italją, lecz również w miejscowej gospodarce krajowej. W r. 1924 powstał Banca Commerciale Italiana per l'Egitto.

Prócz filji w Nowym Jorku powstał w tem mieście bank autonomiczny, upoważniony do przyjmowania wkładów, pod nazwą Banca Commerciale Italiana Trust Company, oraz towarzystwo finansowe, Bancomit Corporation. Pierwszy posiada w depozytach przeszło dwanaście milj. dolarów. Ostatnio władze amerykańskie zgodziły się na utworzenie nowej Trust Company z siedzibą w Bostonie.

Do najświeższych kreacyj należy Banca Commerciale Italiana & Greca z siedzibą w Atenach i filjami w Pireus i Salonikach, który rozpoczął swą działalność w pierwszych dniach stycznia 1929 r. Po powstaniu tego banku Banca Commerciale jest obecnie reprezentowany we wszystkich ważniejszych portach wschodnio-śródziemnomorskich.

S. A. PURICELLI Strade e Cave - Milano - Roma - Palermo.
Capitale L. 10.000.000

S. A. INDUSTRIE RIUNITE DELLA STRADA PURICELLI - Milano
Capitale L. 55.000.000

S. A. PURICELLI PER LE STRADE DELL'ITALIA MERIDIONALE E INSULARE - Milano - Palermo
Capitale L. 5.000.000

S. A. LA STRADA - Milano-Roma-Napoli
Capitale L. 60.000.000

S. A. AUTOSTRADE (Milano-Laghi) - Milano
Capitale L. 50.000.000

S. A AUTOSTRADALE Trasporti et Esercizi Diversi - Milano
Capitale L. 2.500.000

S. A. SICULA IMMOBILIARE - Milàno
Capitale L. 5.000.000

S. A. MINIERE INDUSTRIE ASFALTIFERE - Milano
Capitale L. 360.000

S. A. ASFALTI RAGUSA - Milano
Capitale L. 150.000

S. A. ASFALTI - SICILIA Milano
Capitale L. 140.000

S. A GRANITI D'ITALIA - Milano
Capitale L. 1.000.000

S. A. PURIESTER - Milano
Capitale L. 1.000.000

SOCIEDAD ESPANOLA PURICELLI - Madrid
Capitale 3.000.000 pesetas

COMPANHIA DE PAVIMENTACAO E OBRAS PUBLICAS - Sao Paulo
Capitale 2.000.000. S

SEDE GENERALE DELLE SOC. DEL GRUPPO PURICELLI

MILANO

VIA MONFORTE, 44

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE **„DALMINE"** Sp. Akc. o kapitale 75.000.000 L całkowicie wpłaconych.	STABILIMENTI DI **„DALMINE"** Soc. An. Capitale L. 75.000.000 interamente versato.

Zakłady przemysłowe w Dalmine znajdują się w prowincji Bergamo i zajmują przestrzeń 150.000 m kw.; siła elektryczna zakładów tych wynosi 32.00 kw., a zatrudniają one 3.000 robotników tudzież 250 urzędników.

Zdolność produkcji rocznej wynosi 130.000 ton stali w sztabach i 100.000 ton rur stalowych niespojonych.

Wyrób rur dla potrzeb ogólnych (handlowych) stale się wzmaga, do czego się przyczynia wzrastające zaufanie nabywców; kotły do gotowania, przewodniki dla studzien są powszechnie znane i poszukiwane na rynku miejscowym. Rury wodociągowe wyrobu zakładów „Dalmine" w porównaniu z rurami innych fabryk wykazują znaczną wyższość, o czem choćby może świadczyć okoliczność, że obsługują one przeszło 13.500 kilometrów sieci wodociągowej. Gdy we Włoszech na większą skalę rozpoczęto wiercenia w poszukiwaniu nafty, zakłady w Dalmine były już w stanie w bardzo krótkim czasie produkować odpowiednie rury wiertnicze i wyśmienicie konkurować z krajami, które dotychczas dostarczały Italji naftę.

Walce rurowe wyrobu „Dalmine" znajdują szerokie zastosowanie przy elektryfikacji kolei i linij tramwajowych, zaś słupy rurowe są używane powszechnie i dla celów rozmaitych w budownictwie i w konstrukcjach przemysłowych.

Rezerwoary i zbiorniki do gazów skroplonych i zgęszczonych uchodzą za najlepsze, jakie istnieją na rynku i niezbędne są dla lotnictwa, żeglugi i dla wszystkich prawie gałęzi przemysłu.

Niezależnie jednak od powyżej przedstawionego rozgałęzionego programu działalności przemysłowej nie można nie wspomnieć akcji społecznej, którą zarząd zakładów w Dalmine rozwija na korzyść swoich pracowników. Budując domy dla urzędników i robotników, szkoły, kolonje letnie, uzdrowiska, boiska sportowe, dom towarzyski, urządzając wycieczki naukowe i rozrywki, zakłady w Dalmine zaskarbiają sobie uznanie i wdzięczność swoich robotników, którzy odwzajemniają się za doznane dobrodziejstwa zgodną i wzmożoną pracą celem rozwoju i wzmocnienia Italji faszystowskiej wśród pozostałych narodów świata.

SPÓŁKA AKCYJNA

SIEDZIBA W TURYNIE

1899

Kapitał Akcjyjny
L. 800.000,
50 robotników,
10.000 m²
powierzchni.

1929

Kapitał Akcyjny
L. 400.000.000
33.000 robotników
20.000.000 m²
powierzchni

Oto rezultaty 30-letniej wytężonej pracy nad budową i rozwojem samochodu.

Genjusz i energja niewielkiej garstki ludzi idei i czynu, którzy w duiu 11 lipca 1899 roku jako jedni z pierwszych w Europie, a pierwsi w Italji stworzyli towarzystwo, mające za zadanie produkcję i sprzedaż samochodów doprowadziły w ciągu stosunkowo krótkiego czasu do tak zawrotneg rozwoju przedsiębiorstwa. Dziś FIAT to synonim olbrzymiej organizacji przemysłowej, do której należy 12 rozmaitych autonomicznych fabryk, wyrabiających niezbędne surowce i półfabrykaty, podwozia samochodowe osobowe i ciężarowe, karoserje samochodowe luksusowe i specjalne dla celów utilitarnych, silniki lotnicze i morskie, wagony, tramwaje i t. d. Wszystkie części składowe dzisiejszych samochodów FIAT, z wyjątkiem pewnych akcesorji i pneumatyków są całkowicie wyprodukowane w fabrykach FIAT, a przedewszystkiem w centralnej fabryce przy ulicy Nizza 250 w Turynie. Fabryka ta, urządzona według najnowszych metod fabrykacji, zaopatrzona jest w najdoskonalsze obrabiarki i urządzenia pomocnicze niezbędne dla precyzyjnej produkcji w wielkich serjach. Zamieszczone poniżej fotografje przedstawiają główny kompleks budynków fabrycznych, oraz jedną z hal maszynowych, w której olbrzymie wiertarki automatyczne wiercą i docierają ściśle według ustalonych kalibrów wszelkie otwory przewidziane wbloku cylindrów.

Fabryka składa się z kompleksu budynków, których długość wynosi przeszło 1.000 mtr. Dwa pięciopiętrowe skrzydła o długości 507 mtr. i powierzchni użytkowej 153.000 mtr. posiadają dach betonowy, na którym urządzony jest autodrom dla wypróbowywania nowych wozów, wzniesiony 30 metrów nad poziom ziemi. Fabryka zużywa dziennie 10.000.000 litrów wody 140.000 KW godzin energji na 2.000 motorów elektrycznych.
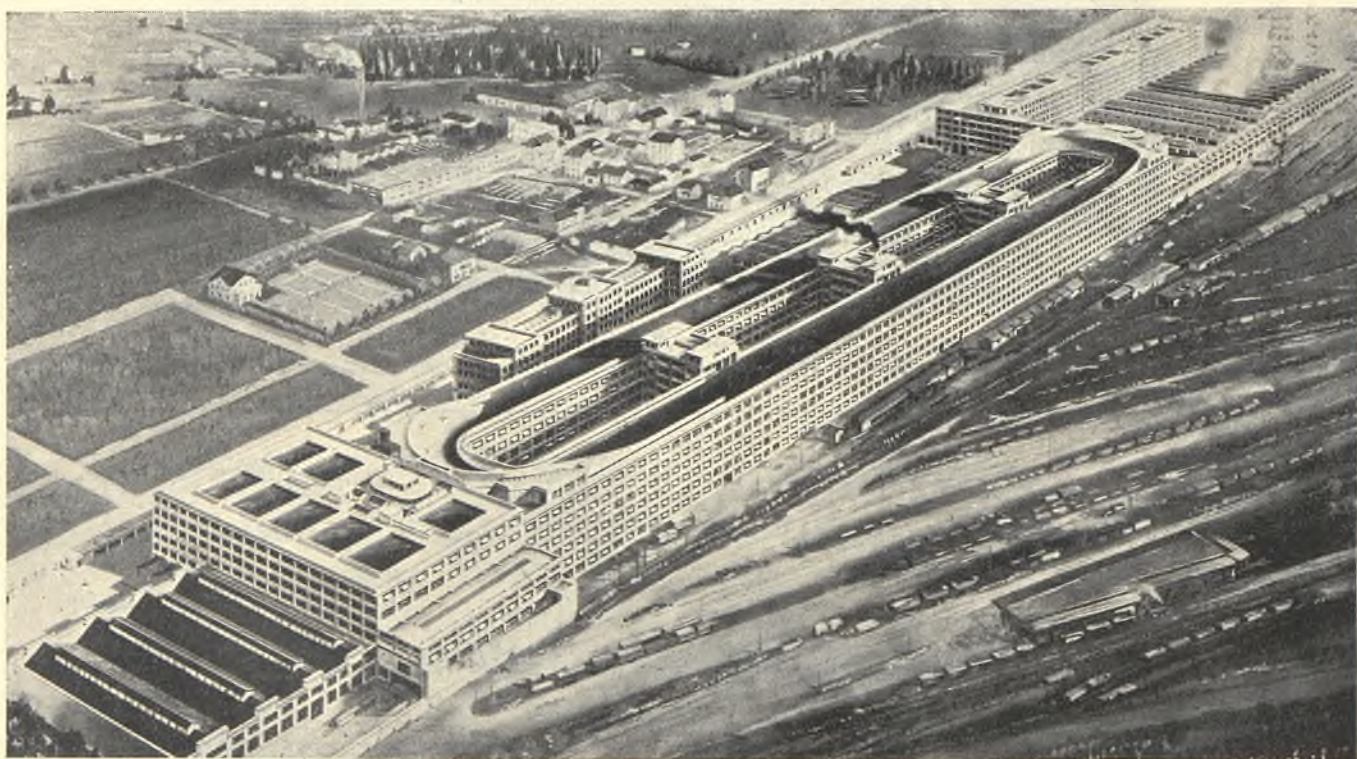
W Polsce interesy FIATA reprezentuje POLSKI FIAT S. A. w Warszawie oraz duża sieć jego oddziałów i agentur.

OFFICINE FERROVIARIE MERIDIDIONALI
W NEAPOLU

Officine Ferroviarie Meridionali pod zarządem senatora inż. Nicola Romeo posiada dwa zakłady w Neapolu: przy ul. del Vasto i przy ul. della Bufola, zajmujące łącznie przeszło 180 tysięcy m.², z których przeszło 70 tys. m.² jest zabudowanych zatrudniają

Zakłady przy ul. del Vasto.
Stabilimento del Vasto.

one normalnie około 2.500 urzędników i robotników. Roczna produkcja jest b. znaczna, stawiając firmę w rzędzie największych italskich przedsiębiorstw przemysołwych. Urządzone według najnowszych wymagań technicznych budzą one podziw wśród licznych zwiedzających oryginalnością wykonanych robót.

Zakłady przy ul. della Bufola.
Stabilimento della Bufola.

Specjalnością zakładów jest konstrukcja samolotów oraz ruchomego materjału kolejowego i tramwajowego. Na tem polu firma osiągnęła zasłużone uznanie, wskutek czego liczy obecnie wśród swoich odbiorców wszystkie większe firmy z zakresu komunikacyj lądowych i powietrznej.

W dziedzinie konstrukcyj kolejowych zakłady zajmują się budową wagonów sypialnych z zastosowaniem najnowszych systemów konstrukcyj metalowych oraz wagonów wyższych klas, kursujących na głównych linjach krajowych. Obecnie są w przygotowaniu wagony luksusowe, które mają wejść w skład garniturów pociągów rodziny królewskiej oraz szefa rządu. Zamówienie to zostało otrzymane dzięki osiągnięciu zwycięstwa w konkursie, który wyróżnił je z pośród innych pierwszorzędnych firm italskich.

Najwięcej zabiegów poświęca firma konstrukcjom z dziedziny lotnictwa, które stale są doskonalone zarówno pod względem teoretycznem, jak i praktycznem.

Uzyskawszy prawdziwy tryumf na polu automobilistyki dzięki skonstruowaniu słynnego motoru „Alfa - Romeo", senator Romeo postanowił rozszerzyć swoją działalność konstrukcyjną i na dziedzinę lotnictwa. W tym celu przy zakładach stworzył specjalną sekcję lotniczą dla opracowania i zbudowania ulepszonych samolotów „Romeo".

Charakterystyczną dla tego typu jest specjalna budowa amortyzatorów, podwozi oraz innych części pomocniczych, wykonanych z rur stalowych, spajanych samorodnie, natomiast skrzydła są drewniane. Kombinacja takiej konstrukcji okazała się praktycznie najodpowiedniejszą pod względem przemysłowym.
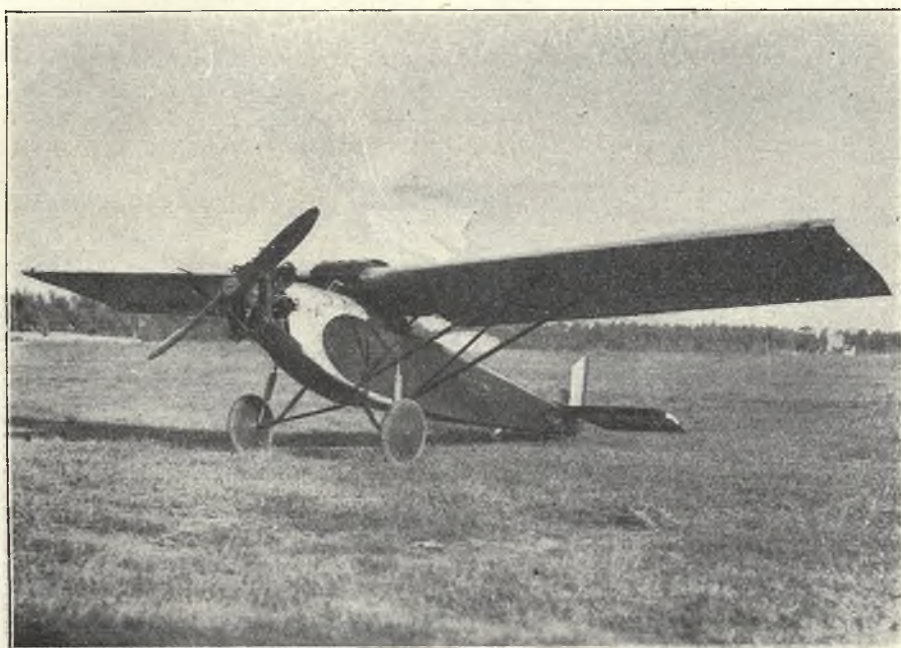
Samolot turystyczny RO. 5 widziany w ¾.
Aeroplano da turismo RO. 5 visto di ¾.
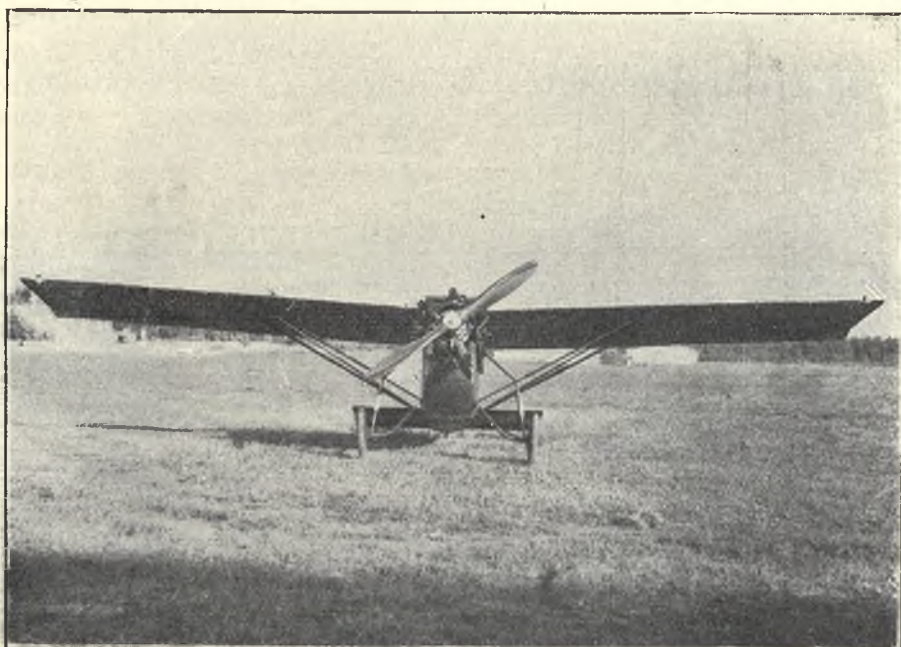
Samolot turystyczny RO. 5 widziany od przodu.
Aeroplano da turismo RO. 5 visto di fronte.
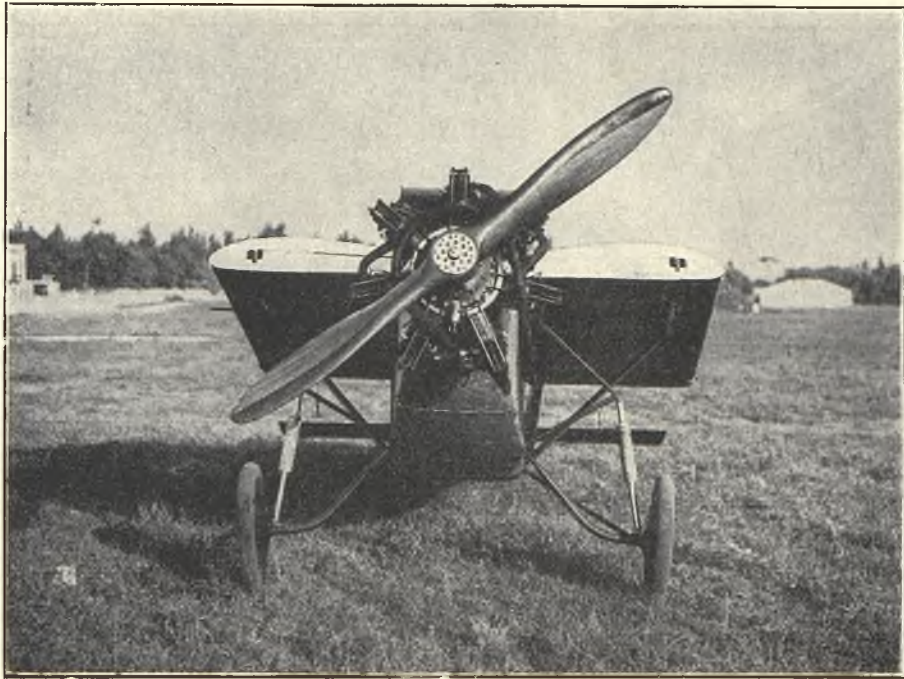
Samolot turystyczny RO. 5 ze złożonemi skrzydłami.
Aeroplano da turismo RO. 5 con le ali ripiegate.
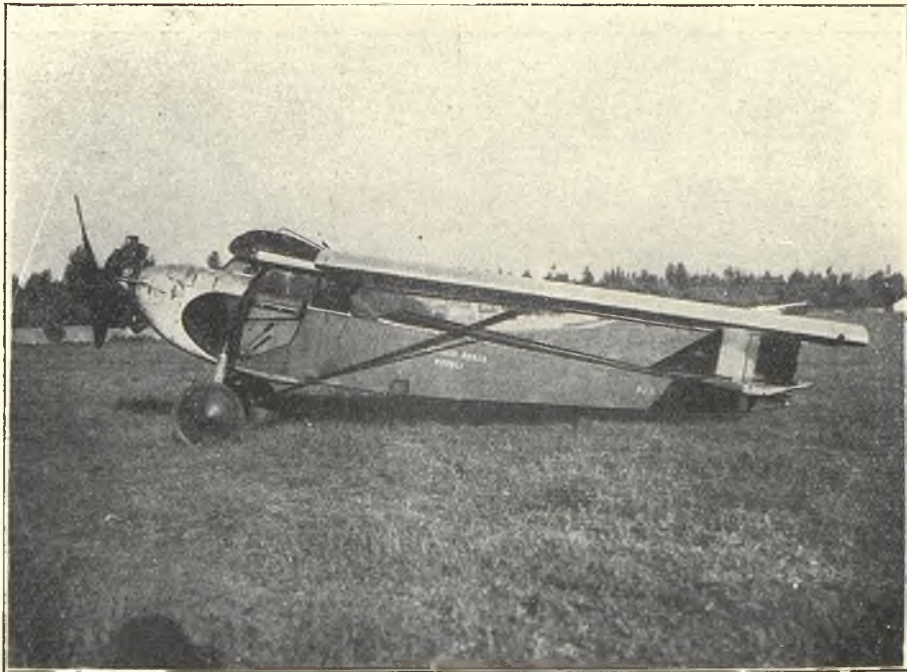
Samolot turystyczny RO. 5 widziany z boku.
Aeroplano da turismo RO. 5 visto di fianco.

Wśród samolotów, wyprodukowanych przez Officine Meridionadi, wyróżniają się specjalnie następujące typy:

Romeo typu RO. I. Aparat wojskowy o podwójnym sterze. Typ ten zwrócił odrazu na siebie uwagę znawców i zyskał zwolenników wśród lotników wojskowych i cywilnych. Do niezapomnianych triumfów zaliczają się niewątpliwie dokonane na tym typie przez całe eskadry wspaniałe raidy na linjach Neapol — Tripolis, Neapol — Bengasi i Neapol —Mogadiscio. Wyżej podajemy fotografję, (RO. I.) na której figuruje nowe podwozie oleo-pneumatyczne pomysłu techników firmy. Zdobyło ono sobie w całej Italji pełne powodzenie, to też lotnictwo zamówiło ich znaczną ilość.

Samolot RO. 1 z podwoziem oleo - pneumatycznem.
Aeroplano RO. 1 con carrello oleo - elastico.

Wyższość podwozia tego typu nad zwykłem jest tak znaczna, że pokrywa ona całkowicie nadwyżkę w cenie i wadze. Główną zaletą jego jest zupełne usunięcie od skoków nawet przy gwałtownem lądowaniu, co zmniejsza znakomicie niebezpieczeństwo wywrotu; okoliczność niezmiernej wagi zarówno w lotnictwie wojskowem, jak i w cywilnem.

Romeo typu RO. 5, aparat do celu turystyki cywilnej, o podwójnym sterze i mieszanej konstrukcji. Odznacza się niezmiernie cennemi właściwościami lotu oraz wielką łatwością kierowania. Dla tych właściwości typ ten stał się ulubionym aparatem sportsmenów. Na licznych konkursach osiągnął pierwszorzędne wyniki.

Aparat RO. 5 okazał się w pierwszej chwili najszybszym w locie i w loopingach. Zdał on świetny egzamin wielkiej praktyczności i niebywałej wytrzymałości, kończąc jako pierwszy swój stugodzinny lot, przerywany stu lądowaniami, a nie odnosząc najmniejszego uszkodzenia.

Stąd wniosek, że szerokie podwozie RO. 5 i amortyzator z rur spajany samorodnie wytrzymały próbę i dały dowód wyższości systemów konstrukcyjnych, zastosowanych przez projektodawcę aparatu „Romeo".

Ilustracje przedstawiają typ z r. 1928, natomiast model z 1929 będzie mógł być przekształcony w samolot turystyczny przyczem zostanie zaopatrzony w amortyzatory oleo - pneumatyczne, a będzie poruszany nowym motorem „Fiat" o sile 5 HP.

Wreszcie firma przystępuje do konstrukcji całych seryj tego typu RO. 5. 1929 celem uprzystępnienia jego ceny i łatwiejszego rozpowszechnienia na światowym rynku lotniczym.

ZAKŁADY AERONAUTYCZNE „CAPRONI"

SOCIETÁ PER LO SVILUPPO DELL'AVIAZIONE IN ITALIA AEROPLANI CAPRONI.

MILANO - TALIEDO, Via Mecenate, 76.

Świetny ich rozwój.—Imponujące wyczyny lotnicze.— Raidy i przeloty wszechświatowej sławy.

Fabryka aeroplanów „Caproni' w Vizzola Ticino (prow. Gallarate) i w Taliedo w okolicach Medjolanu została założona i znajduje się jeszcze obecnie pod kierownictwem inż. Gianni Caproniego, genjalnego i powszechnie znanego konstruktora samolotów.

Inż. Gianni Caproni urodził się w Masone d'Arco w 1886 r., dyplom inżyniera cywilnego uzyskał w Monachjum, następnie zaś w Liège uzupełnił swe studja jako inżynier elektrotechnik. Blizka przestrzeń, jaka dzieliła miasto to od kolebki lotnictwa światowego i znajomości, jakie inż. Caproni mógł zawsze dzięki temu z wieloma adeptami nowej wiedzy lotnictwa podtrzymywać, przyczyniły się do tego, że z wielkim pożytkiem prowadził swoje badania w tej dziedzinie i w krótkim czasie przeszedł od rozważań teoretycznych do realnych doświadczeń.

Inż. Caproni przenosi się wówczas do Paryża, gdzie też powstaje projekt jego pierwszego samolotu. Wkrótce jednak, ożywiony chęcią bezpośredniego służenia swojemu krajowi wysiłkami swych pomysłów i doświadczeń, powraca do Ojczyzny.

Od maja 1910 r., gdy to właśnie pierwszy samolot konstrukcji Caproni wzniósł się w przestworza powietrzne Italji, aż do początku wojny, po przez niezliczone trudności i przeszkody inżynier Caproni z coraz większem powodzeniem eksperymentował z samolotami swego pomysłu, o właściwościach i zaletach, stawiających je w równym rzędzie z najbardziej udoskonalonymi aeroplanami nowoczesnymi.

Produkcją samolotów wojennych miały się głównie zająć fabryki w Taliedo, założone w 1915 r. o przestrzeni 78500 m. kw., a zabudowane na obszarze 33.500 m. kw.

Bliskość fabryk w Taliedo od Medjolanu, największego ośrodka przemysłowego Włoch, ułatwia szybkie zaopatrywanie ich we wszelkiego rodzaju surowce i w te fabrykaty, które nie są bezpośrednio wyrabiane w samych Zakładach Caproniego.

Po wojnie fabryki w Taliedo, po okresie przymusowej bezczynności (1920 — 1921), wznowiły w 1922 r. swą działalność, przystępując do konstrukcji serjowej aeroplanów rozmaitego typu.

W fabrykach Vizola Ticino do 1926 r. dokonywała się prawie wyłącznie budowa doświadczalna nowych typów samolotów o strukturze metalowej. Od dwuch zaś przeszło lat budowę tychże typów dokonywuje się w Taliedo, w fabrykach zaś w Vizzola wykończany jest montaż i odbywają się pierwsze próbne wzloty. Wspaniałe lotnisko „della Malpenia", które rozpościera się przed temi fabrykami, dzięki swemu wielkiemu obszarowi i bezpieczeństwu szczególnie się nadaje do dokonywania niezbędnych prób bez potrzeby wykraczania poza granice, umożliwiające pewne lądowanie.

Zakłady Caproni w Vizzola Ticino.
Officine Caproni di Vizzola Ticino.

Po wybuchu wojny T-wo Caproni skonstruowało swój pierwszy dwupłatowiec 300 HP. o trzech motorach, lecz w czasie wojny wobec konieczności stałego udoskonalania aeroplanów, wytwarzanych serjowo, typ ten został zastąpiony typem wielkich dwupłatowców 450 HP. i typem trójpłatowców 600 900 HP.

Prawie codziennie komunikaty wojenne gen. Cadorny, Diaza, Focha i Pershinga wyrażały swe uznanie dla śmiałych wyczynów i rajdów, dokonanych przez te aeroplany, których skuteczność ni-

szczycielska dotkliwie dała się we znaki wojskom nieprzyjaciela.

Po wojnie bez większego trudu przystosowano aeroplany wojenne dla celów służby cywilnej i dokonano niemi dalekich podróży przez główniejsze kraje nietylko Europy, ale też Argentyny i Stanów Zjednoczonych Am. Półn.

Powstaje wówczas typ „Caproni 450 HP. Cabina", mogący pomieścić sześciu pasażerów, pocztę, bagaże t. j. łączny ładunek handlowy ok. 500 kg. Po tym typie puszczony zostaje w 1919 r. trójpłatowiec o trzech motorach Liberty 300 HP z 16 pasażerami i na tym właśnie aeroplanie kap. Laureati dokonywuje świetny swój raid Medjolan — Londyn wraz z pasażerami.

Świetne raidy zostały dokonane i osiągnięto liczne rekordy z „Ca 73 bis". Na szczególną wzmiankę zasługują światowe rekordy szybkości, na przestrzeni 100 i 150 km. — z ładunkiem 2.000 kg. (13 kwietnia 1927), rekord światowy trwania w powietrzu i długości z ładunkiem nieużytecznym 2000 kg. (27 kw. 1928) — obydwa rekordy osiągnięte przez por. inż. Gaglianiego na samolocie wojskowym (apparecchio di squadriglia).

Do tego należałoby zaliczyć jeszcze lot okrężny Italji — km 3.035 w ciągu 18 g. 40' dokonany 15 maja 1927 przez kap. Artuso; raid Rzym — Belgrad na aeroplanie cywilnym „Ca. 73 bis" i rekord światowy wzniesienia się w górę na m. 6262 z ładunkiem 2000 kg. — pobity przez Antoniniego dn. 26 maja

Trójpłatowiec z kabiną na 16 osób.
Triplano Cabina per 16 passeggeri.
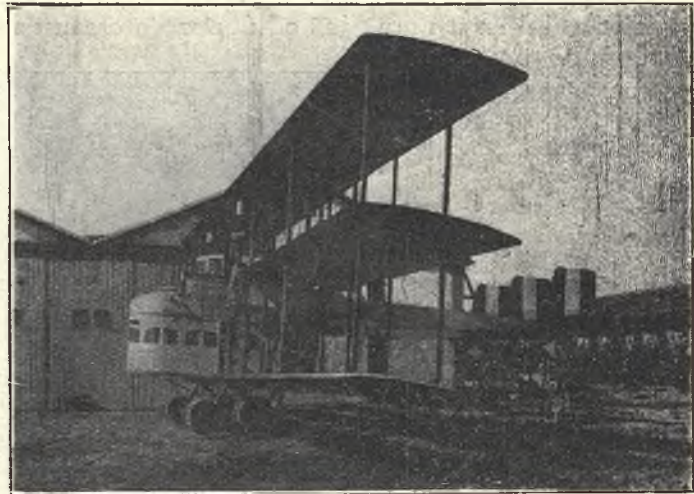
Trójpłatowiec 1250 HP. z kabiną na 22 osoby.
„Triplano 1250 HP" Cabina per 22 passeggeri.

W 1919 — 20 r. zostaje wykończony trójpłatowiec 5 motorowy 1250 HP. z kabiną o dwóch piętrach dla 22 pasażerów, który wraz z „Trausaerco Caproni" o 8-miu motorach Liberty 300 HP. i kabiną pojemn. 100 pasażerów może być zaliczony do najbardziej śmiałych i wielkich budowli powietrznych dokonanych dotychczas dla celów transportów cywilnych.

Po r. 1923 zakłady Capроniego wznawiają budowę samolotów wojennych dla Królewskiej Aeronautyki Włoskiej, konstruując serjowo sławny dwupłatowiec 450 HP.

W 1925 r. T-wo Caproni, uwzględniając nowe koncepcje techniki lotniczej, poddawało próbom, początkowo z motorami Lorraine 400 i 450 HP., a następnie zaś z własnym swym motorem „Asso" — samolot „Ca. 73" i dwupłatowiec „Ca 73". Zalety tych samolotów mogły być należycie ocenione przez włoską Areonautykę, która uformowała z nich swoje lotnicze drużyny bombardowania podczas nocy.

1927. Nie należy zapominać i o drugim rekordzie światowym lotu dystansowego z ładunkiem 1000 kg. zdobytego przez T-wo Caproni i rekordu italskiego trwałości lotu z ogólnym ładunkiem 4000 kg.

Wielki podziw wywołał też w świecie lotniczym przelot ośmiu aeroplanów typu „Caproni 73" w pełnym bojowym rynsztunku i układzie z Katanji do Trypolisu na przestrzeni ok. 600 km., z jedynym tylko możliwym punktem oparcia, jakim ewentualnie byłaby wyspa Malta.

W 1927 r. T-wo Caproniego dokończyło budowy samolotów „Ca. 73 cyw. Asso"; „Ca. 73 Asso"; „Ca. 73 kol. Jupiter" i w przeciągu pierwszych miesięcy 1928 r. „Ca. 80 sanikario" — przeważnie dla celów służby lotniczej w kolonjach.

Wspomnieć należy, że na samolocie fabryki Caproni, „Ca. 73 Ter." dwaj nasi lotnicy, kap. Kowalczyk i pilot Klisz mają dokonać w najbliższym czasie lotu transatlantyckiego z inicjatywy Komitetu Polskiego w Chicago.

„CAFFE ITALIA" JAKO WZOR
NOWOCZEŚNIE URZĄDZONYCH KAWIARNI W POLSCE

W jednem ze stołecznych pism ukazał się przed kilku dniami obszerny artykuł, omawiający w sposób szczegółowy postępy techniczne w nowoczesnych urządzeniach wielkich kawiarni i restauracyj, przytaczając jako wzór nowowybudowaną, wielką kawiarnię w Berlinie.

Należy zaznaczyć, że również i u nas w Polsce powstają i zaczynają rozwijać się kawiarnie, posiadające najbardziej nowoczesne urządzenia, nie ustępujące w niczem pod względem technicznym najbardziej udoskonalonym urządzeniom tego rodzaju zagranicą. Powstawanie takich wielkich, nowoczesnych kawiarni, których brak już od dłuższego czasu dawał się u nas dotkliwie odczuwać, jest niezmiernie doniosłe zarówno ze względów hygienicznych, jak i społecznych, a to z uwagi na okoliczność, iż kawiarnie te dają możność znalezienia zarobku licznym rzeszom pracowników.

Wzorem nowocześnie i na wielką skalę urządzonej kawiarni jest bardzo popularna w Warszawie „Caffè Italia", którą słusznie mogą pochlubić się jej założyciele. Z chwilą, gdy lokal zostanie odpowiednio rozszerzony i prace nad zainstalowaniem nowych urządzeń technicznych będą ukończone oraz wprowadzone projektowane zmiany i udoskonalenia, co nastąpi jeszcze w r. b., „Caffè Italia" wysunie się bezsprzecznie na miejsce czołowe wśród kawiarni krajowych.

Jak już zaznaczyliśmy, „Caffè Italia" pod względem urządzeń technicznych winna być zaliczona do najbardziej nowoczesnych lokali kawiarnianych. Dla wygody publiczności sale co pewien czas nasycane są świeżem powietrzem, temperatura w nich sprzyja miłemu spędzaniu czasu, zmiana powietrza dokonywa się systemem centralnym, dzięki czemu stały się zbędne nieracjonalne radjatory oraz przestarzałe i wrzaskliwe wentylatory.

„Caffè Italia" posiada centralną lodownię o sile 20 tys. frigoryj na godzinę do wytwarzania sztucznego lodu, do przechowywania artykułów, ulegających łatwemu psuciu, i do wyrobu oraz konserwowania specjalnych gatunków lodów italskich. Nadto kawiarnia jest zasobna w urządzenie do fabrykacji wody gazowej, do mechanicznego wyrobu masła i przetworów mlecznych, do rąbania i pakowania cukru, do wyrobu wszelkich gatunków ciast, przechowywanych w hygienicznych i obszernych pomieszczeniach, mogących służyć za wzór tego rodzaju ubikacyj, zaopatrzonych w najbardziej nowoczesne maszyny i piec o rurach ogrzewanych systemem Wernera. Nowowybudowane kuchnie są zaopatrzone w dźwigi elektromechaniczne, specjalne maszyny do mycia i sterylizowania statków, spodków, szklanek i t. p., szafy, ogrzewane zapomocą pary, do osuszania naczyń i t. p. Kawiarnia jest również zasobna w specjalne urządzenia do prania i prasowania zapomocą pary, magle, wirówki i szafy parowe do suszenia i sterylizacji bielizny stołowej.

Wreszcie kawiarnia rozporządza odpowiednią drukarnią, warsztatami mechanicznymi, elektrotechnicznymi i stolarnią. W stosunkowo niedalekim czasie

prócz otwartych już dla publiczności dwuch większych i dwuch mniejszych sal, znanych ze swego wykwintnego urządzenia, artystycznych dekoracyj w wykonaniu znakomitego malarza Bronisława Borowskiego i wspaniałego estetycznego oświetlenia, będą otwarte nowe sale, których dekoracje i urządzenia będą wzorowane na różnych motywach nastrojowych, i otrzymają nazwy Sali Weneckiej i Sali Arabskiej. Nadto będą otwarte jeszcze inne sale, wykonane w stylu nowoczesnym.

W lecie roku przyszłego będzie urządzony artystyczno - wykwintny ogród wiszący, w którym mieszkańcy stolicy będą mogli spędzać mile czas na świeżem powietrzu.

Inicjatywa właścicieli „Caffè Italia" nie ogranicza się jedynie do tego tylko przedsiębiorstwa. Gmach przy Nowym Świecie według planów znanego architekta p. Stefana Kraskowskiego zostanie całkowicie przebudowany i będzie mieścić następujące lokale: salony kawiarniane, taras ogrodu letniego, wszelakie przedsiębiorstwa przemysłowo - handlowe, zainstalowane w gmachu sześciopiętrowym, oraz tunel oszklony, który połączy te poszczególne lokale publiczne i będzie stanowił udogodnioną arterję komunikacyjną między ulicami Chmielną a Nowym Światem, wreszcie zostaną urządzone wykwintne łaźnie, wybudowane według najbardziej nowoczesnych wymagań hygieny i komfortu.

Jeżeli się zważy krótki przeciąg czasu, w którym realizuje się tak poważne przedsiębiorstwo, to zdumiewa inicjatywa, przedsiębiorczość i energja, z jakiemi właściciele „Caffè Italia" przystąpili do pracy i stworzyli poważną instytucję, nietylko zakrojoną na europejsko - zachodnią miarę, ale wypełniającą brak podobnego zakładu w stolicy Odrodzonego Państwa Polskiego. Dlatego też szeroka opinja publiczna w Polsce z żywą radością przyjęła powstanie „Caffè Italia" i spieszy tłumnie codziennie do jej salonów. Tembardziej że prawdziwą i niespotykaną dotychczas w Polsce atrakcją tych salonów są świetne zespoły orkiestrowe, dyrygowane przez wybitnych muzyków polskich, dających codzień w godzinach wieczorowych prawdziwe koncerty o wysokim poziomie artystycznym. Publiczność przybywa też tłumnie do salonów „Caffè Italia", składając się z najwytworniejszych sfer stolicy i kraju całego, rozkoszując się w pięknie ozdobionych salach pierwszorzędnymi artykułami spożycia, podawanymi na doborowej jakości serwisach po cenach niewygórowanych.

Przez salony „Caffè Italia" od wczesnego rana do późna w noc przewijają się liczne rzesze publiczności stołecznej, wśród której stałymi bywalcami są ministrowie, dyplomaci, politycy, posłowie, urzędnicy, artyści, literaci, dziennikarze i oficerowie.

Warszawa może się pochlubić tego rodzaju lokalem. Dlatego też należy szczerze powinszować pp. Licurgo Sostero i Dr. Marzio Croce, młodym i dzielnym włochom, którzy stworzyli to przedsiębiorstwo, kierując niem i przyczyniając się swoją pracą do rozwoju tej instytucji i wzmacniając węzły sympatji, łączące od wieków zaprzyjaźnione oba kraje, Polskę i Italję.

CAFFE ITALIA IL MODELLO
DEL RISTORANTE MODERNO IN POLONIA

Alcuni giorni orsono compariva su un giornale cittadino un articolo illustrante i progressi fatti nella tecnica degli impianti per servizio di caffè e ristorante, e si davano ad esempio le moderne installazioni di un nuovo e grande caffè ristorante di Berlino.

E bene sapere che anche nel nostro Paese questa industria (importante dal lato igienico - sociale come dal punto vista impiego di mano d'opera), benchè da pochissimo svegliata dal torpore nel quale giaceva da molto tempo stà arditamente sviluppandosi con un indirizzo per nulla secondo a quanto si è fatto o si fa nei Paesi più progrediti, pur naturalmente mantenendosi nelle proporzioni consentite dalle efficienze economiche e demografiche locali. Un chiaro esempio di ciò é dato dal notissimo „Caffè Italia" il rinomato ed elegante ritrovo di Nowy Świat a Varsavia, che può essere, a giusta ragione, e considerato, ad orgoglio dei suoi iniziatori, il prototipo del grande Caffè moderno nella nuova Polonia, e che col completamento che avrà luogo quest'anno, sia di locali per il pubblico, sia di installazioni e di impianti per i servizi, nonchè di altri annessi come più sotto verrà illustrato, può essere considerato nel suo genere, uno stabilimento di primissimo ordine.

Per quanto riguarda le installazioni tecniche industriali, questa impresa si è messa decisamente nella classe dei modernizzatori. Insufflazione, nelle sale a disposizione del pubblico, di aria pura ed alla temperatura più conveniente per ottenere un'atmosfera gradevole; aspirazione dell'aria impura a sistema centralizzato, ottenendo così il doppio vantaggio di eliminazione dei radiatori, irrazionali per i grandi locali, e dei rumorosi ed antiquati ventilatori. Centrale frigorifera della potenzialità di 20.000 frigorie — ora, per la fabbricazione del ghiaccio artificiale, per la conservazione dei generi di facile deperimento e per la fabbricazione stagionatura e conservazione delle specialità italiane di gelateria. Impianto per la fabbricazione dell'acqua gasificata all'anidride carbonica. Impianto per la lavorazione meccanica del latte e del burro. Impianto meccanico per la macinazione ed impacchettamento dello zucchero. Impianto per la fabbricazione dei generi di pasticceria allogato in un arioso ed igienico locale, modello del genere, e dotato di macchinari modernissimi e di forno di cottura a

tubi surriscaldati sistema Werner. Nuove cucine fornite di trasportatori elettromeccanici, di macchine per lavare e sterilizzare piatti, tazzine, bicchieri, stoviglie ecc. di armadi a vapore per asciugare il vasellame.

Impiato di lavanderia e stireria a vapore dotato di macchine a lavore, calandre, centrifughe ed armadi a vapore per l'asciugamento e la sterilizzazione della biancheria in dotazione al caffè. Reparto stamperia, officina meccanica, elettrotecnica e falegnameria.

Fra non molto oltre ai due grandi saloni e sale minori, già aperti al pubblico, noti per la ricchezza degli arredamenti, della artistica e sfarzosa illuminazione, e delle eleganti decorazioni del noto pittore Bronisław Borowski, verranno aperte altre sale la cui decorazione ed arredamento saranno intonati a suggestivi soggeti come Venezia e Sala Araba, nonchè altri locali in stili modernissimi.

Per l'estate del prossimo anno verrà poi preparato un artistico ed elegante giardino pensile, che sarà la gioia dei cittadini in cerca di una confortevole oasi all'aperto, nel cuore della città.

Le iniziative della Società proprietaria del Caffè Italia però non si limitano a questa sola impresa: lo stabile del Nowy Świat, sviluppato nei piani dal geniale architetto Ing. Stefan-Kraskowski, si trasformerà in un imponente costruzione muraria costituita nei suoi elementi principali da: saloni adibiti a caffè— terrazza per il giardino pensile — un caseggiato di sei piani che sarà adibito ad imprese industriali commerciali, una galleria vetrata che servirà di collegamento fra i vari elementi dell'impresa posti a disposizione del pubblico e che costituirà una vera arteria di transito per pedoni fra le via Chmielna ed il Nowy Świat — un lussuoso stabilimento di bagni costruito con i più moderni criteri dell'igiene e del conforto.

E indubitato che quest'impresa, che ha saputo realizzare in un termine di tempo si strettissimo un progetto di così vaste proporzioni è destinata a sempre più riscuotere i plausi del pubblico, che da tempo attendeva un'iniziativa del genere, e che con la sua sempre crescente affluenza dimostra di apprezzare i metodi direttivi dell'impresa, che si devono riconoscere, a suo onore, non di ingorda speculazione, ma ispirati a sani criteri commerciali, come lo dimostrano il lusso ed il confort curati in tutti i suoi particolari, la eccelsa classe e genuinità dei generi di consumo che il pubblico vi può degustare, la fine esecuzione delle audizioni orchestrali, la sapiente organizzazione dei servizi di distribuzione e vendita, ed il tutto regolato da tariffe di prezzi che pure nella loro modicità permettono una giusta selezione di pubblico, si da mantenere al locale quella distinzione di cui se ne fa rinomanza.

Non per nulla i simpatici e grandiosi locali del Caffè Italia sono giornalmente affollati da un elegantissimo pubblico, fra il quale si possono annoverare, come affezionati frequentatori, ministri della cosa pubblica, diplomatici, ufficiali; artisti, letterati, giornalisti.

La nostra città può essere orgogliosa di una impresa del genere, epperciò il nostro sincero plauso vada ai giovani ed arditi italiani Signor Licurgo Sostero e Dott. Marzio Croce, che dell'impresa sono i geniali animatori e gli attivissimi dirigenti e che col fervore della loro opera contribuiscono a vivificare quella reciproca corrente di simpatia fra la Nazione Polacca e l'Amica Latina.